

Crna Gora
AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
Broj: 01 – 259
Podgorica, 18.02.2019. godine

IZVJEŠTAJ O RADU
AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
ZA 2018. GODINU

Podgorica, februar 2019. godine

S A D R Ž A J:

UVOD	3
RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA ZAKONSKOG I PODZAKONSKOG OKVIRA OD ZNAČAJA ZA AUDIOVIZUELNI MEDIJSKI SEKTOR	4
NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA O ELEKTRONSKIM MEDIJIMA	13
FOND ZA POMOĆ KOMERCIJALNIM RADIO EMITERIMA	51
STANJE TRŽIŠTA USLUGA DISTRIBUCIJE RADIO I TELEVIZIJSKIH PROGRAMA DO KRAJNJIH KORISNIKA	58
REALIZACIJA PROGRAMA RAZVOJA MEDIJSKE PISMENOSTI	61
MEĐUNARODNA SARADNJA	72
JAVNOST RADA	84
FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA U 2018. GODINI	
Prilozi:	
Prilog 1 - Pregled izrečenih upozorenja (po prigovorima i po službenoj dužnosti)	
Prilog 2 - Pregled kampanja od javnog interesa i značaja	
Prilog 3 - Pregled razmatranih zahtjeva za slobodan pristup informacijama	

UVOD

Nadzor nad primjenom Zakona o elektronskim medijima je posebno intenziviran u toku 2018. godine u dijelu poštovanja programskih standarda vezanih za zaštitu maloljetnika, medijsko predstavljanje u predizbornim kampanjama, kao i primjene obaveza emitera u vezi sa prijavljenom programskom strukturom i minimalnim obavezama kad je riječ o informativnom programu. Na osnovu seta analiza prikupljenih i raspoloživih podataka, kod određenog broja emitera su uočene nepravilnosti i odstupanja od uslova iz izdatih odobrenja za emitovanje. Zbog toga su protiv njih pokrenuti postupci koji su rezultirali usaglašavanjem rada sa propisanim uslovima ili izricanjem upozorenja, kao upravno-nadzornih mjera. Postupajući po službenoj dužnosti ili po prigovorima na rad pružalaca AVM usluga, izrečeno je 88 upozorenja emiterima. Svi postupci su vođeni na transparentan i efikasan način, a sve prvostepene i drugostepene odluke po prigovorima su objavljene na veb-sajtu Agencije.

Aktivnosti usmjerene ka promociji i unapređenju medijske pismenosti obilježile su rad Agencije u 2018. godini. Podrška i entuzijazam na koji je Agencija naišla u planiranju i realizaciji ovih aktivnosti nedvosmisleno ukazuju da postoje dobri preduslovi da se, na osnovu prvih pozitivnih rezultata, ovaj proces inenzivira i proširi, uz uključivanje različitih organizacija i subjekata.

Peta raspodjela sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima sprovedena je na osnovu konkursa koji je raspisan u maju 2017. godine. Na osnovu rezultata realizacije svih 65 ugovora o grantovima, može se zaključiti da su maksimalno iskorišćena sredstva iz ovog Fonda prikupljena do stupanja na snagu Odluke Ustavnog suda Crne Gore o ukidanju odredbi Zakona o bezbjednosti saobraćaja na putevima koje su bile osnov za prikupljanje i raspodjelu sredstava po osnovu naknade za korišćenje radijskih prijemnika.

Naplata prihoda po osnovu naknada za emitovanje u 2018. godini bila je bolja u odnosu na prethodne godine. Iako je reprogramiranje duga, u pojedinim slučajevima, dalo određene rezultate, Agencija je i u toku 2018. godine nastavila sa mjerama prinudne naplate potraživanja, ali i pokretanjem stečajnih postupaka.

Na međunarodnom planu, predstavnici Agencije su pratili rad Kontakt komiteta za sprovođenje Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama i Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge (ERGA), što je omogućilo praćenje trendova u primjeni ili reviziji standarda u sektoru AVM usluga. Nastavljeno je učešće u aktivnostima regionalnih mreža regulatornih tijela za medije (EPRA, MNRA), kao i aktivnostima vezanim za pripremu pregovora za poglavlje 10 - Informaciono društvo i mediji poglavlja 8 - Konkurencija, 23 - Pravosuđe i osnovna prava i 28 - Zaštita potrošača.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2018. godinu je dokument koji sadrži informacije o ostvarivanju njenih obaveza direktno propisanih zakonom ili relevantnim podzakonskim aktima. Saglasno Zakonu o budžetu i fiskalnoj odgovornosti ovaj Izveštaj se, uz Izveštaj o finansijskom poslovanju Agencije za 2018. godinu, dostavlja Skupštini Crne Gore na usvajanje.

RAZVOJ I IMPLEMENTACIJA ZAKONSKOG I PODZAKONSKOG OKVIRA OD ZNAČAJA ZA AVM SEKTOR

1. *Zakon o državnoj upravi*

Krajem novembra 2018. godine, stupio je na snagu Zakon o državnoj upravi¹ kojim se uređuju poslovi državne uprave, organizacija državne uprave, prenošenje i povjeravanje poslova državne uprave, kao i druga pitanja od značaja za vršenje poslova državne uprave. On je zamijenio zakon iz 2003. godine i uveo set novih ili revidiranih institucionalnih rješenja ali i izazvao intenzivnu debatu oko pozicije, prava i obaveza nezavisnih regulatornih tijela. Jedna od novina je i definisanje **državnih agencija**, kao nosilaca javnih ovlašćenja (član 42 Zakona), na koje se ovaj zakon primjenjuje.

Kako je predlog zakona koji je u septembru 2018. godine usvojila Vlada Crne Gore imao neka neprihvatljiva rješenja koja su se odnosila i na Agenciju za elektronske medije, nakon energične reakcije ove Agencije, medija i civilnog sektora, ali i pojedinih međunarodnih organizacija, predlog je revidiran. Prema tumačenju Vlade Crne Gore, usvojena verzija zakona se ne odnosi na Agenciju za elektronske medije i još manji broj regulatornih tijela, dok je obaveza usaglašavanja posebnih zakona kojim su uspostavljeni ostali regulatorni organi predviđen u roku od 12 mjeseci od dana stupanja na snagu zakona.

Kako u fazi izrade, tako i nakon usvajanja finalne verzije, Agencija posebno smatra spornim rješenja kojim se predviđa da:

- „*Državne agencije se osnivaju za vršenje poslova regulisanja tržišta u djelatnostima od javnog interesa, odnosno izvršavanje zakona u određenoj oblasti, samo ako postoji jasan zahtjev za funkcionalnu i organizacionu samostalnost tijela koji proizilazi iz prava Evropske unije ili međunarodnog sporazuma i taj zahtjev ne može da se obezbijedi ako tijelo obavlja poslove u statusu organa državne uprave.*

Državna agencija može imati status pravnog lica i za svoj rad odgovara Vladi u skladu sa ovim zakonom i zakonom kojim je osnovana” (član 42 stav 2). Naime, umjesto **obaveze**, predlog zakona predviđa da agencija **može** imati status pravnog lica, ali da u svakom slučaju za svoj rad odgovara Vladi. To bi predstavljalo značajan korak unazad od standarda o odgovornosti regulatornog tijela javnosti (kako je to propisano zakonom još od 2002. godine).

- *“Predsjednika i članove savjeta državne agencije imenuje i razrješava Vlada”.* Zakon ne sadrži nikakve garancije za sprovođenje imenovanja na demokratski i transparentan način.
- *„Državna agencija najmanje jednom godišnje, podnosi Vladi izvještaj o svom radu koji sadrži prikaz izvršavanja zakona i drugih propisa, podatke o realizaciji ciljeva iz programa rada državne agencije, ocjenu stanja i mjera koje su preduzete za unaprjeđenje stanja i finansijski izvještaj” (član 45 stav 3).*

2. *Izrada novog Zakona o medijima*

Početak 2018. godine Ministarstvo kulture pristupilo je izradi novog Zakona o medijima iz 2002. godine u cilju revizije postojećih ili uvođenju novih rješenja kako bi se obezbijedila bolja zaštita prava na slobodu izražavanja, kao temeljnog ljudskog prava zagwarantovanog Ustavom Crne Gore, ali i unaprijedio zakonodavni i institucionalni okvir za rad i razvoj tradicionalnih i novih (on line) medija.

¹ „Sl. list CG“, br. 78/18.

Prepoznajući ulogu Agencije za elektronske medije u dijelu kreiranja i implementacije pravnog okvira za rad medija, a posebno pružalaca AVM usluga i uspostavljanje dobre prakse u ovoj oblasti, predstavnici Agencije su učestvovali u radu radne grupe.

Naša pažnja je posebno bila usmjerena na pitanja koja se odnose na:

- definisanje medija, odnosno opsega samog zakona, u skladu sa Preporukom SE (2011) 7 o novom pojmu medija²;
- mjera za unapređenje pluralizma medija (sistemsko uređivanje obaveze podnošenja, prikupljanja i objavljivanja podataka o transparentnosti vlasništva i finansiranja medija iz javnih fondova, uvođenje Fonda za podsticanje pluralizma i raznovrsnosti medija), u skladu sa Preporukom SE (2007) 2 o medijskom pluralizmu i raznovrsnosti medijskog sadržaja³ i Preporukom SE (2018) 11 o medijskom pluralizmu i transparentnosti medijskog vlasništva⁴.

Nakon dobijanja ekspertskih mišljenja stručnjaka Savjeta Evrope i OEBSa, Ministarstvo kulture je priredilo revidiranu verziju nacrtu zakona i početkom 2019. godine organizovalo javnu raspravu. Planom rada Vlade Crne Gore za 2019. godinu, usvajanje predloga ovog zakona je predviđeno za prvi kvartal.

3. *Izmjena Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i televizija Crne Gore*

Predstavnici Agencije su aktivno učestvovali i u radu radne grupe za izradu Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore⁵, koju je početkom 2018. godine formiralo Ministarstvo kulture. Zadatak radne grupe je bio da pripremi tekst izmjena i dopuna zakona koje bi značile dodatno snaženja mehanizama političko-institucionalne nezavisnosti javne radio-difuzije u skladu sa međunarodnim standardima i komparativnom praksom ove oblasti.

Posebna pažnja predstavnika Agencije je bila usmjerena na pitanja koja se odnose na (1) revidiranje strukture, nadležnosti i modela izbora organa upravljanja i (2) unapređenje nadzora nad implementacijom ugovora o finansiranju javnih usluga Radio i Televizija Crne Gore (RTCG), odnosno definisanje nadležnosti, prava i obaveza Agencije kao nadležnog regulatornog tijela.

U tom smislu posebno važna su rješenja koja se odnose na :

- **revidirani model odabira i imenovanja članova savjeta RTCG** - koji predviđa da je u postupak uključena Agencija;
- **postupak uvođenja novih usluga** - konačna odluka o uvođenju značajno novih usluga bila bi u nadležnosti Savjeta Agencije.
- **nadzor nad sprovođenjem ugovora o pružanju javnih usluga** - Prepoznajući značaj prikupljanja i objavljivanja cjelovitih i redovnih podataka o rezultatima primjene preuzetih obaveza iz ugovora, kao osnovnih parametara za ocjenu rezultata u postizanju zakonskih i preuzetih programskih obaveza RTCG, predviđa se set prava i obaveze kako RTCG (kao ugovorne strane zadužene za realizaciju programskih obaveza), tako i Agencije za elektronske medije, kojoj bi bila data nadležnost da vrši nadzor nad sprovođenjem ugovora, u dijelu koji se odnosi na programske obaveze iz člana 9 Zakona o RTCG.

² Recommendation CM/Rec(2011)7 of the Committee of Ministers to member states on a new notion of media.

³ Recommendation [CM/Rec\(2007\)2](#) of the Committee of Ministers to member states on media pluralism and diversity of media content.

⁴ Recommendation CM/Rec(2018)1 of the Committee of Ministers to member States on media pluralism and transparency of media ownership (https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=0900001680790e13).

⁵ „Sl. list CG”, br. 79/08, 45/12, 43/16, 54/16.

Nacrt zakona pripremljen je u julu 2018.godine i dostavljen na međunarodnu ekspertizu. Krajem III kvartala 2018.godine pristigla su pravna mišljenja i komentari Savjeta Evrope i OEBS-a. Nakon detaljnog razmatranja pojedinačnih preporuka Savjeta Evrope i OEBS-a, krajem decembra 2018. godine sačinjen je novi nacrt zakona.

Ministarstvo kulture, kao predlagač zakona, je početkom 2019. godine organizovalo javnu raspravu. Planom rada Vlade Crne Gore za 2019. godinu, usvajanje predloga izmjena i dopuna ovog zakona je predviđeno za prvi kvartal.

4. *Izmjene planova raspodjele radio-difuznih frekvencija*

Agencija je participirala i u procesu javnih konsultacija koje su bile pokrenute prilikom procesa usvajanja određenih izmjena i dopuna planskih dokumenta koji se odnose na određene frekvencijske opsege namijenjene za DTT i T-DAB, kao i MFCN (TRA-ECS) sisteme. Sve izmjene su formulisane u saradnji Agencije za elektronske medije i Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i donešene su u cilju što racionalnijeg upravljanja radio-frekvencijama kao ograničenim resursom, a u skladu sa zakonom utvrđenim obavezama ove dvije institucije.

U skladu sa Zakonom o elektronskim komunikacijama iz 2013. godine (član 98), Savjet Agencije za elektronske medije je tokom 2018. godine u tri navrata dao saglasnosti za ukupno pet predloženih planova na izmjene i dopune planova raspodjele radio-frekvencija namijenjenih za analognu i digitalnu zemaljsku radio-difuziju. One su se odnosile na:

1. **Izmjene i dopune Plana raspodjele radio-frekvencija iz opsega 174-230 MHz i 470-694 MHz za DTT i T- DAB sisteme⁶** kojima je realizovan zahtjev privrednog društva „Radio-difuzni centar“ d.o.o. za (a) povećanje efektivno izračene snage za lokaciju Suđina Glava (Tović) u sklopu DVB-T2 mreže sa lokalnim pokrivanjem opština Nikšić i Plužine (lokalnog multipleksa digitalne televizije MUX NK-PZ-L1), kao i za (b) korišćenje kanala 23 sa lokacije Ostrog (koja ranije nije bila predviđena u sklopu navedene lokalne DVB-T2 mreže).
2. **Izmjene Plana raspodjele radio-frekvencija iz opsega 87,5 – 108 MHz za FM radio⁷** kojima je realizovan zahtjev za izdavanje odobrenja za korišćenje radio-frekvencija za emitovanje radijskih signala nacionalnog javnog emitera RTCG, za potrebe prvog i drugog programa Radija Crne Gore, iz opsega 87,5-108 MHz sa lokacija Sjenica i Možura. Naime, traženo je povećanje efektivno izračene snage u odnosu na planiranu, sa 5 KW na 10 KW, za emitovanje programa na frekvencijama 89,3 MHz i 96,5 MHz za lokaciju Sjenica, odnosno, sa 3 KW na 6 KW, za emitovanje programa na frekvencijama 93,4 MHz i 97,3 MHz za lokaciju Možura.

Na osnovu navedenog zahtjeva, Savjet Agencije za elektronske medije je dao saglasnost na izmjene Plana u cilju obezbjeđivanja pokrivenosti signalima prvog i drugog programa Radija Crne Gore za što veći procenat stanovništva na teritoriji Glavnog grada Podgorica i teritorije opštine Ulcinj, pri čemu nijesu ugrožena prava drugih korisnika radio-frekvencija iz opsega 87,5-108 MHz.

3. **Predlog plana raspodjele radio-frekvencija iz opsega 174-230 MHz i 470-694 MHz za DTT i T- DAB sisteme, Predlog plana raspodjele radio-frekvencija iz opsega 694-790 MHz za MFCN (TRA-ECS) sisteme i Predlog plana raspodjele radio-frekvencija iz opsega 1452-1492 MHz za MFCN (TRA-ECS) sisteme.**

Predlogom plana raspodjele radio-frekvencija iz opsega 174-230 MHz i 470-694 MHz uvažena je činjenica da su, prihvatanjem relevantnih međunarodnih odluka koje se odnose na DTT i T-DAB sisteme, stavljene van snage frekvencijske dodjele iz opsega 694-790 MHz koje su bile

⁶ „Sl. list CG“, br. 16/18.

⁷ „Sl. list CG“, br. 51/18.

namijenjene digitalnoj televiziji. Kroz proces međunarodne koordinacije, odnosno kroz multilateralne i bilateralne sporazume, izvršeno je dodatno planiranje u opsegu 470-694 MHz u cilju ostvarivanja dodatnih resursa, odnosno frekvencijskih dodjela koje su raspoložive za korišćenje od strane DTT i T-DAB sistema.

Takođe, Planovi koji se odnose na MFCN (TRA-ECS) sisteme harmonizovani su na međunarodnom nivou u okviru zemalja članica CEPT-a (European Conference of Postal and Telecommunications Administrations) i istima je predviđeno korišćenje predmetnih opsega od strane operatora mobilnih mreža elektronskih komunikacija.

Navedeni predlozi planova usvojeni su nakon procesa javnih konsultacija sprovedenih od strane Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost. Agencija za elektronske medije je tokom ovog procesa dala određene sugestije i predloge koji se odnose na sisteme digitalne zemaljske radio-difuzije, odnosno, digitalne televizije i digitalnog radija i iste su od strane predlagača predmetnih planova u potpunosti usvojene⁸.

Više detalja o ovim izmjenama odnosno datim saglasnostima Savjeta Agencije, parametrima koji se odnose na lokacije i njima pridružene radio-frekvencijske dodjele mogu se naći na veb stranici Agencije (www.aemcg.org).

5. *Izmjene i dopune Pravilnika o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga*

Izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim medijima⁹, koje se primjenjuje od 1. septembra 2017. godine uvedena je novina da su javni emiteri oslobođeni obaveze plaćanja naknade po osnovu odobrenja za emitovanje samo u dijelu koji se odnosi na pružanje javnih usluga. Saglasno tome, javni emiteri su u obavezi da plaćaju dio naknade po osnovu odobrenja za emitovanje koji se odnosi na obavljanje komercijalnih djelatnosti.

Radi sagledavanja obima i strukture komercijalne djelatnosti i prihoda ostvarenih po tom osnovu u toku 2017. godine, Agencija je analizirala dostavljene ili javno dostupne dokumente većine javnih emitera i to:

- izvještaje o radu za 2017. godinu,
- izvještaje o finansijskom poslovanju za 2017. godinu,
- izvještaje ovlašćenih revizora o finansijskom poslovanju javnih emitera za 2017. godinu.

Imajući u vidu navedeno, Savjet Agencije je na sjednici održanoj 7. septembra 2018. godine usvojio Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga¹⁰, kojim su propisani način i uslovi za obračun i plaćanje naknada za emitovanje od strane javnih emitera.

Kao osnova je uzeta postojeća metodologija obračuna naknada koja se primjenjuje na komercijalne emitere.

Naime, naknade za emitovanje se utvrđuju u odnosu na veličinu zone pokrivanja, atraktivnost područja unutar zone pokrivanja, vrstu elektronskog medija i platformu za emitovanje programa (član 44 stav 2 Zakona o elektronskim medijima). Pri tome, ukoliko emiter zbog emitovanja posredstvom različitih platformi ima zonu servisa veću od zone servisa definisane dodijeljenim radio-

⁸ „Sl. list CG“, br. 70/18.

⁹ „Sl. list CG“, br. 55/16.

¹⁰ „Sl. list CG“, br. 61/18.

difuznim frekvencijama, godišnja naknada se utvrđuje kao zbir (1) godišnje naknade za emitovanje putem sistema zemaljske radio-difuzije i (2) godišnje naknade za emitovanje posredstvom kablovskog ili MMDS sistema, javne fiksne ili mobilne mreže elektronskih komunikacija, satelitskog distribucionog sistema ili drugih mreža elektronskih komunikacija, za zonu servisa koja nije obuhvaćena zemaljskom radio-difuzijom.

Sama godišnja naknada za emitovanje programa utvrđuje se primjenom formule u kojoj je glavni faktor koeficijent „godišnja osnovica“ koju, posebnom odlukom, utvrđuje Savjet Agencije prilikom usvajanja Finansijskog plana za određenu godinu.

Takođe, uzeto je uobzir da je članom 11 stav 2 važećeg Pravilnika propisano da „*ukoliko emiter lokalnog ili regionalnog javnog emitera, zbog korišćenja radio-difuznih frekvencija i različitih platformi, ima zonu servisa veću od zone servisa definisane dodijeljenim radio-difuznim frekvencijama za jedinice lokalne samouprave čije su skupštine opštine njegovi osnivači, plaća godišnju naknadu u skladu sa ovim Pravilnikom*“.

Dakle, usvojenim izmjenama Pravilnika posebno je regulisan način obračuna naknade za zonu servisa definisanu osnivačkim aktom javnog emitera (za programe RTCG to je teritorija Crne Gore, a za lokalne javne emitere to su pojedine jedinice lokalne skupštine čije skupštine su osnivači lokalnih javnih emitera). Dopunom člana 10 Pravilnika (**novi član 10a**), definisana je formula za obračun godišnje naknade za emitovanje programa javnih emitera. Ona glasi:

$$I_1 = A \times (0,3 \times B + 0,2 \times C + 0,5 \times D) \times F \times N.$$

Koeficijenti A, B, C, D i F definisani su članom 10 Pravilnika odnosno:

- Koeficijent A je godišnja osnovica, koju, posebnom odlukom, utvrđuje Savjet Agencije za elektronske medije prilikom usvajanja Finansijskog plana za određenu godinu.
- Koeficijent B je procenat pokrivenosti stanovništva Crne Gore sa date lokacije.
- Koeficijent C je faktor atraktivnosti područja, predstavlja indeks razvijenosti opština u Crnoj Gori.
- Koeficijent D zavisi od vrste elektronskog medija (analogni radio program, digitalna televizija).
- Koeficijent F zavisi od vrste platforme za emitovanje programa (zemaljska radio-difuzija, kablovski ili MMDS sistem, javna fiksna ili mobilna telekomunikaciona mreža, satelitski distribicioni sistem ili druge mreže elektronskih komunikacija).

Koeficijent **N** iz navedene formule je **procentualni udio prihoda ostvaren po osnovu pružanja komercijalnih audio i audiovizuelnih usluga u ukupnim prihodima javnog emitera ostvarenih u prethodnoj godini i primjenjuje se za radio-difuzne frekvencije u jedinici lokalne samouprave koja je osnivač javnog emitera**. Za sve ostale frekvencije odnosno opštine u kojima je program lokalnog javnog emitera dostupan van zone servisa definisane osnivačkim aktom, vrijednost koeficijenta N iznosi 1,0.

Na taj način obezbjeđuje se kontinuitet u ravnopravnom tretiranju javnih i komercijalnih emitera u opštinama van jedinice lokalne samouprave koja je osnivač lokalnog javnog emitera i dodaje mu se naknada za emitovanje za opštinu koja je njegov osnivač.

Usvojeni model obračuna naknade za emitovanje programa javnih emitera obezbjeđuje uporedivost sa metodologijom obračuna naknada za komercijalne emitere. U poređenju sa naknadom koju plaćaju komercijalni emiteri, koji se u cjelini oslanjaju na komercijalnu djelatnost, javni emiteri će plaćati samo dio te naknade koji zavisi od procenta učešća komercijalne djelatnosti tj. prihoda u ukupnoj djelatnosti tj. prihodima. To je u saglasnosti sa članom 79. stav 3 Zakona o elektronskim medijima kojim je propisano da su javni emiteri u obavezi da plaćaju dio naknade po osnovu odobrenja za emitovanje koji se odnosi na obavljanje komercijalnih djelatnosti.

Saglasno usvojenim zakonskim izmjenama, javni emiter je dužan da vodi odvojeno računovodstvo za pružanje javnih usluga od obavljanja komercijalnih audio ili audiovizuelnih usluga. Imajući u vidu da pojedini emiteri imaju odobrenja za emitovanje za više radijskih i/ili televizijskih programa (RTCG, RTV Budva, RTV Pljevlja, RTV Rožaje i RTV Nikšić), neophodno je da za svaku od ovih AVM usluga obezbijede podatke o ostvarenim prihodima prema tome da li se radi o javnim ili komercijalnim audio ili audiovizuelnim uslugama. Dakle, neophodno je da javni emiter vodi odvojeno računovodstvo za prihode od emitovanja svakog pojedinog radijskog ili televizijskog programa za koji mu je izdato odobrenje za emitovanje.

Imajući u vidu opšta pravila poslovanja pravnih lica, radi sagledavanja obima i strukture komercijalne djelatnosti i prihoda ostvarenih po tom osnovu, javni emiteri su dužni da do 5. aprila tekuće godine, za prethodnu kalendarsku godinu, Agenciji dostavljaju:

- finansijske iskaze dostavljene nadležnom poreskom organu (Poreskoj upravi);
- bruto bilans i
- analitičke kartice prihoda ostvarenih po osnovu obavljanja komercijalnih audio i audiovizuelnih usluga po svakom pojedinom odobrenju za emitovanje radijskog ili televizijskog programa.

Pored pomenute dopune Pravilnika, usvojen je i **set izmjena/dopuna** imajući u vidu sljedeće:

- izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore iz 2013., odnosno 2014. godine¹¹, Gusinje i Petnjica su dobile status opština. Donošenjem Pravilnika o utvrđivanju liste stepena razvijenosti jedinice lokalne samouprave iz 2016. godine¹², koji obuhvata i ove opštine, stvoreni su uslovi da se definišu posebni uslovi za obračun naknada za emitovanje programa u ovim opštinama (veličina zone pokrivanja prema broju stanovnika i atraktivnosti područja), odnosno redefinišu parametri za opštine Berane i Plav.
- Koeficijent C u formuli za obračun godišnje naknade za emitovanje, definisane u Pravilniku, predstavlja indeks razvijenosti opština u Crnoj Gori. S obzirom da su novim Pravilnikom o utvrđivanju liste stepena razvijenosti jedinice lokalne samouprave promijenjeni indeksi za skoro sve opštine, korigovane su vrijednosti za utvrđivanje faktora atraktivnosti područja za sve zone pokrivanja i sve platforme za distribuciju programa.
- Imajući u vidu da je prestala potreba za odredbama koje se odnose na način obračuna naknade za emitovanje putem analogne televizije, usvojen je set odredbi kojima se suvišne odredbe brišu i vrši usagašavanje podataka o veličini zone pokrivanja u skladu sa digitalnim načinom distribucije programa.
- pojedini javni emiteri imaju dodijeljena prava na korišćenje frekvencija za FM radio na lokacijama kojih nije bilo u Pravilniku. U cilju definisanja uslova za obračun naknada za emitovanje radijskih programa javnih emitera (u skladu sa izmjenama Zakona o elektronskim medijima iz 2016. godine), definisane su vrijednost parametara za zonu pokrivanja za ove lokacije (Bijelo Polje, Berane, Pljevlja, Kotor, Tivat i Bjelasica Virpazar, Lovćen, Bjelasica, Morača, Potoci-Mrke i Budanj).

Usvojena metodologija obračuna naknada za emitovanje javnih emitera u opštinama koje su njihovi osnivači primjenjivaće se od 2019. godine (na osnovu podataka za 2018. godinu).

¹¹ „Sl. list CG”, br. 27/13 i 12/14.

¹² „Sl. list CG”, br. 82/16.

6. Ostvarivanje kvota za evropska audiovizuelna djela i audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača

U skladu sa Zakonom o elektronskim medijima (čl. 61 i 63) i pravilnicima o uslovima za ostvarivanje minimalnih programskih kvota za evropska audiovizuelna djela¹³ i audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača¹⁴, definisani su **uslovi koje nacionalni TV emiteri (pokrivaju najmanje 75% stanovništva u više od 10 jedinica lokalne samouprave)¹⁵ moraju ispuniti** kako bi, u roku od pet godina, postigli definisane kvote i to:

- evropska audiovizuelna djela treba da čine najmanje 51% godišnjeg vremena emitovanja ovih emitera,
- audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača treba da učestvuju u godišnjem programu ovih emitera najmanje 10%.

Emiter koji nema ove obime učešća evropskih audiovizuelnih djela i audiovizuelnih djela nezavisnih proizvođača, dužan da svake godine povećava učešće tih djela u odnosu na prošlu godinu za najmanje petinu postotka koji mu je nedostajao na kraju 2014. godine. Pri tome, najmanji početni obim evropskih audiovizuelnih djela ne može biti manji od 5% godišnjeg vremena emitovanja. Pravilnicima su propisani i načini i rokovi za podnošenje kvartalnih izvještaja emitera o realizaciji ovih obaveza.

S obzirom na raspoloživost podataka o učešću ovih djela u emitovanom programu u 2017. godini, Agencija je zaključila da su emiteri sa nacionalnim pokrivanjem u toku 2018. godine trebali da ostvare minimalno sljedeće kvote:

- za evropska audiovizuelna djela – 41,8%,
- za audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača – 8%.

Analizom dostavljenih podataka **može se zaključiti:**

- nacionalni javni emiter RTCG za televizijske programe TVCG1 i TVCG2 i emiteri komercijalnih televizijskih programa TV Vijesti, TV Prva i TV Nova M su **ispunili kvotu za evropska audiovizuelna djela;**
- emiter televizijskog programa TV Vijesti **nije ispunio**, a emiteri televizijskih programa TV Prva i TV Nova M **su ispunili kvotu za audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača;**
- nacionalni javni emiter RTCG **nije dostavio podatke** o učešću audiovizuelnih djela nezavisnih proizvođača u programima TVCG1 i TVCG2.

U narednim tabelama dati su podaci (procjene) o obimu učešća evropskih audiovizuelnih djela i audiovizuelnih djela nezavisnih proizvođača u programima emitera koji su dostavili podatke ili dio podataka o emitovanom programu u 2018. godini.

Na osnovu monitoringa dostavljenih podataka, uočena su manja odstupanja u odnosu na emitovani program, ali to ne dovodi pitanje opštu ocjenu o rezultatima implementacije ovih standarda.

¹³ „Sl. list CG”, br. 47/14.

¹⁴ „Sl. list CG”, br. 47/14.

¹⁵ TVCG1, TVCG2, TV Vijesti, TV Prva, TV Nova M (na kraju 2018.g.).

EVROPSKA AUDIOVIZUELNA DJELA (EU AVD)										
Period	TVCG1		TVCG2		TV NOVA M		TV PRVA		TV VIJESTI	
	Prijavljena EU AVD (min)	% emitovanog programa	Prijavljena EU AVD (min)	% emitovanog programa	Prijavljena EU AVD (min)	% emitovanog programa	Prijavljena EU AVD (min)	% emitovanog programa	Prijavljena EU AVD (min)	% emitovanog programa
JANUAR - MART	66.089	50,99	59.689	46,06	87.295	67,36	86.026	66,38	81.558	62,93
APRIL - JUN	62.181	47,45	76.003	58,00	92.005	70,21	89.950	68,64	80.248	61,24
JUL - SEPTEMBAR	/	/	/	/	67.481	50,94	82.550	62,31	82.006	61,90
OKTOBAR - DECEMBAR	/	/	/	/	76.263	57,57	107.365	81,04	77.813	58,74
UKUPNO	128.270	49,21¹⁶	135.692	52,06¹⁷	323.044	61,46	365.891	69,61	321.625	61,19

Tabela: Učešće evropskih audiovizuelnih djela u 2018.g.

AUDIOVIZUELNA DJELA NEZAVISNIH PROIZVOĐAČA (AVD NP)										
Period	TVCG1		TVCG2		TV NOVA M		TV PRVA		TV VIJESTI	
	Prijavljena AVD NP (min)	% emitovanog programa	Prijavljena AVD NP (min)	% emitovanog programa	Prijavljena AVD NP (min)	% emitovanog programa	Prijavljena AVD NP (min)	% emitovanog programa	Prijavljena AVD NP (min)	% emitovanog programa
JANUAR - MART	/	/	/	/	3.786	2,92	62.455	48,19	4.496	3,47
APRIL - JUN	/	/	/	/	4.634	3,54	57.685	44,02	4.918	3,75
JUL - SEPTEMBAR	/	/	/	/	4.887	3,69	63.805	48,16	4.127	3,12
OKTOBAR - DECEMBAR	/	/	/	/	38.879	29,35	63.235	47,73	7.182	5,42
UKUPNO	/	/	/	/	52.186	9,93	247.180	47,03	20.723	3,94

Tabela: Učešće audiovizuelnih djela nezavisnih proizvođača u 2018.g.

Pravilnik o uslovima za ostvarivanje minimalnih programskih kvota za evropska audiovizuelna djela, u skladu sa čl. 82 Zakona o elektronskim medijima, propisuje način na koji pružaoci AVM usluga na zahtjev („kablovski“ operatori) mogu realizovati svoje obaveze da promovišu proizvodnju i pristup evropskim djelima i to:

- 1) ulaganjem u proizvodnju ili kupovinom prava na evropska djela;
- 2) uključivanjem i/ili isticanjem evropskih djela u katalog programa koje nude.

Većina pružalaca AVM usluga na zahtjev nema u okviru svoje ponude i usluge prijema programskih sadržaja po zahtjevu (»Video on demand«).

Izuzetak predstavlja „Crnogorski Telekom“ sa uslugom „Extra TV“ u okviru koje ima „Videoteku“. Uvidom u ovaj segment njegove usluge, može se zaključiti da ovaj operator značajno može unaprijediti promociju proizvodnje i pristupa evropskim djelima.

¹⁶ Procjena ostvarenih evropskih audiovizuelnih djela za 2018.g. zasnovana je na podacima dostavljenim za dva kvartala.

¹⁷ Procjena ostvarenih evropskih audiovizuelnih djela za 2018.g. zasnovana je na podacima dostavljenim za dva kvartala.

7. Promjene u sastavu Savjeta Agencije

Krajem decembra 2017. godine, Skupština Crne Gore je donijela Odluku o razrješenju Darka Ivanovića, kao člana Savjeta Agencije za elektronske medije¹⁸. Umjesto njega, Skupština Crne Gore je 9. marta 2018. godine donijela Odluku o imenovanju Budimira Damjanovića, za člana Savjeta Agencije za elektronske medije¹⁹, kao kandidata nevladinih organizacija iz oblasti medija. Mandat člana **Budimira Damjanović** traje do isteka prethodnog mandata razriješenog člana, odnosno do decembra 2019. godine.

**ČLANOVI SAVJETA
AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE
(mart 2018.)**

- **Ranko Vujović**, kandidat udruženja komercijalnih emitera, predsjednik Savjeta
- **Prof. dr Saša Knežević**, kandidat univerziteta
- **Edin Koljenović**, kandidat nevladinih organizacija iz oblasti zaštite ljudskih prava i sloboda
- **Rajko Todorović**, kandidat Crnogorskog P.E.N. centra
- **Budimir Damjanović**, kandidat nevladinih organizacija iz oblasti medija

¹⁸ „Sl. list CG”, br. 90/17.

¹⁹ „Sl. list CG”, br. 16/18.

NADZOR NAD PRIMJENOM ZAKONA O ELEKTRONSKIM MEDIJIMA

1. *Javni konkursi za dodjelu prava na emitovanje*

Javnim konkursom za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa od 08. februara 2018. godine raspisano je šest frekvencija za FM radio, prvenstveno namijenjenih za komercijalne emitere, dok su zainteresovana lica, ukoliko su ispunjavala zakonom propisane uslove, mogla konkurisati za dobijanje statusa neprofitnog emitera. Na osnovu ovog konkursa, pojedinim emiterima, kojima je postojeće odobrenje isticalo tokom 2018. godine, **produženo je trajanje odobrenja**, dok je **jedan emiter ostvario proširenje postojeće zone servisa**.

Nakon razmatranja potpunih i blagovremenih prijava Savjet Agencije donio je odluku kojom su prava na emitovanje dobili:

- privredno društvo „Šrauba“ d.o.o. za „**Radio Jadran**“, za zonu pokrivanja u opštinama Budva i Herceg Novi na lokacijama Spas (101,7 MHz) i Žvinje (103,2 MHz),
- NVO „Hrvatska krovna zajednica-DUX CROATORUM“, za „**Radio Dux**“, za zonu pokrivanja u opštini Kotor na lokaciji Vrmac (97,4 MHz),
- NVO „Skadar Lake“, za „**Radio Skadar Lake**“, za zonu pokrivanja u opštini Podgorica za lokaciju Sjenica (107,9 MHz),
- Privredno društvo „Metropolitan media“ d.o.o., za „**Radio Svetigora**“, za zonu pokrivanja u opštini Pljevlja za lokaciju Tvrdaš (106,7 MHz).

*
* *

Javnim konkursom za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa od 11. jula 2018. godine raspisane su 22 frekvencije za FM radio, prvenstveno namijenjene za komercijalne emitere, dok su zainteresovana lica, ukoliko su ispunjavala zakonom propisane uslove, mogla konkurisati za dobijanje statusa neprofitnog emitera.

Nakon razmatranja potpunih i blagovremenih prijava Savjet Agencije je donio odluku kojom su prava na emitovanje dobili:

- NVO „Glas Plava“, za „**Radio Glas Plava**“, za zonu pokrivanja u opštini Plav na lokaciji Plav (102,9 MHz),
- Privredno društvo „Neboelectronic“ d.o.o. za **Radio S**, za zonu pokrivanja u opštini Bijelo Polje za lokaciju Kurilo BP (91,6 MHz),
- Privredno društvo „Oki Air Broadcasting“ d.o.o.:
 - o za „**Radio Mag**“ za zonu pokrivanja u opštini Nikšić na lokaciji Suđina Glava (106,3 MHz) i
 - o za „**Radio Elmag**“ za zonu pokrivanja u opštini Plav, na lokaciji Plav (99,9 MHz).

Za 18 frekvencija nije iskazano interesovanje ili nije bilo potpunih i blagovremenih prijava na javni konkurs.

2. *Izdavanje novih odobrenja za pružanje AVM usluga*

Po osnovu podnesenog zahtjeva za izdavanje odobrenja za emitovanje specijalizovanog televizijskog programa Javnog preduzeća „Radio i Televizija Crne Gore“, Agencija je izdala Odobrenje za emitovanje specijalizovanog televizijskog programa „**TVCG HD**“, čime je steklo status emitera i pravo da posredstvom elektronskih komunikacionih mreža emituje program namijenjen neodređenom broju korisnika (Odobrenje br. O-TV-J-8)²⁰. Odobrenje je izdato sa periodom važenja u toku održavanja Svjetskog fudbalskog prvenstva u Rusiji i Evropskog prvenstva u vaterpolu u Barseloni.

Nakon sprovedenog javnog konkursa za dodjelu prava na emitovanje radijskih programa (raspisanog 11.07.2018. godine), Agencija je izdala novo Odobrenje za emitovanje opšteg radijskog programa NVO „Glas Plava“ za „**Radio Glas Plava**“ (Odobrenje br. O-R-K-55)²¹.

Po osnovu podnesenog zahtjeva za izdavanje odobrenja za emitovanje specijalizovanog televizijskog programa privrednog društva „MANIX“ d.o.o., Agencija je izdala novo Odobrenje za emitovanje specijalizovanog televizijskog programa „**TV MNE SPORT**“, čime je steklo status emitera i pravo da posredstvom elektronskih komunikacionih mreža bez upotrebe radio-difuznih frekvencija emituje program namijenjen neodređenom broju korisnika (Odobrenje br. O-TV-K-26)²².

Po osnovu podnesenog zahtjeva za izdavanje odobrenja za pružanje AVM usluge na zahtjev privrednog društva „MTEL“ d.o.o., direktor Agencije je izdao Odobrenje za **pružanje AVM usluge na zahtjev „m:SAT**“, čime je steklo status pružaoca audiovizuelne usluge na zahtjev i pravo da pruža tu uslugu posredstvom satelitskog distribucionog sistema neodređenom broju korisnika u odobrenoj zoni servisa (Odobrenje br. O-AVMD-29)²³.

3. *Produženja postojećih odobrenja za emitovanje*

Nakon sprovođenja javnih konkursa, a po osnovu dva rješenja Savjeta Agencije o dodjeli prava na emitovanje radijskih programa²⁴ produžena su odobrenja za emitovanje radijskih programa sljedećim emiterima:

- „Šrauba“ d.o.o, iz Herceg Novog za „**Radio Jadran**“, Odobrenje br. O-R-K-23²⁵,
- NVO „Hrvatska krovna zajednica-DUX CROATORUM“ iz Tivta, za „**Radio Dux**“, Odobrenje br. O-R-K-14²⁶,
- NVO „Skadar Lake“ iz Podgorice, za „**Radio Skadar Lake**“, Odobrenje br. O-R-K-34²⁷,
- „Metropolitan media“ d.o.o. iz Cetinja, za „**Radio Svetigora**“, Odobrenje br. O-R-K-36²⁸,
- „Neboelectronic“ d.o.o iz Herceg Novog, za „**Radio S**“, Odobrenje br. O-R-K-11²⁹,
- „Oki Air Broadcasting“ d.o.o. iz Podgorice, za „**Elmag Radio**“, Odobrenje br. O-R-K-52³⁰,
- „Oki Air Broadcasting“ d.o.o. iz Podgorice, za „**Radio Mag**“, Odobrenje br. O-R-K-53³¹.

²⁰ Akt Agencije br. 02-1370/2 od 19.06.2018.g.

²¹ Akt Agencije br. 02-1943 od 28.09.2018.g.

²² Akt Agencije br. 02-2121 od 06.11.2018.g.

²³ Akt Agencije br. 02-2117/3 od 19.11.2018.g.

²⁴ Rješenja Savjeta Agencije o dodjeli prava na emitovanje akt br. 01-545 od 23.03.2018.g. i 01-1919 od 24.09.2018.g.

²⁵ Akt Agencije br. 02-627 od 29.03.2018.g.

²⁶ Akt Agencije br. 02-626 od 29.03.2018.g.

²⁷ Akt Agencije br. 02-628 od 29.03.2018.g.

²⁸ Akt Agencije br. 02-629 od 29.03.2018.g.

²⁹ Akt Agencije br. 02-1942 od 28.09.02.2018.g.

³⁰ Akt Agencije br. 02-1940 od 28.09.02.2018.g.

³¹ Akt Agencije br. 02-1941 od 28.09.02.2018.g.

4. *Promjena vlasničke strukture imalaca odobrenja za pružanje AVM usluga*

Saglasno Zakonu o elektronskim medijima, Savjet Agencije je dao **prethodnu saglasnost za značajnu promjenu vlasničke strukture:**

- privrednog društva „Pink M Company“ d.o.o. iz Podgorice (PIB: 02369249), **emitera „TV Pink M“**, kojom je odobren prenos 100% vlasničkog udjela sa dotadašnjeg vlasnika privrednog društva „Pink International Company“ d.o.o. iz Beograda, Srbija (PIB: 100000274) na privredno društvo „Direct Media“ d.o.o. iz Beograda, Srbija (PIB: 101823120)³²;
- privrednog društva „Topolica“ d.o.o. iz Bara (registarski broj: 50243161/005, PIB: 02426137), **emitera „F radio“**, kojom je odobren prenos 100% vlasničkog udjela sa dotadašnjeg vlasnika Boltić Sandre iz Bara, Crna Gora na novog vlasnika Dragović Milića iz Bara, Crna Gora³³;
- privrednog društva „ANTENNA MONTENEGRO BV“ iz Holandije (ranije: „SEE MEDIA HOLDINGS BV“, reg. br. 09162699), osnivača privrednog društva „Ast“ d.o.o. iz Podgorice i **emitera opšteg radijskog programa „Radio Play Montenegro“ i opšteg televizijskog programa „TV Prva“**, kojom je odobren prenos 100% vlasničkog udjela sa dotadašnjeg vlasnika - privrednog društva „ANTENNA SOUTH EAST EUROPE BV“ iz Holandije (reg. br. 54163161) na novog vlasnika - privredno društvo „KOPERNIKUS CORPORATION LTD.“, sa Kipra (reg. br. HE386632)³⁴.

5. *Poštovanje programske strukture*

Programska osnova opšteg radijskog, odnosno televizijskog programa sadrži programsku šemu kojom se određuje: vrsta programa, odnosno njihovo razvrstavanje u pojedine grupe, predviđeni kvantitativni odnos između pojedinih grupa sadržaja, predviđeni maksimalni opseg oglasnih sadržaja, predviđeni obim sopstvenih audiovizuelnih djela, vrijeme emitovanja (Član 56 Zakona o elektronskim medijima).

Emiter je dužan da, u pisanoj formi, o svim značajnijim planiranim promjenama strukture radijskog ili televizijskog programa koje emituje zatraži saglasnost Agencije. Značajnija promjena strukture programa, u smislu ove odredbe, je svaka promjena koja predstavlja izmjenu veću od 10% strukture programa na osnovu koje je dobijeno odobrenje za emitovanje. Takođe je propisano da Agencija može emiteru uskratiti saglasnost za promjenu strukture programa ukoliko utvrdi da bi u području koje se pokriva određenim radijskim ili televizijskim programom došlo do nedostatka određene vrste programskih sadržaja za koje je emiter dobio odobrenje za emitovanje posredstvom frekvencija koje su Planom raspodjele radio-frekvencija predviđene za analognu radio-difuziju ili u slučaju kada je ostvario pravo pristupa multipleksu za digitalnu zemaljsku radio-difuziju (Član 58 Zakona o elektronskim medijima). Takođe je propisano da je emiter dužan da dnevno emituje informativni program u trajanju od najmanje 30 minuta u okviru kojeg najmanje jednu informativnu emisiju u trajanju od najmanje 20 minuta (član 58 Zakona o elektronskim medijima).

Pred toga, članom 59 Zakona o elektronskim medijima propisano je da je emiter dužan da dnevno emituje najmanje 12 sati programa i da najmanje 10% ukupnog nedjeljnog programa posveti objavljivanju vijesti i informacija iz zone pokrivanja. Takođe, emiter je dužan da dnevno emituje informativni program u trajanju od najmanje 30 minuta u okviru kojeg najmanje jednu informativnu emisiju u trajanju od najmanje 20 minuta.

³² Akt Agencije br. 01-1499/3 od 18.07.2018.g

³³ Akt Agencije br. 01-2110/1 od 12.11.2018.g

³⁴ Akt Agencije br. 01-2385/1 od 24.12.2018.g

Javni emiteri su dužni da pružaju javne usluge proizvodnje i emitovanja radijskih i/ili televizijskih programa sa informativnim, kulturnim, umjetničkim, obrazovnim, naučnim, dječjim, zabavnim, sportskim i drugim programskim sadržajima, kojima se obezbjeđuje ostvarivanje prava i interesa građana i drugih subjekata u oblasti informisanja (Član 74 Zakona o elektronskim medijima). Nadalje, članom 76a Zakona o elektronskim medijima propisano je da se te javne usluge, kao i visina sredstava i izvori za njihovo finansiranje, utvrđuju ugovorom između jedinice lokalne samouprave i lokalnog javnog emitera. Stavom 4 ovog člana je predviđeno da se Ugovorom utvrđuje vrsta i obim svih javnih usluga koje javni emiter pruža, u smislu člana 74 ovog zakona.

Članom 104 stav 1 al. 3 Zakona o elektronskim medijima i članom 23 st. 3 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje, propisano je da Odobrenje za emitovanje obavezno sadrži podatke o strukturi programa i drugim programskim obavezama u skladu sa podnesenom prijavom na javni konkurs ili zahtjevom za izdavanje odobrenja, kao i da je emiter dužan da prijavi svaku promjenu tih podataka, podnošenjem zahtjeva za promjenu odobrenja za emitovanje.

Članom 4 st. 1 Zakona o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore propisano je da je osnovna djelatnost RTCG pružanje javnih audio-vizuelnih usluga, odnosno proizvodnja radijskog, audio-vizuelnog i multimedijalnog programa, muzička proizvodnja, pružanje audio i audio-vizuelnih medijskih usluga, multimedijjskih usluga i usluga elektronskih publikacija kao javnih usluga. Nadalje, članom 9a ovog Zakona propisano je da se te javne usluge, kao i visina sredstava i izvori za njihovo finansiranje, utvrđuju ugovorom između Vlade Crne Gore i RTCG. Stavom 4 ovog člana je predviđeno da se Ugovorom utvrđuje vrsta i obim svih javnih usluga koje RTCG pruža, u smislu člana 9 ovog zakona.

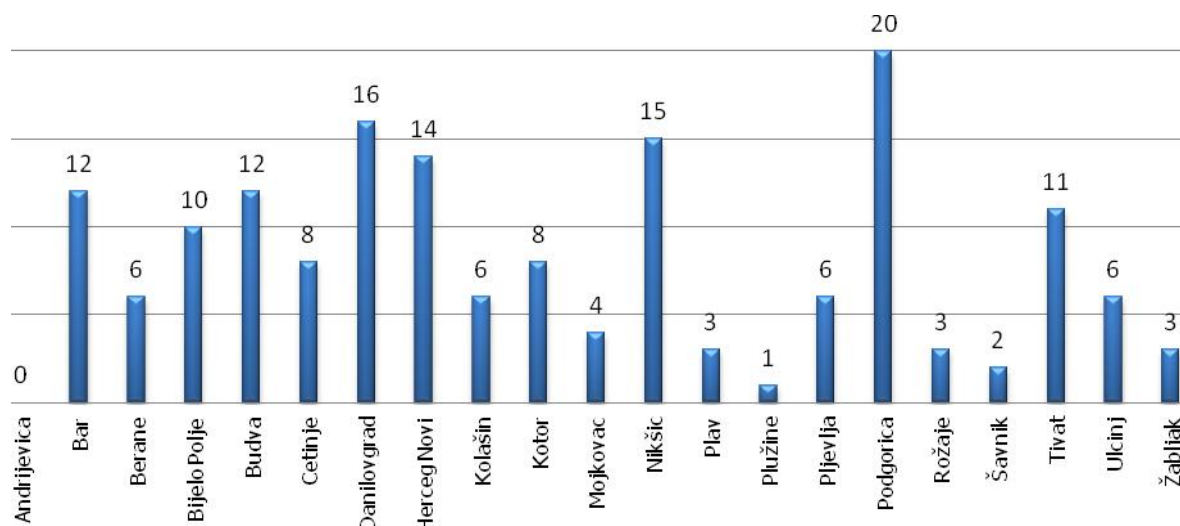
Takođe, tačkom 2.1. Poglavlja 2 „Struktura programa i druge programske obaveze“ izdatih odobrenja za emitovanje, emiter je obavezan da se pridržava programske šeme, odnosno strukture programa koju je dostavio prilikom izdavanja odobrenja i da u pisanoj formi obavijesti Agenciju o nastalim promjenama, a o svim značajnijim planiranim promjenama strukture programa zatraži saglasnost Savjeta Agencije za elektronske medije.

*

* *

Medijsku sliku Crne Gore danas čini 71 elektronski medij, što je značajan broj za populaciju veličine Crne Gore. Značajna je i činjenica da se ovi mediji po mnogo čemu razlikuju: 53 radijske stanice i 18 televizijskih emitera, javni, neprofitni i komercijalni mediji, lokalnog, regionalnog ili nacionalnog pokrivanja.

Radijske stanice su većinom zainteresovane za područja većih opština u centralnoj i primorskoj regiji. Imajući u vidu da je jedna od regionalnih radijskih stanica tokom 2018. godine odustala od korišćenja dijela radio-difuznih frekvencija kojima je pokrivano područje prije svega sjeverne regije, tokom 2018. godine se još više pojačala razlika između sjeverne u odnosu na centralnu i južnu regiju. Tako je, na primjer, opština Podgorica pokrivena signalom 20 komercijalnih radio stanica, dok područje opštine Andrijevića ne pokriva ni jedna komercijalna radio stanica.

Grafik: Broj radio emitera koji pokrivaju područje određene opštine

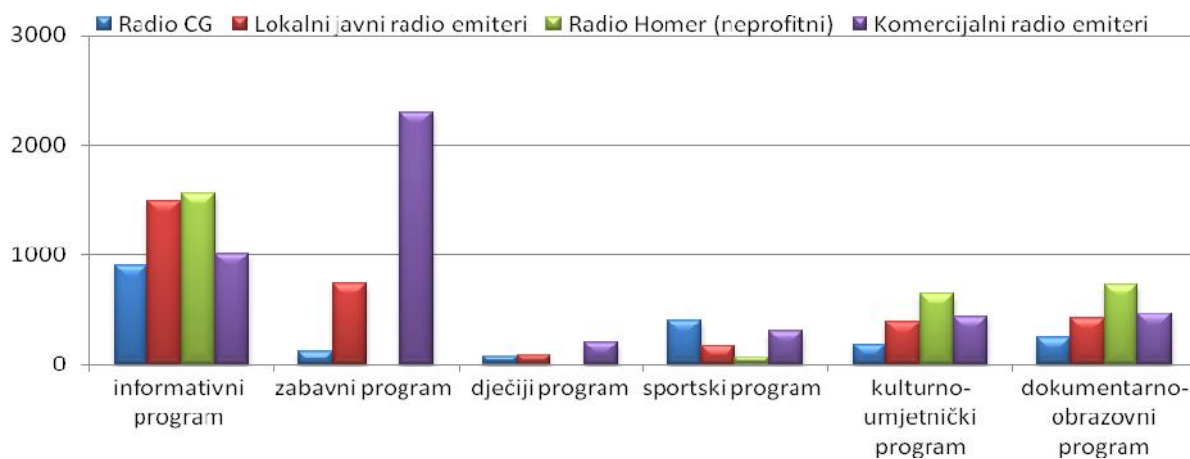
Program koji emituje prosječna radio stanica sadrži oko 73% muzike i 27% različitih nemuzičkih sadržaja. Ovaj nemuzički sadržaj stanice uglavnom proizvode same, a učešće reemitovanog i kupljenog programa je veoma malo.

Po vrsti sadržaja koji proizvode kod radijskih stanica u prosjeku dominira informativni program, približno 40% a za njim slijede emisije zabavnog sadržaja, oko 25%. Treba imati u vidu da je ovo podatak koji pokazuje prosjek i na njega utiču prije svega javni radio emiteri koji imaju značajno učešće informativnog programa, te da je kod velikog broja komercijalnih stanica ovaj odnos u korist zabavnog sadržaja. Emisija kulturno-umjetničkog i dokumentarno-obrazovnog karaktera ima oko 25%. Na radiju ima najmanje emisija posvećenih sportu i dječjeg programa, prosječno 7%, odnosno 3%. Činjenica da dječjeg programa kod većine radijskih stanica nema, ili ima veoma malo, formira nove obrasce ponašanja mlađe publike. Tako je prvo nacionalno reprezentativno istraživanje o korišćenju medija od strane djece i roditelja „Djeca, roditelji i mediji u Crnoj Gori“ (vidi poglavlje medijska pismenost), pokazalo da 52% djece, uzrasta 12 do 17 godina, nikada ne sluša radio. Svakodnevno ili većinu dana u nedelji radio sluša oko 20% iste populacije, pri tome značajan dio ovog procenta otpada na radio putem mobilnog telefona i online radio.

Radijski program je generalno prilagođen činjenici da se radio većinom sluša u automobilu ili preko online platformi, pa ga odlikuju kratke, nezahitljive forme sadržaja sa velikim učešćem muzike.

Crnogorske televizije u prosjeku proizvode 28% sopstvenog programa, reemituju 8%, a najveće učešće u strukturi ukupnog emitovanog programa ima kupljeni program 51%. Dominacija kupljenog programa se prije svega odnosi na filmski i serijski program, ali i na neke programe po licenciranom formatu. Naročito je zastupljen serijski program, što je na liniji opšteg trenda rutinizacije gledalaca, stvaranja navike da je gledalac svaki dan u isto vrijeme ispred ekrana. Po vrsti sadržaja dominira zabavni program, oko 32%, slijedi kulturno-umjetnički program blizu 24%. Informativa u prosjeku čini 21% programa. Dokumentarno-obrazovni, sportski i dječji program zajedno čine oko 16% programa i predstavljaju najmanje zastupljene kategorije u televizijskom emitovanju. Najmanje, kao i kod radijskog emitovanja, ima dječjeg programa, oko 3%. Kod televizijskog emitovanja praktično nema programa na znakovnom jeziku ili programa, drugim tehnikama, prilagođenog osobama sa invaliditetom.

Televizijski program domaćih medija je, za razliku od radijskog, značajno izložen međunarodnoj, prije svega regionalnoj konkurenciji. Imajući u vidu da skoro 90% crnogorskih domaćinstava televiziju gleda putem neke vrste „kablovske“ distribucije, savremeni trendovi televizijskog emitovanja se brzo prenose i na program crnogorskih televizija. Istraživanje „Djeca, roditelji i mediji u Crnoj Gori“ je pokazalo da su kod djece ali i roditelja omiljeni TV sadržaji zabavnog i sportskog karaktera i da ih dominantno nalaze na inostranim kablovskim TV kanalima. Usled ovog trenda, televizijske forme odlikuju kraći, nepretenciozni zabavni sadržaji, prilagođeni savremenom gledaocu.

Grafik: Učešće nemuzičkih kategorija programa na programu crnogorskih radio stanica (prosjeak, minuti)

*

*

*

Programska struktura radio emitera

Radio Crne Gore³⁵

Prvi program Radija Crne Gore u prosjeku na sedmičnom nivou emituje program koji sadrži 77% muzike i 23% sadržaja različite vrste (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru).

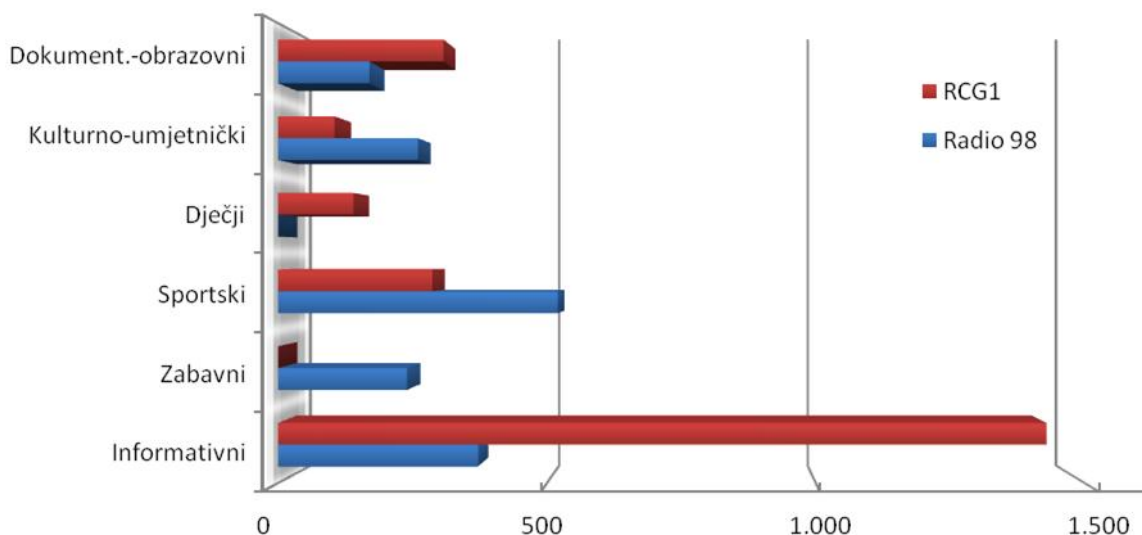
Ukupno emitovani nemuzički sadržaj, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno informativni program, 63%. U strukturi programa po vrsti slijede dokumentarno-obrazovni i sportski program, sa po 13%, dječiji program (6%) i kulturno-umjetnički (5%).

Na Drugom programu Radija Crne Gore - Radio 98 u prosjeku na sedmičnom nivou emituje program koji sadrži 85% muzike i 15% sadržaja različite vrste (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru).

U strukturi nemuzičkog sadržaja (po vrsti) sportski program ima učešće od 33%, slijede informativni program (24%), kulturno-umjetnički (17%), zabavni program (15%) i dokumentarno-obrazovni (11%). U strukturi nemuzičkog sadržaja nema dječjeg programa.

Upoređujući strukturu Prvog i Drugog programa Radija Crne Gore, po vrsti nemuzičkog sadržaja, informativni program predstavlja dominantnu karakteristiku RCG1, dok Radio 98 ima dominantno sportski sadržaj.

³⁵ „Analiza programske strukture nacionalnog javnog emitera (RTCG)“

Grafik: Struktura po vrsti sadržaja (RCG1 vs Radio 98)

*

*

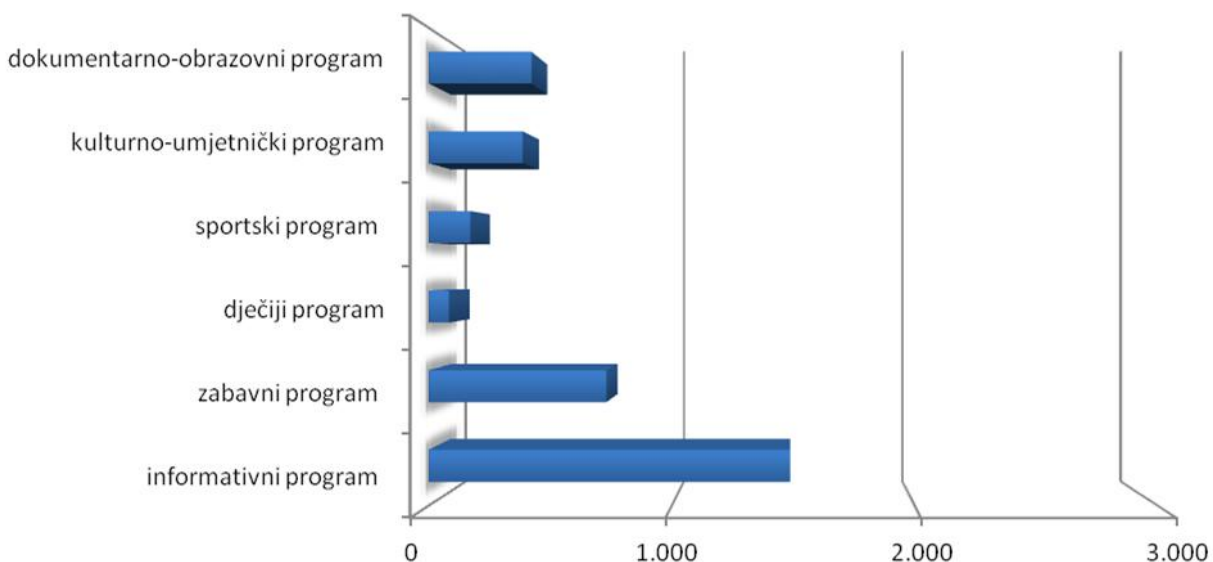
*

Lokalni javni radio emiteri³⁶

Lokalni javni emiteri u prosjeku na sedmičnom nivou emituju program koji sadrži 67% muzike i 33% sadržaja različite vrste (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru).

Od emitovanih 3.282 minuta različitih (nemuzičkih) sadržaja sedmično, 90,7% predstavlja sopstvena produkcija, dok 8,1% predstavlja reemitovani program. Kupljeni program je neznatnih 1,2%.

Posmatrano po vrsti emitovanog nemuzičkog sadržaja zastupljenog u cjelodnevnom programu dominiraju informativni i zabavni sadržaji, dok je najmanje sadržaja namijenjenih djeci.

Grafik: Struktura po vrsti sadržaja lokalne javne radio stanice (prosjeak)

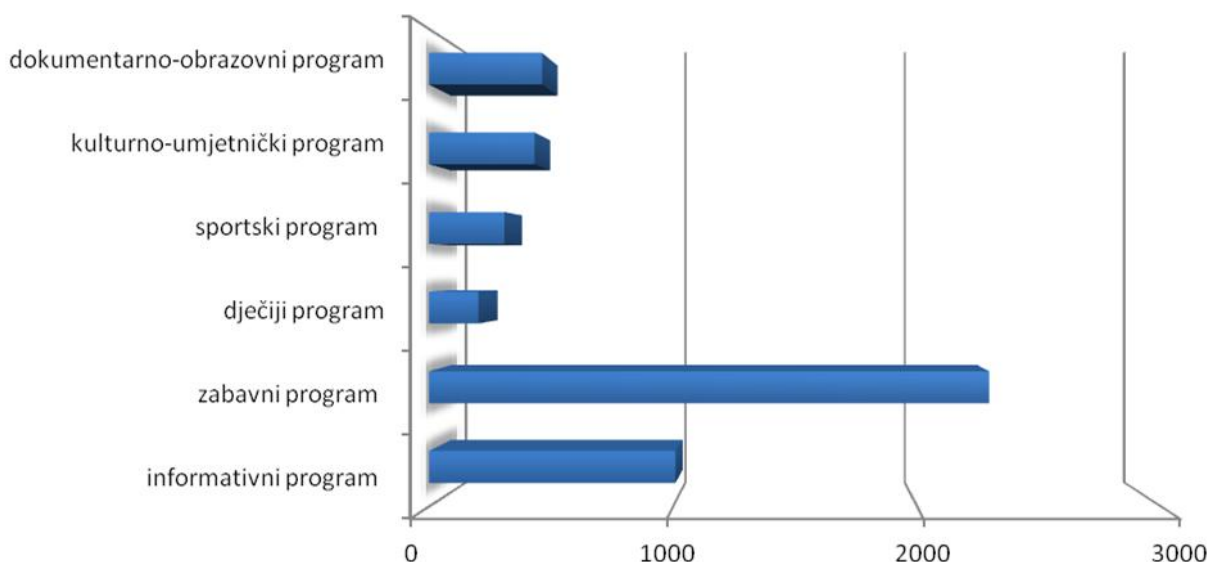
³⁶ „Analiza programske strukture lokalnih javnih radio i TV emitera“

Komercijalni radio emiteri³⁷

Prosječna komercijalna radijska stanica saglasno programskim strukturama iz izdatog odobrenja, na sedmičnom nivou emituje program koji sadrži 53% muzike i 48% sadržaja različite vrste (po kategoriji, žanru ili produkcijskom izvoru).

Od različitih nemuzičkih sadržaja, 96% predstavlja sopstvena produkcija, dok 4 procenta predstavlja reemitovani program. Radijske stanice nemaju kupljenih sadržaja.

Posmatrano po vrsti emitovanog nemuzičkog sadržaja zastupljenog u cjelodnevnom programu, dominiraju zabavne emisije i informativni sadržaji, dok je najmanje sadržaja namijenjenih djeci.

Grafik: Struktura po vrsti sadržaja komercijalne radio stanice (prosjek)

Neprofitni emiteri³⁸

Saglasno izdatim odobrenjima status neprofitnog emitera posjeduju dvije radijske stanice **NVO "Kulturni centar Homer"** za emitovanje radio programa "**Radio Homer**" i "**Mešihat Islamske zajednice u Crnoj Gori**" za emitovanje radio programa "**Radio Fatih**".

Ukupno emitovani program na sedmičnom nivou sadrži 83% muzike i 17% sadržaja različite vrste (prosjek za dva neprofitna emitera).

Radio Homer emituje 2.979 minuta sedmično (oko 49 sati), odnosno 426 minuta dnevno (oko 7 sati) različitih sadržaja, dok ostatak emitovanog vremena predstavlja muzika.

Emitovani **nemuzički** sadržaj Radija Homer čini sopstvena produkcija i to 68,28% odnosno oko 2.034 minuta, dok je kupljenog programa ukupno 31,72% odnosno oko 945 minuta na sedmičnom nivou. Reemitovanog programa nema.

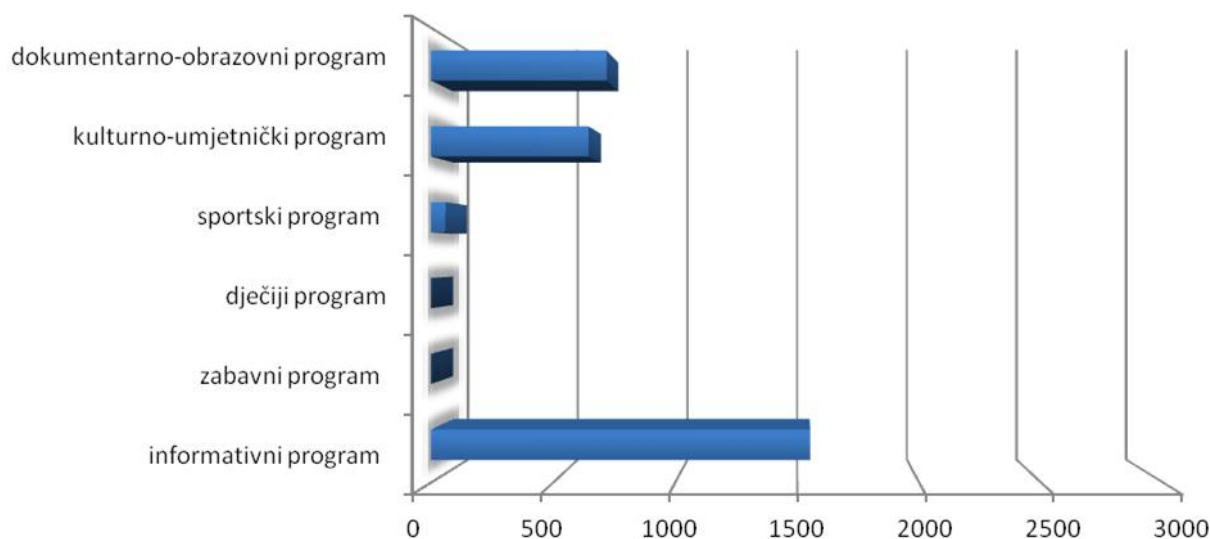
Posmatrano po vrsti emitovanog sadržaja zastupljenog **u cjelodnevnom programu** dominira informativni sadržaj, zatim dokumentarno obrazovni i kulturno-umjetnički program. Sportskog programa ima najmanje, dok dječijeg i zabavnog nema.

Imajući u vidu da je nalazima sektora za monitoring utvrđeno da Radio Fatih emituje programske sadržaje nasumično, bez formatiranja cjelokupnog identiteta radijskog programa, bez vertikalnog (u toku dana) i horizontalnog (iz dana u dan) raspoređivanja, bez adekvatnog dnevnog

³⁷ „Analiza programske strukture komercijalnih radio emitera“

³⁸ „Informacija o poštovanju uslova iz izdatog odobrenja - neprofitni emiteri“

ritma i odvajanja posebnih programskih cjelina, programski sadržaji koji su uključeni mogu se procjenjivati jedino pojedinačno jer ne predstavljaju dio formatirane i odobrene programske osnove i programske šeme. Imajući u vidu navedeno, nije se moglo izvršiti jasno strukturiranje programa navedene stanice kako po produkcijskom izvoru, tako ni po vrsti sadržaja, u vezi sa čim je pokrenut postupak za usaglašavanje rada sa uslovima iz izdatog odobrenja (vidi dio oko nadzora nad primjenom obaveza poštovanja prijavljene programske strukture).

Grafik: Struktura po vrsti sadržaja Radija Homer

*

*

*

Programska struktura televizijskih emitera

Televizija Crne Gore³⁹

Posmatrano po produkcijskom izvoru, u ukupno emitovanom programu TVCG1 dominantna je sopstvena produkcija (62%). Kupljeni program ima učešće od 35% ukupno emitovanog programa, dok je učešće reemitovanog programa 3%.

Ukupno emitovani program, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno informativni sadržaj, 46%. Radnim danima se emituje i informativna emisija na albanskom jeziku, kao i jedna informativna emisija na gestovnom govoru.

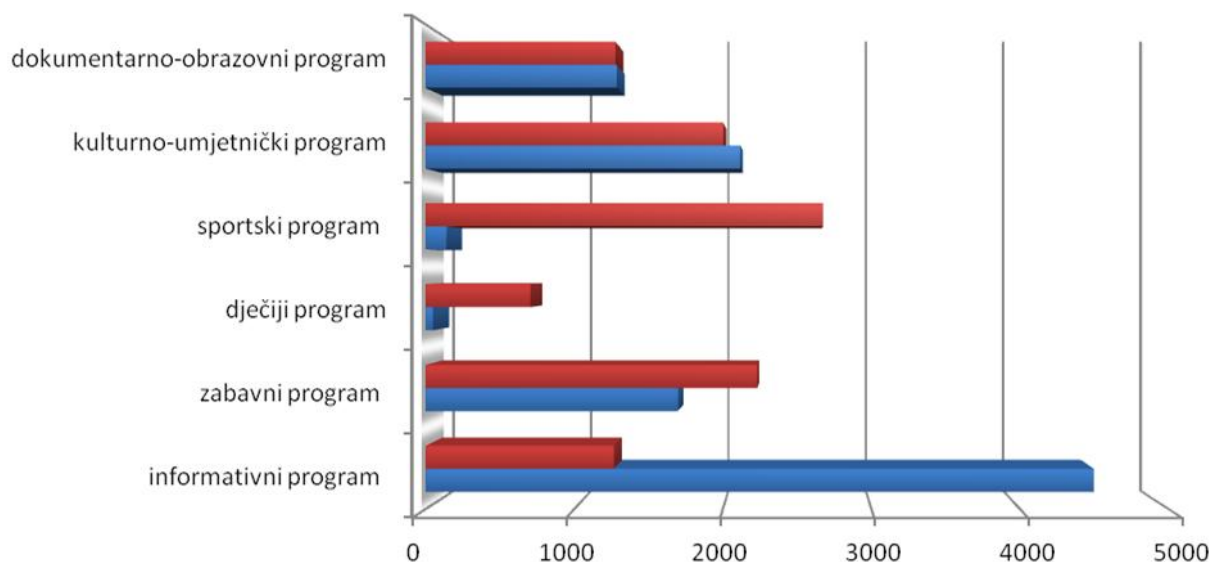
Kulturno-umjetnički program čini 22%, dok zabavni program čini 17% ukupnog sadržaja. Slijedi dokumentarno-obrazovni program sa 13% ukupnog emitovanog sadržaja.

Najmanje učešće u strukturi programa po vrsti čine sportski i dječiji program sa po 1% emitovanog sadržaja (na sedmičnom nivou).

Posmatrano po produkcijskom izvoru, u ukupno emitovanom programu TVCG2 dominantna je sopstvena produkcija (57%). Kupljeni program čini 37% a reemitovani 6%.

Ukupno emitovani program RTCG2, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno sportski program, 26%. Slijedi zabavni program sa 22% ukupnog programa i kulturno-umjetnički program sa 20%. Dokumentarno-obrazovni program u ukupnoj strukturi ima učešće od 13%. Informativni sadržaji čine 12% ukupno emitovanog sadržaja. U posmatranoj sedmici emiter je imao 7% dječjeg programa.

³⁹ „Analiza programske strukture nacionalnog javnog emitera (RTCG)”

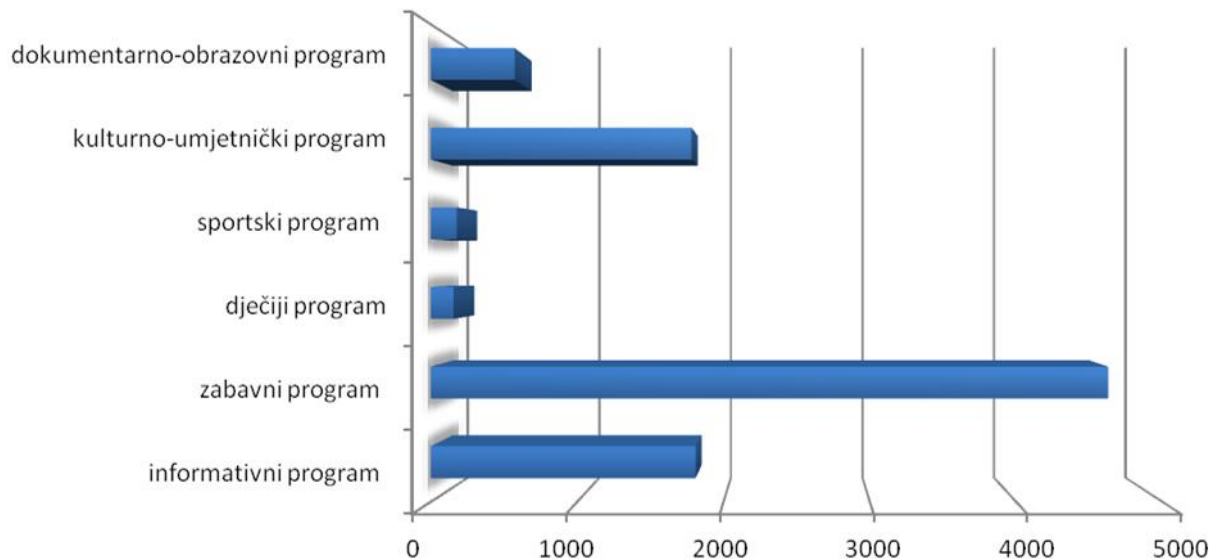

Grafik: Struktura po vrsti sadržaja (TVCG1 vs TVCG2)

Lokalni javni televizijski emiteri ⁴⁰

Posmatrano po produkcijskom izvoru, u ukupno emitovanom programu lokalnih javnih televizijskih emitera dominantan je (prosječno) kupljeni program, dok je najmanje reemitovanog programa.

Ukupno emitovani program u prosjeku, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno zabavni sadržaj. Informativni program čini približno 20% strukture kao i kulturno umjetnički program. Najmanje učešće u strukturi programa po vrsti čine dječiji i sportski program.

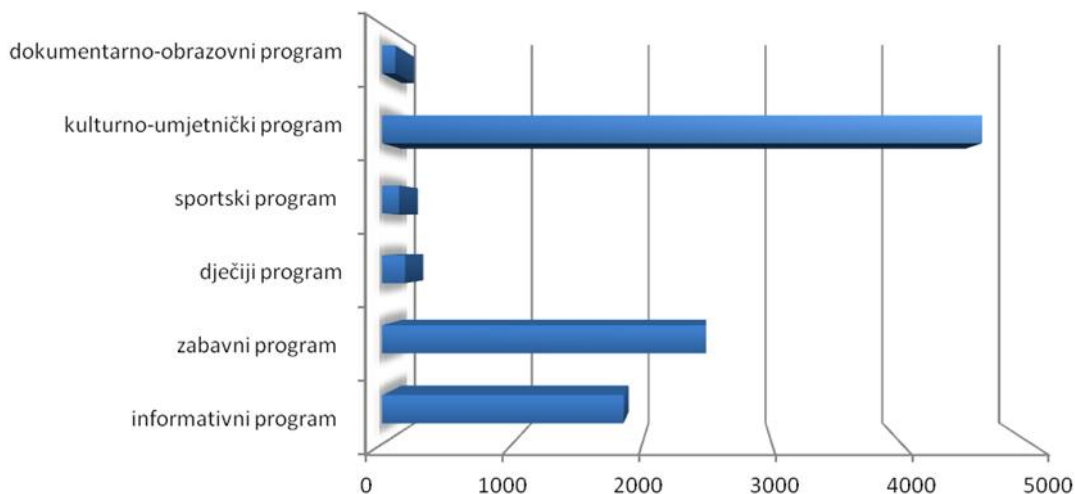
Grafik: Struktura po vrsti sadržaja lokalne javne televizijske stanice (prosječno)

⁴⁰ „Analiza programske strukture komercijalnih lokalnih i regionalnih radio i TV emitera“

Komercijalni televizijski emiteri nacionalne pokrivenosti⁴¹

Posmatrano po produkcijskom izvoru, u ukupno emitovanom programu nacionalnih televizijskih emitera dominantan je (prosječno) kupljeni program (61%). Sopstvena produkcija ima učešće od 21% ukupno emitovanog programa, dok reemitovani sadržaj čini 8%.

Ukupno emitovani program u prosjeku, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno kulturno-umjetnički program (45%), zabavni sadržaj čini 25%, dok informativni program čini 18%. Dječijeg, dokumentarno-obrazovnog i sportskog programa ima značajno manje.

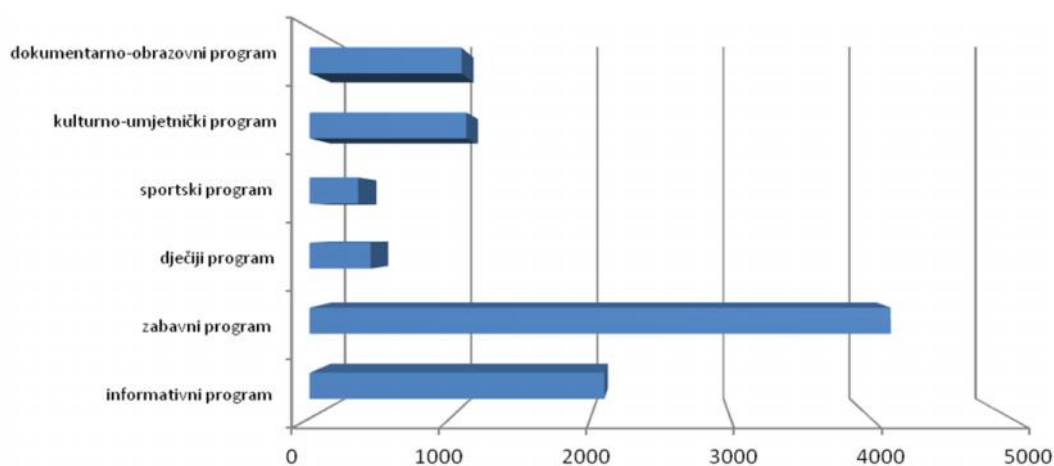

Grafik: Struktura po vrsti sadržaja nacionalne televizijske stanice (prosječno)

Komercijalni televizijski emiteri regionalne pokrivenosti⁴²

Posmatrano po produkcijskom izvoru, u ukupno emitovanom programu regionalnih televizijskih emitera dominantan je (prosječno) kupljeni program (57%). Sopstvena produkcija ima učešće od 17% ukupno emitovanog programa, dok reemitovani sadržaj čini 10%.

Ukupno emitovani program u prosjeku, nezavisno od produkcijskog izvora, sadrži dominantno zabavni sadržaj (41%). Slijede informativni sa 21%, kulturno-umjetnički i dokumentarno-obrazovni sa približno 11%. Dječiji program ima učešće od približno 4% i sportski 3%.

Grafik: Struktura po vrsti sadržaja regionalne televizijske stanice

⁴¹ „Analiza programske strukture nacionalnih komercijalnih TV emitera“

⁴² „Analiza programske strukture komercijalnih lokalnih i regionalnih radio i TV emitera“

*
* *

Poštovanje programske strukture nacionalnog javnog emitera

Radi sagledavanja stepena realizacije propisanih obaveza, Agencija za elektronske medije je zatražila od RTCG da dostavi podatke koji se odnose na aktuelnu programsku šemu i popunjen obrazac „Programska osnova“ za opšte radijske programe „Radio Crne Gore - Prvi program“ i „Radio Crne Gore - Drugi program/Radio 98“ odnosno za „Prvi program Televizije Crne Gore“ i „Drugi program Televizije Crne Gore“.

Do kraja decembra 2018. godine, RTCG je dostavila popunjene obrasce „Programska osnova“ za sva četiri programe. Na osnovu njih su utvrđene važeće programske strukture radijskih odnosno televizijskih programa i sačinjeni aneksi važećih odobrenja, koji se odnose na programsku strukturu.

Na osnovu toga su izmijenjena odobrenja za emitovanje u dijelu koji se odnosi na strukturu programa (tačka 2.1. Odobrenja za emitovanje i Aneks 2) i izvršeno usklađivanje obaveza nacionalnog javnog emitera, koje je on dužan da poštuju. Rješenja o izmjeni odobrenja su izdata ovom emiteru za:

- opšti radijski program „Radio Crne Gore - Prvi program“⁴³;
- opšti radijski program „Radio Crne Gore - Drugi program/Radio 98“⁴⁴;
- opšti televizijski program „Prvi program Televizije Crne Gore“⁴⁵;
- opšti televizijski program „Drugi program Televizije Crne Gore“⁴⁶.

*
* *

Poštovanje programske strukture lokalnih javnih emitera

Radi sagledavanja stepena realizacije obaveza lokalnih javnih emitera, dana 18.10.2018.godine, Agencija za elektronske medije je zatražila svim lokalnim javnim emiterima da dostave podatke koji se odnose na aktuelnu programsku šemu i popunjen obrazac „Programska osnova“.

Do kraja decembra 2018. godine, izuzev lokalnog javnog emitera „Radio televizija Pljevlja“ d.o.o., svi ostali lokalni javni emiteri su, za 13 radijskih i tri televizijska programa, dostavili popunjene obrasce „Programska osnova“. Na osnovu njih su utvrđene važeće programske struktura radijskih odnosno televizijskih programa i sačinjeni aneksi važećih odobrenja, koji se odnose na programsku strukturu.

Na osnovu toga su izmijenjena odobrenja za emitovanje u dijelu koji se odnosi na strukturu programa (tačka 2.1. Odobrenja za emitovanje i Aneks 2) i izvršeno usklađivanje obaveza imaoća odobrenja, koje su emiteri dužni da poštuju. Rješenja o izmjeni odobrenja su izdata sljedećim privrednim društvima:

- „Lokalni javni emiter Radio Andrijevice“ d.o.o. iz Andrijevice, za emitovanje opšteg radijskog programa „Radio Andrijevice“⁴⁷;
- „Lokalni javni emiter Radio Bar“ d.o.o. iz Bara, za emitovanje opšteg radijskog programa „Radio Bar“⁴⁸;
- „Lokalni javni emiter Radio Berane“ d.o.o. iz Berana, za emitovanje opšteg radijskog programa „Radio Berane“⁴⁹,

⁴³ Akt Agencije br. 02-2047/3 od 21.12.2018.g.

⁴⁴ Akt Agencije br. 02-2047/4 od 21.12.2018.g.

⁴⁵ Akt Agencije br. 02-2233/3 od 25.12.2018.g.

⁴⁶ Akt Agencije br. 02-2234/4 od 25.12.2018.g.

⁴⁷ Akt Agencije br. 02-2216 od 21.11.2018.g.

⁴⁸ Akt Agencije br. 02-2217 od 21.11.2018.g.

- „**Lokalni javni emiter Radio Bijelo Polje**“ d.o.o. iz **Bijelog Polja**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Bijelo Polje**“⁵⁰;
- „**Lokalni javni emiter Radio Televizija Budva**“ d.o.o. iz **Budve**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Budva**“⁵¹ i opšteg televizijskog programa „**Televizija Budva**“⁵²;
- „**Lokalni javni emiter Radio i Televizija Cetinje**“ d.o.o. iz **Cetinja**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Cetinje**“⁵³;
- „**Lokalni javni emiter Radio Danilovgrad**“ d.o.o. iz **Danilovgrada**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Danilovgrad**“⁵⁴;
- „**Javni radio difuzni servis Radio Televizija Herceg Novi**“ d.o.o. iz **Herceg Novog**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Herceg Novi**“⁵⁵;
- „**Lokalni javni emiter Radio Kotor**“ d.o.o. iz **Kotora**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Kotor**“⁵⁶;
- „**Lokalni javni emiter Radio i Televizija Nikšić**“ d.o.o. iz **Nikšića**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Nikšić**“⁵⁷ i emitovanje opšteg televizijskog programa „**Televizija Nikšić**“⁵⁸;
- „**Lokalni javni emiter Radio Televizija Rožaje**“ d.o.o. iz **Rožaja**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Rožaje**“⁵⁹ i opšteg televizijskog programa „**Televizija Rožaje**“⁶⁰;
- „**Lokalni javni emiter Radio Tivat**“ d.o.o. iz **Tivta**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Tivat**“⁶¹;
- „**Lokalni javni emiter Radio Televizija Ulcinj**“ d.o.o. iz **Ulcinja**, za emitovanje opšteg radijskog programa „**Radio Ulcinj**“⁶².

*
* *

Poštovanje programske strukture komercijalnih emitera

U cilju sagledavanja stepena poštovanja programskih struktura komercijalnih radijskih i televizijskih emitera dostavljenih prilikom izdavanja odobrenja za emitovanje, u Agenciji su tokom 2018. godine, prikupljeni podaci koji se odnose na vrstu programa, trajanje i kratak opis sadržaja emisija, predviđeni kvantitativni odnos između pojedinih grupa sadržaja, podaci o ukupnom učešću sopstvene produkcije, kupljenog, odnosno reemitovanog programa, te su, na osnovu njihove kvantitativne obrade, napravljene:

- Analiza programske strukture TV emitera sa nacionalnim pokrivanjem⁶³ - jun 2018;
- Analiza programske strukture komercijalnih radio emitera⁶⁴ - decembar 2018;

⁴⁹ Akt Agencije br. 02-2218 od 21.11.2018.g.

⁵⁰ Akt Agencije br. 02-2219 od 21.11.2018.g.

⁵¹ Akt Agencije br. 02-2220 od 21.11.2018.g.

⁵² Akt Agencije br. 02-2030/4 od 17.12.2018.g.

⁵³ Akt Agencije br. 02-2221 od 21.11.2018.g.

⁵⁴ Akt Agencije br. 02-2222 od 21.11.2018.g.

⁵⁵ Akt Agencije br. 02-2223 od 21.11.2018.g.

⁵⁶ Akt Agencije br. 02-2224 od 21.11.2018.g.

⁵⁷ Akt Agencije br. 02-2225 od 21.11.2018.g.

⁵⁸ Akt Agencije br. 02-2230/1 od 17.12.2018.g.

⁵⁹ Akt Agencije br. 02-2226 od 21.11.2018.g.

⁶⁰ Akt Agencije br. 02-2029/3 od 17.12.2018.g.

⁶¹ Akt Agencije br. 02-2227 od 21.11.2018.g.

⁶² Akt Agencije br. 02-2228 od 21.11.2018.g.

⁶³ Akt Agencije br. 02-1455 od 28.06.2018.g.

- Analiza programske strukture TV emitera sa nacionalnim pokrivanjem⁶⁵ - decembar 2018;
- Analiza programske strukture TV emitera sa regionalnim pokrivanjem⁶⁶ - decembar 2018.

Monitoringom programa komercijanih radio i televizijskih emitera izvršenim tokom trećeg kvartala 2018. godine utvrđeno je da kod pojedinih emitera postoji odstupanje u emitovanom programu u odnosu na strukturu programa za koju je data saglasnost Savjeta Agencije, te da program ima drugačiju strukturu po kategoriji i prema produkcijskom izvoru. Takođe, za određeni broj emitera utvrđeno je da su, bez prethodno dobijene saglasnosti Savjeta Agencije, započeli emitovanje značajno promijenjene programske strukture u odnosu na onu definisanu Odobrenjem za emitovanje.

S tim u vezi, pokrenuto je više postupaka u cilju utvrđivanja da li je došlo do kršenja Zakona o elektronskim medijima, Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje i pojedinačnih odobrenja za emitovanje.

Zbog kršenja čl. 58 i 59 Zakona o elektronskim medijima, čl. 23 stav 2 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje i obaveza propisanih tačk. 2.1. i 2.2 odobrenja za emitovanje, koje se odnose na pridržavanje prijavljene strukture programa i emitovanje informativnog programa, Agencija je u okviru nadzora nad radom emitera pokrenula postupke protiv sljedećih emitera:

Emiter	Radijski/TV program	Uočeno kršenje				
		Član 58 ZEM	Član 59 ZEM -	čl. 23 stav 2 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje	Tač. 8 Uputstva za snimanje emitovanih materijala elektronskih medija ⁶⁷	čl. 33 stav 2 Pravilnika o programskim standardima
AST d.o.o.	Prva TV	x				
Televizija Vijesti d.o.o.	Televizija Vijesti			x		
Radio televizija Mojkovac d.o.o.	Radio Mojkovac			x	x	
NVO Skadar Lake	Radio Skadar Lake			x		
NVO Kulturni centar Homer	Radio Homer	x		x		
NVO Udruženje Roma Crne Gore	Romski Radio	x	x			
Antena M d.o.o.	Radio Antena M	x				
M-Corona d.o.o.	Radio Corona	x	x			
Lutrija Crne Gore a.d.	TV 777	x				
Metropolitan Media d.o.o.	Radio Svetigora	x				
Media International Corporation d.o.o.	Radio DRS	x	x			
Oki Air Broadcasting d.o.o.	Radio Mag	x		x		
Oki Air Broadcasting d.o.o.	Radio Elmag	x		x		
NVO SAFRA	Radio Krš	x	x			
„Mešihat Islamske zajednice u Crnoj Gori“	„Radio Fatih“	x		x		x
„Mir&Teuta“ d.o.o.	„TV Teuta“	x				
TDM MIX d.o.o	Radio Laki	x		x		

⁶⁴ Akt Agencije br. 02-2394 od 18.12.2018.g.

⁶⁵ Akt Agencije br. 02-2395 od 18.12.2018.g.

⁶⁶ Akt Agencije br. 02-2420 od 25.12.2018.g.

⁶⁷ Akt Agencije br. 02-458 od 29.04.2015.g

Zbog promjene u strukturi programa, Agencija je privrednom društvu:

- „AST“ d.o.o. iz Podgorice, nakon što je Savjet Agencije izdao saglasnost za značajnu promjenu strukture programa⁶⁸, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg televizijskog programa „Prva TV“** br. O-TV-K-15⁶⁹;
- „Lutrija Crne Gore“ a.d. iz Podgorice, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg televizijskog programa „777 TV Lutrija Crne Gore“** br. O-TV-K-08⁷⁰;
- „Mir&Teuta“ d.o.o. iz Ulcinja, nakon što je Savjet Agencije izdao saglasnost za značajnu promjenu strukture programa⁷¹, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg televizijskog programa „TV Teuta“** br. O-TV-K-18⁷²;

Zbog nepoštovanje obaveza vezanih za poštovanje prijavljene strukture programa, Agencija je sljedećim emiterima izrekla upozorenja:

1. „Antena M“ d.o.o. iz Podgorice, emiteru **radijskog programa „Radio Antena M“**⁷³;
2. „Metropolitan Media“ d.o.o. iz Cetinja, emiteru **radijskog programa „Radio Svetigora“**⁷⁴;
3. NVO „Skadar Lake“ iz Podgorice, emiteru **radijskog programa „Radio Skadar Lake“**⁷⁵;
4. NVO „Studentska Aktivna Frekvencija Radijske Avangarde“ d.o.o. iz Podgorice, emiteru **radijskog programa „Radio Krš“**⁷⁶;
5. „Media International Corporation“ d.o.o. iz Podgorice, emiteru **radijskog programa „Radio DRS“**⁷⁷;
6. „Mešihat Islamske zajednice u Crnoj Gori“ iz Podgorice, emiteru **radijskog programa „Radio Fatih“**⁷⁸;
7. NVO „Udruženje Roma Crne Gore“ d.o.o. iz Podgorice, emiteru **radijskog programa „Romski Radio“**⁷⁹;
8. „M-Corona“ d.o.o. iz Bara, emiteru **radijskog programa „Radio Corona“**⁸⁰;
9. „Radio Televizija Mojkovac“ d.o.o. iz Mojkovca, emiteru **radijskog programa „Radio Mojkovac“**⁸¹;
10. „OKI AIR BROADCASTING“ d.o.o. iz Podgorice, emiteru **radijskog programa „Radio Mag“**⁸²;
11. „OKI AIR BROADCASTING“ d.o.o. iz Podgorice, emiteru **radijskog programa „Radio Elmag“**⁸³;
12. „TDM MIX“ d.o.o. iz Bijelog Polja, emiteru **radijskog programa „Radio Laki“**⁸⁴;

⁶⁸ Akt Agencije br. 01-1769/5 od 05.12.2018.g.

⁶⁹ Akt Agencije br. 02-1769/6 od 07.12.2018.g.

⁷⁰ Akt Agencije br. 02-2076/3 od 14.11.2018.g.

⁷¹ Akt Agencije br. 01-2077/4 od 05.12.2018.g.

⁷² Akt Agencije br. 02-2077/5 od 07.12.2018.g.

⁷³ Akt Agencije br. 02-2017/2 od 15.11.2018.g.

⁷⁴ Akt Agencije br. 02-2013/2 od 16.11.2018.g.

⁷⁵ Akt Agencije br. 02-2024/1 od 16.11.2018.g.

⁷⁶ Akt Agencije br. 02-2071/2 od 19.11.2018.g.

⁷⁷ Akt Agencije br. 02-2083/2 od 21.11.2018.g.

⁷⁸ Akt Agencije br. 02-2319/3 od 21.12.2018.g.

⁷⁹ Akt Agencije br. 02-2065/2 od 21.11.2018.g.

⁸⁰ Akt Agencije br. 02-2327/3 od 21.12.2018.g.

⁸¹ Akt Agencije br. 02-2085/2 od 26.11.2018.g.

⁸² Akt Agencije br. 02-2081/2 od 28.12.2018.g.

⁸³ Akt Agencije br. 02-2082/2 od 28.12.2018.g.

13. NVO „Kulturni centar Homer" iz Podgorice, emiteru **radijskog programa „Radio Homer“**⁸⁵;
14. „Televizija Vijesti" d.o.o. iz Podgorice, emiteru **televizijskog programa „Televizija Vijesti“**⁸⁶.

6. Promjene naziva i identifikacionog znaka medija

Zbog promjene naziva i identifikacionog znaka medija, Agencija je:

- NVO „Društvo za ravnopravnost i toleranciju - AI" d.o.o. iz Podgorice, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg radijskog programa „Srpski radio“** br. O-R-K-08⁸⁷ (raniji naziv/identifikacioni znak medija je bio „Radio Cool“);
- Privrednom društvu „AST" iz Podgorice, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg radijskog programa „PLAY Montenegro“** br. O-R-K-33⁸⁸ (raniji naziv/identifikacioni znak medija je bio „Radio Prva“);
- Privrednom društvu „Nova M" d.o.o. iz Podgorice, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg komercijalnog televizijskog programa „TV Nova M" br. O-TV-K-14⁸⁹ (raniji naziv/identifikacioni znak medija je bio „TV Pink M“);**
- Privrednom društvu „Atlas Media Group" d.o.o. iz Podgorice, **izmijenila Odobrenje za emitovanje opšteg komercijalnog televizijskog programa „A1" br. O-TV-K-02⁹⁰ (raniji naziv/identifikacioni znak medija je bio „Televizija Atlas“).**

*
* *

Zbog smanjenja zone pokrivanja, Agencija je usvojila **izmjenu Odobrenja za emitovanje br. O-R-K-43⁹¹, NVO „Studentska Aktivna Frekvencija Radijske Avangarde“, emitera opšteg radijskog programa „Radio Krš“** koji je odustao od korišćenja dodijeljene radio-difuzne frekvencija i to na lokaciji Ostrog - 104,00 MHz, u opštini Nikšić.

7. Prestanak odobrenja za pružanje AVM usluga

Zakonom o elektronskim medijima je propisano da Odobrenje za emitovanje prestaje da važi istekom roka na koji je odobrenje izdato i na pisani zahtjev imaoca odobrenja (član 109 stav 1 al. 1, 2).

Zbog isteka roka na koji je odobrenje izdato, a saglasno čl. 109 stav 1 alineja 1 Zakona o elektronskim medijima, Agencija je donijela **rješenje o prestanku Odobrenja za emitovanje** br. O-R-K-18, koje je bilo izdato NVO „Glas Plava“ iz Plava, emiteru opšteg radijskog programa „**Radio Glas Plava**“⁹².

Na osnovu pisanih zahtjeva imalaca odobrenja, a saglasno čl. 109 stav 1 alineja 2 Zakona o elektronskim medijima, Agencija je donijela **rješenja o prestanku sljedećih odobrenja za emitovanje:**

- Odobrenje br. O-TV-K-06, koje je bilo izdato privrednom društvu „Adnan“ d.o.o iz Plava, emiteru opšteg televizijskog programa „**TV Glas Plava**“⁹³;

⁸⁴ Akt Agencije br. 02-2084/4 od 28.12.2018.g.

⁸⁵ Akt Agencije 02-2145/1 od 30.11.2018.g.

⁸⁶ Akt Agencije 02-1770/2 od 30.11.2018.g.

⁸⁷ Akt Agencije br. 02-475/3 od 03.04.2018.g.

⁸⁸ Akt Agencije br. 02-1755/1 od 23.08.2018.g.

⁸⁹ Akt Agencije br. 02-1903/1 od 25.09.2018.g.

⁹⁰ Akt Agencije br. 02-341/5 od 23.03.2018.g.

⁹¹ Akt Agencije br. 02-2072/1 od 13.11.2018.g.

⁹² Akt Agencije br. 02-983 od 27.04.2018.g.

⁹³ Akt Agencije br. 02-248/1 od 19.02.2018.g.

- **Odobrenje za emitovanje** br. O-TV-K-25, koje je bilo izdato privrednom društvu „National Research Institute MNE“ d.o.o iz Podgorice, emiteru opšteg televizijskog programa „**TV Channel1**“⁹⁴.

Svi dokumenti vezani za raspisivanje i realizaciju javnih konkursa, kao i izdavanje, promjenu, prenos, prestanak ili oduzimanje odobrenja su dostupni na veb-sajtu Agencije www.ardcg.org.

8. *Medijsko predstavljanje u toku izborne kampanje*

U decembru 2017. godine, Skupština Crne Gore je usvojila Zakon o dopunama **Zakona o elektronskim medijima**⁹⁵, kojim je propisano novo poglavlje „4. Političko oglašavanje i izborne kampanje“. Njime je definisano **političko oglašavanje** i predviđeno je da se ono ne uračunava u dozvoljeno vrijeme trajanja oglašavanja u smislu čl. 92 i 93 ovog zakona (oglasne kvote). Dopunom zakona, takođe je predviđeno da Savjet Agencije za elektronske medije, najkasnije sedam dana od dana raspisivanja izbora, usvaja propis kojim se bliže uređuju uslovi za realizaciju prava i obaveza emitera kada su u pitanju izborne kampanje i političko oglašavanje.

Takođe je predviđeno i da podnosilac potvrđene izborne liste ili nadležni državni organ za sprovođenje izbornog postupka može podnijeti prigovor u vezi sa radom emitera u smislu člana 55 Zakona o elektronskim medijima. **Predviđeno je da se ovi prigovori podnose nadležnom organu emitera, koji je dužan da donese odluku u roku od 24 časa od prijema prigovora.**

Nadalje, propisano je da se protiv odluke nadležnog organa emitera, u roku od 24 časa od njenog prijema, može podnijeti žalba Savjetu Agencije za elektronske medije, koji je dužan da donese odluku u roku od 24 časa od prijema žalbe.

*
* *

Izbori za predsjednika Crne Gore - april 2018

Predsjednik Skupštine Crne Gore je 19. januara 2018. godine, donio Odluku o raspisivanju izbora za predsjednika Crne Gore⁹⁶ za 15. april 2018. godine. Predlog kandidata za predsjednika mogao se podnijeti Državnoj izbornoj komisiji do 26. marta 2018. godine. Državna izborna komisija je 28. marta 2018. godine utvrdila listu od sedam kandidata za predsjednika Crne Gore.

Saglasno dopunama Zakona o elektronskim medijima, Savjet Agencije za elektronske medije je usvojio **Pravilnik o pravima i obavezama emitera tokom kampanje za izbore za predsjednika Crne Gore koji će biti održani 15. aprila 2018. godine**⁹⁷. Njime su bliže uređeni uslovi za realizaciju prava i obaveza emitera kada su u pitanju izborna kampanja i političko oglašavanje, a u cilju obezbjeđivanja istinitog, blagovremenog i nepristrasnog informisanja građana o svim fazama postupka i različitim stavovima tokom izborne kampanje, pod ravnopravnim uslovima za sve učesnike u izbornoj kampanji.

Javni emiter odnosno komercijalni ili neprofitni emiter, koji omogućava medijsko predstavljanje, morao je da usvoji i učini javnim **posebna pravila o medijskom predstavljanju**. Pravila su donosili savjeti javnih emitera, odnosno osnivači komercijalnog ili neprofitnog emitera. Propisano je da se pravilima utvrđuju oblici medijskog predstavljanja, njihovo trajanje i raspoređivanje, kao i način odlučivanja o redoslijedu političkog oglašavanja odnosno predstavljanja u okviru informativno-političkih programa. Emiteri su bili dužni da Agenciji za elektronske medije dostave pravila predstavljanja u okviru svakog pojedinog radijskog ili televizijskog programa, najkasnije deset dana od dana raspisivanja izbora.

⁹⁴ Akt Agencije br.02-1067/1 od 17.05.2018.g.

⁹⁵ „Sl.list CG“, br. 92/17.

⁹⁶ „Sl. list CG“, br. 3/18

⁹⁷ „Sl. list CG“, br. 6/18.

Medijsko predstavljanje je, saglasno Pravilniku, ostvarivano kroz programske sadržaje namijenjene informisanju o predizbornim aktivnostima kandidata, njihovom predstavljanju ili političkom oglašavanju. Svi oblici medijskog predstavljanja morali su biti lako prepoznatljivi, audio i vizuelno odvojeni od ostalih programskih sadržaja i morali su biti jasno označeni posebnim obavještenjem.

Političko oglašavanje je emitovano u blokovima sa naznakom da li je besplatno ili plaćeno i nije moglo biti dio bloka sa oglasima koji nemaju političku prirodu.

Emiteri su bili dužni da vode evidenciju emitovanih programskih sadržaja od značaja za medijsko predstavljanje, koja uključuje sljedeće podatke: datum, vrijeme emitovanja i naziv sadržaja; da li se radi o plaćenom ili besplatnom političkom oglašavanju; ime naručioca političkog oglašavanja; neto vrijeme emitovanja. **Evidenciju emitovanog medijskog predstavljanja emiteri su bili dužni da dostavljaju Agenciji svakog ponedjeljka za prethodnu sedmicu.**

Posebna pravila o medijskom predstavljanju usvojilo je **45** emitera i to 13 televizijskih emitera (4 javna i 9 komercijalnih) i 32 radio emitera (14 javnih i 18 komercijalnih).

Medijsko predstavljanje kandidata u kampanji tokom izbora za predsjednika Crne Gore održanih 15. aprila 2018. godine moglo je biti vršeno u periodu od 6. marta (datum potvrde prvih kandidatura) do 13. aprila (početak izborne tišine). Najveći dio predstavljanja je realizovan u periodu od 26. marta do 13. aprila, tokom perioda od 19 dana.

Na osnovu monitoringa medija tokom izborne kampanje Agencija je sačinila i objavila **Izveštaj o medijskom predstavljanju tokom kampanje za izbore za predsjednika Crne Gore održane 15. aprila 2018. godine**⁹⁸.

Izveštaj se odnosio na 36 od ukupno 45 emitera koji su usvojili posebna pravila o medijskom predstavljanju. Iako su usvojili pravila, devet radio emitera nije u praksi realizovalo programske sadržaje namijenjene medijskom predstavljanju.

Podaci u izvještaju dati za **televizijske emitere** su utvrđeni **monitoringom programa 13** televizijskih stanica u periodu od 19. marta do 13. aprila u terminima od 7 do 24 časa. Podaci u izvještaju dati za **radijske emitere** su utvrđeni **na osnovu evidencija** emitovanog medijskog predstavljanja koje su emiteri bili dužni da dostavljaju Agenciji svakog ponedjeljka za prethodnu sedmicu i nijesu u potpunosti upoređeni sa minutažom realizovanog sadržaja. Podaci se odnose na 23 radio emitera.

U cilju sagledavanja dosljednosti poštovanja pravila predstavljanja vršena je kontrola primjene i za emitere koji nijesu usvojili posebna pravila medijskog predstavljanja. Kontrola je vršena metodom uzorka i utvrđena su tri slučaja da je emiter u svom programu imao sadržaje u kojima je vršeno medijsko predstavljanje kandidata za predsjednika Crne Gore, a da prethodno nije usvojio i/ili objavio pravila medijskog predstavljanja. Slučajevi kršenja su utvrđeni za emitere „Boin“ d.o.o. („TV Boin“), „Sun Sun“ d.o.o. („TV Sun“) i „Maxko d.o.o.“ („Radio Skala“), u vezi sa čim su pokrenuti postupci.

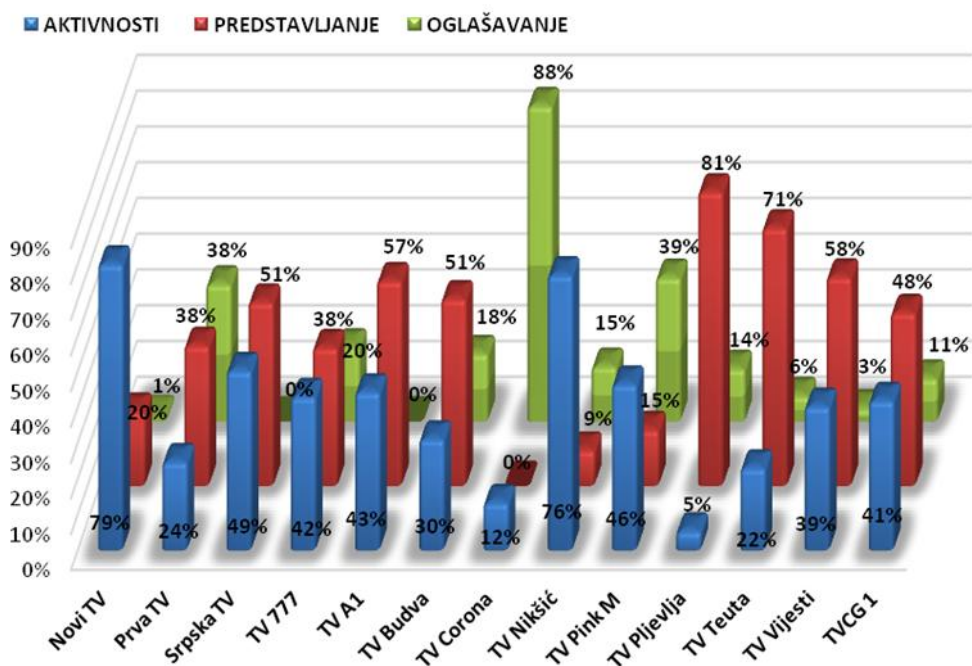
U slučaju privrednog društva „Zen master“ d.o.o., emitera televizijskog programa „Novi TV“ je pokrenut postupak za utvrđivanje odgovornosti za kršenje izborne tišine.

U sva četiri slučaja izrečeno je upozorenje.

Ukupno trajanje medijskog predstavljanja na programu 13 televizijskih emitera je za period od 19.03. do 13.04. iznosilo **8.378 minuta ili približno 139,5 sati**. Količina medijskog predstavljanja je rasla sa odmicanjem kampanje uz eksponencijalan rast počev od 8. aprila. Od ukupnog medijskog predstavljanja, informisanje i izvještavanje o predizbornim aktivnostima kandidata je iznosilo 40%.

⁹⁸ Akt Agencije br. 02-929 od 23.04.2018.g.

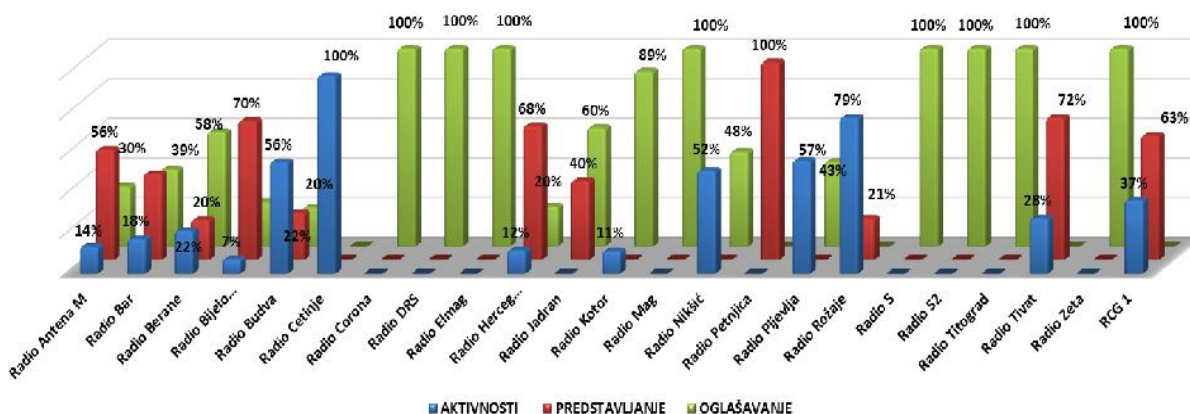
Svega dva procenta manje (38%) je iznosilo učešće posebnih emisija namijenjenih predstavljanju kandidata. Oglašavanje ili politička komercijalna komunikacija je činila 22%. **Količina medijskog predstavljanja na televiziji je bila dva i po puta veća u odnosu na radio.**

Grafik: Struktura medijskog predstavljanja po emiteru (TV)

Dvije trećine medijskog predstavljanja kandidata na **televiziji** je izvršeno kroz informativne ili posebne emisije o predsjedničkim izborima. Televizijski emiteri su u načelu imali izbalansiranost sve tri forme predstavljanja. Organizovan je značajan broj posebnih emisija namijenjenih predstavljanju kandidata.

Politička komunikacija putem **radija** je primarno vođena kroz kratke oglasne sadržaje. Samo su javni radio emiteri (i jedna komercijalna radio stanica) realizovali posebne emisije posvećene izborima.

Grafik: Struktura medijskog predstavljanja po emiteru (radio)

Medijsko predstavljanje je, u načelu, adekvatno raspoređivano i emitovano unutar označenih blokova. Zabilježen je određeni broj slučajeva neadekvatno raspoređenog sadržaja koji je, iako nije medijsko predstavljanje, emitovan u okviru označenog bloka. Ovo se prije svega odnosi na tehničke i servisne informacije vezane za tok izbornog postupka.

Nezadovoljavajuća je praksa označavanja plaćenih i besplatnih političkih oglasa. Emiteri nijesu koristili oznake „plaćeni“ ili „besplatni“ politički oglas već je za plaćene oglase korišćena oznaka politički marketing.

Za vrijeme trajanja kampanje tokom izbora za predsjednika Crne Gore održanih 15. aprila 2018. godine Agencija nije primila ni jedan prigovor kandidata na rad elektronskih medija.

*

* *

Izbori za odbornike u Skupštinama lokalnih samouprava - maj 2018

Predsjednik Skupštine Crne Gore je 17. marta 2018. godine, donio Odluku o raspisivanju izbora za odbornike u Skupštini opštine Plužine⁹⁹, koji su održani 20. maja 2018. godine, i Odluku o raspisivanju izbora za odbornike u Skupštini Glavnog grada Podgorica, Skupštini opštine Golubovci opštine u okviru Glavnog grada i skupštinama opština: Šavnik, Žabljak, Bar, Plav, Pljevlja, Rožaje, Danilovgrad, Bijelo Polje i Kolašin⁴, koji su održani 27. maja 2018. godine.

Saglasno dopunama Zakona o elektronskim medijima, Savjet Agencije za elektronske medije je usvojio Pravilnik o pravima i obavezama emitera tokom kampanja za izbore za odbornike u Skupštini opštine Plužine, koji će biti održani 20. maja 2018. godine i izbore za odbornike u Skupštini Glavnog grada Podgorica, Skupštini opštine Golubovci opštine u okviru Glavnog grada i skupštinama opština: Šavnik, Žabljak, Bar, Plav, Pljevlja, Rožaje, Danilovgrad, Bijelo Polje i Kolašin, koji će biti održani 27. maja 2018. godine¹⁰⁰. Njime su bila propisana prava i obaveze kao i u slučaju prethodno održanih izbora za Predsjednika Crne Gore.

Posebna pravila o medijskom predstavljanju usvojilo je **29** emitera i to devet televizijskih emitera (dva javna i sedam komercijalnih) i 20 radio emitera (šest javnih i 14 komercijalnih).

Na osnovu monitoringa medija tokom izborne kampanje agencija je sačinila i objavila **Izveštaj o medijskom predstavljanju tokom kampanje za lokalne izbore - maj 2018. godine**¹⁰¹.

Izveštaj se odnosi na 21 od ukupno 29 emitera koji su usvojili posebna pravila o medijskom predstavljanju. Iako su usvojili pravila, osam emitera nije u praksi realizovalo programske sadržaje namijenjene medijskom predstavljanju.

Podaci u izvještaju dati za **nacionalne televizijske emitere (TVCG1, TV Vijesti, TV Pink M i TV Prva)** su utvrđeni **monitoringom programa** u periodu od 11. do 25. maja u terminima od 7 do 24 časa. Podaci u izvještaju dati za **ostale emitere** su utvrđeni **na osnovu evidencija** emitovanog medijskog predstavljanja koje su emiteri bili dužni da dostavljaju Agenciji svakog ponedjeljka za prethodnu sedmicu i nijesu u potpunosti upoređeni sa minutažom realizovanog sadržaja.

U cilju sagledavanja dosljednosti poštovanja pravila predstavljanja vršena je kontrola primjene i za emitere koji nijesu usvojili posebna pravila medijskog predstavljanja. Kontrola je vršena metodom uzorka i utvrđena su dva slučaja da je emiter u svom programu imao sadržaje u kojima je vršeno medijsko predstavljanje, a da prethodno nije usvojio i/ili objavio pravila medijskog predstavljanja. Slučajevi kršenja su utvrđeni za „Televiziju Nikšić“ i „Radio Krš“. U slučaju dva emitera („Televizija 777“ i „A1 TV Montenegro“) pokrenuti su postupci u vezi sa kršenjem člana 5 Pravilnika,

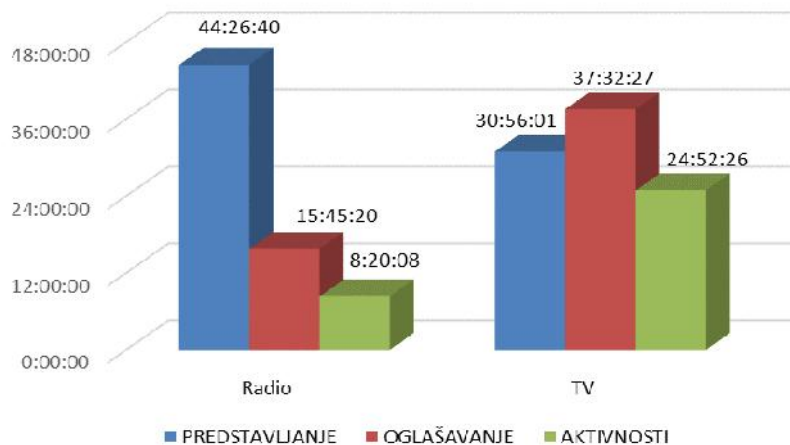
⁹⁹ "Sl. list CG", br. 17/18.

¹⁰⁰ "Sl. list CG", br. 19/18.

¹⁰¹ Akt br.02- 1375 od 15.06.2018.g.

koji se odnosi na obavezu dostavljanja evidencije medijskog predstavljanja. U slučaju emitera „A1 TV“, postupak je obustavljen, a u slučaju ostala tri emitera je izrečeno upozorenje.

Ukupno trajanje medijskog predstavljanja na programu 21 emitera je za period od 11. do 25. maja iznosilo 9.713 minuta ili približno 162 sata za period od 15 dana. Od ukupnog medijskog predstavljanja (9.713 minuta) 58% se odnosi na televizijsko, a 42% na radijsko predstavljanje, iako je broj radijskih stanica koje su predmet izvještaja više nego duplo veći.

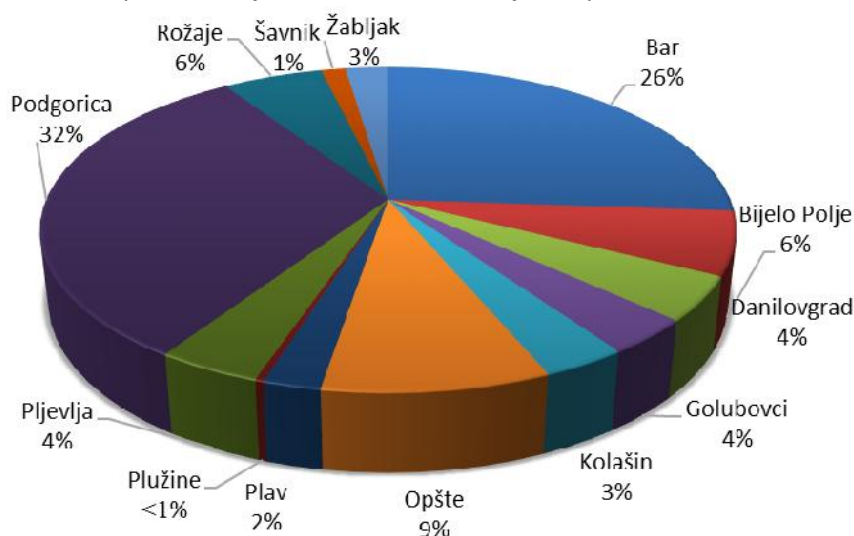

Grafik : Struktura medijskog predstavljanja po vrsti

Najveća količina medijskog predstavljanja na radijskim stanicama je realizovana kroz formu predstavljanja izbornih lista. Ovo je jednim dijelom uzrokovano značajnim obavezama javnih emitera u vezi sa izbornim procesom. Tako je samo Radio Crne Gore kroz formu debate, u posmatranom periodu, realizovao 14 sati programa.

Za razliku od predsjedničkih izbora održanih u martu 2018. godine, tokom kojih je kod televizijskih emitera bila značajno veća količina medijskog predstavljanja realizovanog kroz neku od formi uredničkog sadržaja, tokom kampanje za lokalne izbore dominantna forma medijskog predstavljanja na televizijskim stanicama je bilo oglašavanje.

Od ukupnog medijskog predstavljanja, opšte predstavljanje političkih partija (predstavljanje koje nema direktno upućivanje na lokalne izbore) je iznosilo približno 9%. Predstavljanje koje se odnosilo na izbore u opštini Podgorica je iznosilo 32%, izbore u opštini Bar 26%. Predstavljanje koje se odnosilo na sve ostale opštine u kojima su održani izbori je ukupno iznosilo 33%.

Grafik : Struktura medijskog predstavljanja po opštinama

Medijsko predstavljanje je, u načelu, adekvatno raspoređivano i emitovano unutar označenih blokova. Zabilježen je određeni broj slučajeva neadekvatno raspoređenog sadržaja koji je, iako nije medijsko predstavljanje, emitovan u okviru označenog bloka. Ovo se prije svega odnosi na tehničke i servisne informacije vezane za tok izbornog postupka.

U odnosu na predsjedničke izbore nije unaprijeđena praksa označavanja plaćenih i besplatnih političkih oglasa. Emiteri nijesu koristili oznake „plaćeni“ ili „besplatni“ politički oglas već je za plaćene oglase korišćena oznaka politički marketing.

Za vrijeme trajanja kampanje tokom lokalnih izbora Agencija nije primila nijedan prigovor izborne liste na rad elektronskih medija.

9. *Aktivnosti za poboljšanje naplate potraživanja*

U cilju prevazilaženja problema nastalih zbog kašnjenja u izmirivanju obaveza po osnovu godišnje naknade određenom broju imalaca odobrenja za emitovanje Agencija za elektronske medije je ponudila potpisivanje protokola o reprogramu duga.

Protokol je podrazumijevao obavezu emitera da iznos duga izmiri u više mjesečnih rata (u zavisnosti od iznosa duga). Osim toga, protokol je predviđao da se obaveze po osnovu naknade za emitovanje, koje dospijevaju na naplatu poslije datuma potpisivanja protokola, plaćaju u skladu sa dinamikom predviđenom izdatim odobrenjima.

Agencija za elektronske medije se obavezala da do isteka roka važenja protokola neće pokrenuti postupak sudske naplate duga, osim u slučaju kršenja obaveza emitera definisanih protokolom, kada se smatra da cjelokupan iznos duga dospijeva za naplatu odmah.

Predviđene uslove je prihvatilo sedam emitera i zaključilo protokole o reprogramu duga prema Agenciji za elektronske medije. Protokoli su zaključeni sa sljedećim emiterima:

EMITER	ID media	Saldo za reprogram	Fakturisana realizacija za period do isteka važenja protokola	Ukupne obaveze po protokolu (do kraja važenja protokola)	Realizovane obaveze po protokolu	Procenat realizacije obaveza po protokolu
„M-Corona“ d.o.o.	Radio Corona	2.543,24	526,14	3.069,38	1.762,98	57,44%
NVO „SAFRA“	Radio Krš	1.025,44	872,43	1.897,87	1.025,44	54,03%
„Eurogum“ d.o.o.	Radio Star FM	1.708,26	183,45	1.891,71	1.708,26	90,30%
„AST“ d.o.o.	Radio i TV Prva	18.657,25	19.403,07	38.060,32	38.060,32	100,00%
NVO „DRT-AI“	Srpska TV	5.256,42	1.682,55	6.938,97	6.938,97	100,00%
„Televizija Vijesti“ d.o.o.	TV Vijesti	16.403,05	6.600,47	23.003,52	17.654,76	76,75%
„Zen Master Production“ d.o.o.	TV Novi	5.888,90	1.682,55	7.571,45	5.304,49	70,06%

Tabela: Protokoli o reprogramu duga zaključeni tokom 2018. godine

U toku 2018. godine, Agencija je posredstvom javnih izvršitelja pokrenula četiri postupka za prinudnu naplatu¹⁰² zaostalih dugovanja emitera po osnovu izdatih odobrenja za emitovanje i to:

¹⁰² Postupci prinudne naplate su pokrenuti saglasno Zakonu o izvršenju i obezbjeđenju ("Sl.list CG", br. 36/11, 28/14, 20/15, 22/17, 76/17).

Privredno društvo	ID media	DUG	Predlog za izvršenje (AEM)	Rješenje o izvršenju (IZV)
Radio Elmag d.o.o.	Radio Elmag	10.779,95	02-1769/1 od 29.12.2017.	Iv. br. 21/18 od 19/01/2018
Blue Moon d.o.o.	TV MBC	12.715,81	02-189/1 od 07.02.2018.	Iv. br. 284/2018 od 09/02/2018
Media Solution d.o.o.	Life and Holiday	6.254,02	02-297/1 od 22.02.2018.	Iv. br. 448/2018 od 22/02/2018
Adnan d.o.o.	TV Glas Plava	16.329,24	02-2241/1 od 27/11/2018	Iv.br. 3169/2018 od 10/12/2018

Tabela: Postupci prinudne naplate pokrenuti tokom 2018. godine

Takođe, u toku 2018.godine nastavljeno je šest postupaka prinudne naplate potraživanja koji su pokrenuti ranijih godina (M-Corona d.o.o., Radio Gusinje d.o.o., Lokalni javni emiter Radio i Televizija Nikšić d.o.o., Green Room d.o.o., Amarty d.o.o., Radio Elmag d.o.o.).

Na osnovu raspoloživih podataka o statusu postupaka prinudne naplate dugova vođenih u toku 2018. godine može se zaključiti da:

- jedan postupak je privremeno obustavljen (saglasno Sporazumu o naplati u ratama): Media Solution d.o.o. (Life & Holiday) / plaćen dug u cjelini;
- dva postupka su okončana plaćanjem duga u cjelini (Green Room d.o.o., M-Corona d.o.o.);
- četiri postupka su obustavljena jer su protiv tri osnivača otvoreni stečajni postupci (Radio Elmag d.o.o. - dva postupka, Radio Gusinje d.o.o., Amarty d.o.o.);
- tri postupka su u toku: Lokalni javni emiter Radio i Televizija Nikšić d.o.o., Blue Moon (TV MBC) i Adnan d.o.o.

Kako nije bilo moguće izvršiti prinudnu naplatu (zbog nedostatka sredstava na računima izvršnih dužnika), u toku 2018.godine je, na predlog Agencije, kod Privrednog suda Crne Gore otvoren jedan stečajni postupak protiv emitera sa neizmirenim obavezama po osnovu naknada za emitovanje. Takođe, Agencija je prijavila potraživanja u još tri¹⁰³ stečajna postupka koja se pokrenuta od strane drugih pravnih lica.

Dužnik	ID media	GLAVNI DUG	STEČAJNI IZNOS	Rješenje o otvaranju stečajnog postupka	Status
"Radio Elmag" d.o.o.	Radio Elmag	69.713,80	70.781,98	("Sl.list CG" br. 10/18, Oglasni dio br. 06/18)	Stečajni postupak u toku.
"Radio Gusinje" d.o.o.	Radio Gusinje	984,60	1.228,32	("Sl.list CG" br. 14/18, Oglasni dio br. 10/18)	Rješenje o zaključenju steč.post. St.br. 29/18 od 04.06.2018. ("Sl.list CG", br. 40/18, Ogl. dio br. 29/18)
"Amarty" d.o.o.	Radio Best	3.570,33	3.728,93	("Sl.list CG" br. 25/18, Oglasni dio br. 19/18)	Rješenje o zaključenju steč.post. St.br. 160/18 od 29.05.2018.
"Harizma - trgovina" d.o.o.	Radio Harizma	846,80	846,80	("Sl.list CG" br. 28/18, Oglasni dio br. 20/18)	Rješenje o zaključenju steč.post. St.br. 67/18 od 24.09.2018. ("Sl.list CG" br. 69/18, Ogl.dio br. 47/18)

Tabela: Stečajni postupci otvoreni tokom 2018. godine

Na osnovu raspoloživih podataka koji se odnose na stečajne postupke vođene u toku 2018. godine, može se zaključiti:

- protiv šest subjekata (sadašnjih ili bivših emitera ili pružalaca AVM usluga na zahtjev), bio je otvoren stečajni postupak, bilo da je isti pokrenut u toku 2018.godine ili ranije, od strane Agencije ili trećih lica;

¹⁰³ Stečajne postupke pokrenulo JP „Radio-difuzni centar“ d.o.o. ("Radio Elmag" d.o.o., "Radio Gusinje" d.o.o., "Harizma - trgovina" d.o.o.).

- tri postupka su završena, osnivači emitera su izbrisani iz Centralnog registra privrednih subjekata, a dug emitera je otpisan ("Radio Gusinje" d.o.o., "Amarty" d.o.o., "Harizma - trgovina" d.o.o.). Navedenim emiterima Agencija je izvršila otpis osnovnog duga u ukupnom iznosu od 5.804,05€.
- tri postupka su u toku (Ustanova u privatnoj svojini Radio Televizija Planorama, Radio Televizija Atlas d.o.o., "Radio Elmag" d.o.o.). Očekuje se da će biti završeni u toku 2019. godine.

10. Javni emiteri

Iako su, prije više godina, u pet jedinica lokalne samouprave (Bar, Herceg Novi, Cetinje, Ulcinj, Kolašin) donesene **odluke o pokretanju TV programa u okviru lokalnih javnih emitera**, do kraja 2018. godine, njihove skupštine opština ili nisu imenovale savjete javnih emitera ili nijesu podnijele zahtjev za izdavanje odobrenja za emitovanje, te stoga nijesu ni počeli sa emitovanjem TV programa.

*
* *

Sredinom 2016. godine, Skupština Crne Gore je usvojila Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim medijima¹⁰⁴, koji je počeo da se primjenjuje od 1. septembra 2017. godine.

Imajući u vidu značaj ovih rješenja, Agencija je i u toku 2018. godine nastavila sa sprovođenjem niza aktivnosti u cilju mobilizacije javnih emitera i nadležnih organa njihovih osnivača da blagovremeno pristupe izradi i usvajanju propisanih akata od značaja za trogodišnje finansiranje i rad javnih emitera (programske obaveze, ugovor, program rada i finansijski plan).

Agencija je posebno istakla potrebu da se predlozima programskih obaveza realno sagleda struktura programa (sopstvene produkcije, kupljenog programa ili koprodukcije), kao i karakter javne ili komercijalne usluge.

*
* *

U cilju usaglašavanja sa izmjenama Zakona o elektronskim medijima iz 2016. godine, Agencija je u više navrata preporučila da:

- skupštine opština, kao osnivači emitera u kojima su savjeti u manjoj ili većoj mjeri nepotpuni, treba u što kraćem roku da pokrenu i/ili sprovedu postupke imenovanja novih članova.
- skupštine opština, kao osnivači lokalnih javnih emitera, treba da usvoje izmjene i dopune osnivačkih akata, a savjeti ovih medija izmjene i dopune statuta javnih emitera. Na taj način bi bili definisani uslovi i rokovi za pripremu, usvajanje i primjenu ugovora kojim treba da budu regulisani odnosi između javnog emitera i skupštine opštine, kao osnivača.
- organi upravljanja lokalnih javnih emitera treba da obezbijede vođenje odvojenog računovodstva za pružanje javnih usluga od obavljanja komercijalnih audio ili audiovizuelnih usluga. Utvrđeni prihodi od usluga od obavljanja komercijalnih audio ili audiovizuelnih usluga

¹⁰⁴ „Sl. list CG“, br. 55/16. Regulisano je pitanje pružanja javnih usluga i finansiranja javnih emitera. Jedinica lokalne samouprave i javni emiter ugovorom uređuju međusobna prava i obaveze u vezi sa korišćenjem budžetskih sredstava koja moraju da budu definisana u ugovoru (čl. 76 Zakona). Ugovorom se utvrđuje vrsta i obim svih javnih usluga koje javni emiter pruža, kao i visina sredstava i izvori za njihovo finansiranje. Ugovor se zaključuje na period od tri godine, u skladu sa smjernicama makroekonomske i fiskalne politike, kod nacionalnog javnog emitera, i u skladu sa budžetskim planovima i projekcijama kod lokalnih javnih emitera, kao i u skladu sa pravilima o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge. Prije zaključivanja Ugovora, javni emiter je dužan da pripremi predlog programskih obaveza za ugovorni period i o njemu sprovede javnu raspravu u trajanju od 45 dana, kako bi se javnost izjasnila o tome ispunjavaju li predložene programske obaveze kriterijume propisane članom 74 Zakona o elektronskim medijima. Predlog ugovora, javni emiter je dužan da dostavi Vladi Crne Gore (u slučaju RTCG) odnosno jedinici lokalne samouprave (za lokalne javne emitere), najkasnije šest mjeseci prije isteka važećeg Ugovora, kao i da svake godine, a najkasnije do 31. decembra tekuće za sljedeću godinu, izradi i donese program rada i finansijski plan, kojima će se utvrditi aktivnosti i programske obaveze, kao i potrebna finansijska sredstva za njihovu realizaciju.

će biti osnov za obračun naknade po osnovu odobrenja za emitovanje. Pored toga, u slučaju emitera koji imaju više odobrenja za emitovanje, neophodno je razdvojiti prihode od emitovanja radijskog i televizijskog programa.

- lokalni javni emiteri treba da formulišu i predstave svoje predloge u vezi sa potrebnim izmjenama zakonskog okvira. Takođe, neophodno je da budu aktivni i prilikom razmatranja predloga drugih zainteresovanih strana koji mogu uticati na obim prava i obaveza javnih emitera (oglašavanje i sl.).

Prema Agenciji za elektronske medije dostupnim informacijama, kod značajnog broja javnih emitera ove obaveze nijesu realizovane (u cjelini ili djelimično).

*

* *

Radi sagledavanja stepena realizacije pomenutih zakonskih obaveza, Agencija za elektronske medije je nastavila sa započetim aktivnostima iz prethodne godine te je, po tom osnovu, i u toku 2018. godine pozvala lokalne javne emitere da dostave:

- Informaciju o izvršenom usaglašavanju osnivačkog akta lokalnog javnog emitera sa izmjenama i dopunama Zakona o elektronskim medijima iz 2016. godine.
- ugovor kojim se uređuju međusobna prava i obaveze jedinice lokalne samouprave i javnog emitera, čiji je ona osnivač, u vezi sa korišćenjem budžetskih sredstava za period od 2018. do kraja 2020. godine. Ukoliko ugovor nije zaključen, zatraženo je da dostave informaciju o razlozima koji su doveli do kršenja ove zakonom propisane obaveze, kao i obimu, načinu i dinamici finansiranja javnog emitera u toku 2018. godine.

Zaključno sa decembrom 2018. godine, samo su četiri jedinice lokalne samouprave usaglasile osnivački akt sa Zakonom o elektronskim medijima (u dijelu koji se odnosi na pravila državne pomoći) i u Pljevljima¹⁰⁵, Tivtu¹⁰⁶, Bijelom Polju¹⁰⁷ i Budvi¹⁰⁸.

Skupština Opštine Rožaje je donijela Odluku o davanju saglasnosti na Program rada sa finansijskim planom DOO LJE **Radio televizija Rožaje** za 2018, 2019. i 2020. godinu¹⁰⁹.

Takođe, **zaključno sa decembrom 2018. godine**, Agenciji za elektronske medije su **devet lokalnih javnih emitera dostavili potpisane ugovore** (Cetinje¹¹⁰, Pljevlja¹¹¹, Rožaje¹¹², Tivat¹¹³, Herceg Bar¹¹⁴, Novi¹¹⁵, Danilovgrad¹¹⁶, Kotor¹¹⁷, Budva¹¹⁸), kojima se regulišu međusobna prava i obaveze jedinice lokalne samouprave i javnog emitera.

¹⁰⁵ Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o organizovanju Lokalnog javnog emitera Radio Televizija Pljevlja ("Sl.list CG - opštinski propisi", br. 45/17).

¹⁰⁶ Odluka o izmjeni Odluke o osnivanju Društva sa ograničenom odgovornošću Lokalni javni emiter Radio Tivat („Sl.list CG - opštinski propisi", br. 7/18)

¹⁰⁷ Odluka o izmjeni Odluke o organizovanju Lokalnog javnog emitera Radio Bijelo Polje ("Sl.list CG - opštinski propisi", br. 11/18)

¹⁰⁸ Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o osnivanju društva sa ograničenom odgovornošću lokalnog javnog emitera Radio televizija Budva ("Sl.list CG - opštinski propisi", br. 26/18)

¹⁰⁹ "Sl.list CG - opštinski propisi", br. 45/18

¹¹⁰ Akt zaveden kod Agencije br. 02-11 od 03.01.2018.g.

¹¹¹ Akt zaveden kod Agencije br. 02-11/1 od 03.01.2018.g.

¹¹² Akt zaveden kod Agencije br. 02-49 od 11.01.2018.g.

¹¹³ Akt zaveden kod Agencije br. 02-88/1 od 19.01.2018.g.

¹¹⁴ Akt zaveden kod Agencije br. 02-122 od 26.01.2018.g.

¹¹⁵ Akt zaveden kod Agencije br. 02-179/1 od 09.02.2018.g.

¹¹⁶ Akt zaveden kod Agencije br. 02-246 od 15.02.2018.g.

¹¹⁷ Akt zaveden kod Agencije br. 02-378 od 08.03.2018.g.

¹¹⁸ Akt zaveden kod Agencije br. 02-1226 od 28.05.2018.g.

11. Registracija elektronskih publikacija

Pravilnikom o elektronskim publikacijama¹¹⁹ je propisan sadržaj, način vođenja i postupak upisa u registar elektronskih publikacija. U skladu sa Zakonom o elektronskim medijima (član 8) i članom 4 Pravilnika, elektronske publikacije su definisane kao urednički oblikovane internet stranice i/ili portali koji sadrže programske sadržaje sa prenosom zapisa zvuka ili slike na način koji je dostupan javnosti kao i elektronske verzije štampanih medija i/ili informacije iz medija na način da su dostupni širokoj javnosti bez obzira na njihov opseg.

Imajući u vidu značaj elektronskih publikacija za informisanje javnosti, Agencija je u toku 2018. godine apelovala na pružaoce elektronskih publikacija, koji nijesu izvršili upis u registar elektronskih publikacija, da Agenciji podnesu prijavu za upis.

U toku 2018. godine u registar je upisano 15 elektronskih publikacija, tako da ih ukupno upisanih ima 41 elektronska publikacija.

Izvod iz Registra elektronskih publikacija je dostupan na veb-sajtu Agencije www.aemcg.org.

12. Implementacija programskih standarda u radu elektronskih medija

Monitoring emitovanih, odnosno distribuiranih sadržaja pružalaca AVM usluga (posredstvom različitih platformi) predstavlja značajan mehanizam Agencije za elektronske medije u ostvarivanju njene regulatorne funkcije i funkcije nadzora nad primjenom zakona i podzakonskih akata, kao i u funkciji stvaranja baza statističkih podataka, evidencija, praćenja tendencija i trendova i sl.

Agencija je tokom 2018. godine objavila sljedeće dokumente:

- Izveštaj o medijskom predstavljanju za Predsjedničke izbore 2018 – april 2018;
- Izveštaj o medijskom predstavljanju tokom kampanje za lokalne izbore – jun 2018;
- Analiza programske strukture TV emitera sa nacionalnim pokrivanjem – jun 2018;
- Analiza prisustva rodnih stereotipa u televizijskom oglašavanju - septembar 2018;
- Analiza programske strukture lokalnih javnih TV emitera - novembar 2018;
- Analiza programske strukture nacionalnog emitera RTCG - novembar 2018;
- Informacija o pristupačnosti programa osobama sa invaliditetom - novembar 2018;
- Analiza televizijskog izvještavanja tokom Neđelje ponosa - novembar 2018;
- Informacija o poštovanju uslova iz odobrenja kod neprofitnih emitera - decembar 2018;
- Analiza programske strukture lokalnih javnih radio emitera - decembar 2018;
- Analiza programske strukture komercijalnih radio emitera - decembar 2018;
- Analiza programske strukture TV emitera sa nacionalnim pokrivanjem - decembar 2018;
- Analiza programske strukture TV emitera sa regionalnim pokrivanjem - decembar 2018.

Navedena istraživanja, informacije i analize su dostupni na veb-sajtu Agencije

www.aemcg.org

*

* *

¹¹⁹ „Sl. list CG“, br. 7/16.

Profesionalni standardi

U odnosu na prethodne godine, tokom 2018. godine zabilježeno je značajno manje prigovora koji su se odnosili na kršenje profesionalnih standarda.

Podsjećanja radi Zakonom o elektronskim medijima, u članu 55 stav 6, propisano je da je emiter dužan da doprinosi slobodnom, istinitom, cjelovitom, nepristrasnom i blagovremenom informisanju javnosti o događajima u zemlji i inostranstvu, kao i poštovanju i promociji osnovnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti, institucija i pluralizma ideja.

Zakonom definisana norma razrađena je Pravilnikom o programskim standardima u elektronskim medijima koji propisuje, u članu 7 stav 1, da je emiter koji proizvodi informativni program dužan da to radi profesionalno i odgovorno i na taj način doprinosi slobodnom, istinitom, cjelovitom, nepristrasnom i blagovremenom informisanju javnosti o događajima u zemlji i inostranstvu, kao i da su (čl. 8), u proizvodnji informativnih programa, elektronski mediji dužni da poštuju načela objektivnosti, nepristrasnosti, blagovremenosti, tačnosti, zabrane diskriminacije, slobode objavljivanja komentara i primjene pravila druge strane, da se događaji moraju vjerno prikazati, a različiti pristupi i mišljenja biti profesionalno i korektno zastupljeni, kao i da mišljenja i komentari moraju biti odvojeni od činjeničnog izvještavanja, a njihov izvor ili autor prepoznatljiv.

Agencija je i tokom prethodnih godina isticala stav da pitanje načela izvještavanja predstavlja pitanje profesionalne etike i primjene standarda novinarstva te da je sporno da bilo koji državni organ, pa i Agencija, vrši nadzor nad primjenom ovih načela. **Agencija ostaje pri stavu da je neophodno unapređenje postojećeg zakonskog okvira, bilo jačanjem samoregulatornih mehanizama, bilo proširenjem nadležnosti regulatora u pravcu obezbjeđenja proporcionalnih i efikasnih sankcija.**

Imajući u vidu vođene postupke vezane za primjenu profesionalnih standarda mora se istaći činjenica da je nivo njihove primjene zabrinjavajuće nizak.

Polazeći od činjenice da informativni program predstavlja važan segment emitovanja bilo kojeg emitera, te da se kroz emisije i programe o tekućim događajima javnost upoznaje o važnim temama od javnog interesa, informacijama političke, društvene ili ekonomske prirode, zakonske odredbe zahtijevaju da se u ovim programima osigura slobodno, istinito, cjelovito, nepristrasno i blagovremeno informisanje, kroz objavljivanje suprotstavljenih stavova koji predstavljaju cjelinu u obradi određene tematike.

Prenošenje informacija u informativnim programima mora biti lišeno ličnih stavova ili komentara spikera ili novinara koji obrađuju teme od interesa šire javnosti. Navedeno ne znači da se kontroverzne društvene teme trebaju izbjegavati, već da ukoliko se iste obrađuju na način da se komentari integrišu u same vijesti, emiteri su dužni da označe da komentar koji plasiraju nije dio same vijesti, jer se u protivnom, kroz propratni, neodvojeni komentar, formira čitav ton prenešene informacije i na taj način u pitanje dovodi objektivnost u izvještavanju.

Informativni programi moraju imati za cilj pružanje izbalansirane informacije i kao takvi trebaju da ponude nepristrasan pregled aktuelnih događanja, putem kojeg se gledaoci upoznaju sa svim dostupnim relevantnim činjenicama kako bi mogli formirati lični stav. Za oblikovanje sopstvenog mišljenja ili stvaranje potpune slike o nekom događaju neophodno je da informacije koje se pronose u ovim programima budu predočene na način korektan za shvatanje prirode samog događaja.

*

* *

Zaštita maloljetnika

Zakonom o elektronskim medijima je propisano da se mora striktno voditi računa da se programski sadržaji koji nijesu prilagođeni pojedinim uzrastima u okviru skupine maloljetnih lica moraju raspoređivati u vremenske periode (djelove dana) kada postoji najmanja vjerovatnoća da mogu biti dostupni dijelu populacije kojoj nijesu namijenjeni. Takođe, emiteri su dužni da takve sadržaje označavaju određenim zvučnim i vizuelnim oznakama.

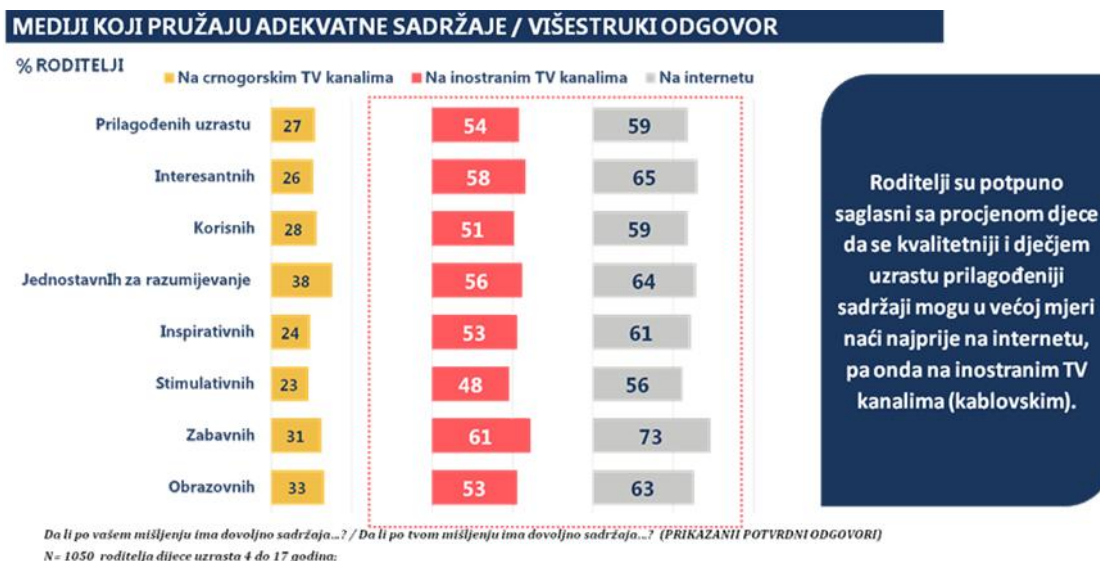
Detaljna konkretizacija ovih obaveza TV emitera izvršena je u Pravilniku o programskim standardima u elektronskim medijima u kome je, pored ostalog, predviđena obaveza emitera da prije emitovanja sadržaja utvrde njegovu podobnost za određene uzraste. Ukoliko tom prilikom utvrde da su ispunjeni neki od detaljno opisanih uslova (član 23a), emiteri su dužni da takve sadržaje rasporede u propisane vremenske termine, uz obavezno odgovarajuće vizuelno i zvučno upozorenje na samom početku njihovog emitovanja (član 23, stav 1) i da propisane grafičke oznake u uglu ekrana (12, 16 ili 18) emituju tokom cijelog trajanja programskog sadržaja (član 23, stav 2).

Imajući u vidu da u Crnoj Gori danas ima nešto preko 200.000 korisnika kablovske televizije (broj domaćinstava je oko 195.000) te da svega desetak procenata domaćinstava koristi samo besplatnu (free to air) televiziju, posebnu pažnju već duže vremena Agencija posvećuje činjenici da sadržaj, čak i ozbiljno štetan, može biti zabranjen ili dopušten, zavisno od platforme distribucije: zabranjeno na tradicionalnoj televiziji, dopušteno sa ili bez šifriranja u slučaju usluga na zahtjev i potpuno slobodno vidljiv na internetu.

Rezultati istraživanja „Djeca, roditelji i mediji u Crnoj Gori“ (vidi poglavlje medijska pismenost) su pokazali da opseg aktivnosti Agencije na polju zaštite maloljetnika mora biti značajno širi od monitoringa poštovanja obaveza vezanih za označavanje i raspoređivanje sadržaja. Istraživanje je pokazalo da se na spisku 20 omiljenih TV kanala maloljetnika od 12 do 17 godina nalaze svega dva crnogorska programa.

Višekanalna ponuda na većem broju uređaja je značajno promijenila ponašanje i djece i roditelja u pogledu kontrole nad tim šta i u kojem trenutku djeca gledaju. Pomenuto istraživanje je pokazalo da 30% roditelja ne zabranjuje ili veoma rijetko zabranjuje djeci gledanje sadržaja označenog kao nepodoban za njihov uzrast. Takođe, 50% roditelja smatra da vrijeme provedeno uz ekran nema nikakav uticaj na mentalni i psihički razvoj maloljetnika.

Sa druge strane, 30% djece je kazalo da nije primijetilo oznake o podobnosti sadržaja, a gotovo 70% maloljetnika je gledalo (ili ne zna da li je gledalo) sadržaj označen kao nepodoban svom uzrastu.

Imajući u vidu sve navedeno jasno je da se paralelno sa označavanjem i raspoređivanjem sadržaja mora raditi na medijskoj pismenosti, kako djece tako i roditelja, sa ciljem sticanja znanja za bezbjednu konzumaciju medijskih sadržaja.

Izveštavanje o događajima u koje su uključeni maloljetnici

Zakon o elektronskim medijima propisuje da je zabranjeno objavljivanje informacije kojom se otkriva identitet maloljetnika do 18. godine života uključenog u slučajeve bilo kojeg oblika nasilja, bez obzira da li je svjedok, žrtva ili izvršilac, kao i iznošenje pojedinosti iz porodičnih odnosa i privatnog života djeteta.

Zaštita interesa maloljetnih lica od štetnih postupanja medija, osim zaštite maloljetnika kao gledaoca ili slušaoca, odnosi se i na izvještavanje o slučajevima u koje su uključena djeca kao i učešće djece u različitim programskim sadržajima. I prethodna godina je pokazala da se upravo ovom vidu zaštite mora posvetiti značajnija pažnja.

Imajući u vidu da je Agencija tokom godine vodila više postupaka u vezi sa otkrivanjem identiteta maloljetnika, prepoznata je potreba da se posebna pažnja mora posvetiti obavezi elektronskih medija i portala da prilikom izvještavanja o nesrećama ili porodičnim tragedijama, moraju poštovati pravo na privatnost porodice žrtava i drugih osoba koje su pogođene tim događajima, kao i zabrani objavljivanja informacije kojom se otkriva identitet maloljetnika ili iznose pojedinosti iz porodičnih odnosa i privatnog života djeteta.

Ne dovodeći u pitanje javni interes da se ukaže na opravdanost ili osnovanost učestalih apela za animiranje javnosti u svrhu obezbjeđenja pomoći ugroženim licima, kao i na ulogu ili angažovanje nadležnih institucija u rješavanju takvih slučajeva, posebno kad su uključeni maloljetnici, Agencija ne može opravdati otkrivanje identiteta i pojedinosti iz porodičnih odnosa i privatnog života maloljetnika.

Emiteri i elektronske publikacije su u više navrata podsjećani da se, saglasno članu 13 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima prilikom izvještavanja o porodičnim tragedijama, mora poštovati pravo na privatnost žrtava i drugih osoba koje su pogođene tim događajima, da osobe u stanju bola ili šoka ne smiju biti izložene pritisku da daju intervju ili učestvuju u televizijskim i radijskim programima, te da dosljednom primjenom profesionalnih i etičkih standarda novinarskog kodeksa medijii imaju obavezu da na primjeren način realizuju obavezu informisanja javnosti i potrebu za iskazivanjem saosjećanja, uz eliminisanje rizika od senzacionalizma.

*

*

*

Komercijalne audiovizuelne komunikacije

Komercijalne audio-vizuelne komunikacije su definisane kao komercijalni sadržaj koji za osnovni cilj ima promociju subjekta ili proizvoda, a emituje se u okviru programa. Navedeno znači da komercijalna audio-vizuelna komunikacija ima za cilj da gledaocu ili slušaocu putem oglasa,

telepromocije, telešopinga, sponzorstva ili plasmana, preporučiti određeni proizvod ili određenog subjekta. Način promocije, ili način na koji se preporučivanje vrši, zavisi od forme komunikacije i kreće se od najneposrednijih formi (kakav je telešoping) do znatno posrednijih formi preporučivanja (kakvo je sponzorstvo).

Nadzor nad primjenom propisa vezanih za komercijalne AV komunikacije pokazuje da se interes velikih oglašivača vremenom pomjerio od forme neposrednog oglašavanja (klasičan komercijalni oglas) ka oblicima isticanja proizvoda ili subjekta koji podrazumijeva uključivanje (vizuelno isticanje) ili pominjanje (zvučno, odn. verbalno isticanje) unutar programskog sadržaja. Navedeno znači da se bilježi trend rasta komercijalnih komunikacija koje znače da promotivni element mora biti integrisan u urednički sadržaj, odnosno postavljen u kontekst njegovog sadržaja.

Ovaj trend je naročito prisutan kod televizijskih emitera, što pokazuje i činjenica da ukoliko bi se posmatrali samo klasični televizijski oglasi, bilježila se rijetka kršenja kvote maksimalno dozvoljenog oglasnog sadržaja. Dodatno, u strukturi televizijskog programa značajno mjesto zauzimaju studijske forme, kolažnog tipa sadržaja (npr. jutarnji program) koje su pogodne za plasiranje oglasnog unutar uredničkog sadržaja. Praksa pokazuje da su tematski sadržaji (emisije o turizmu i putovanjima, vinu i vinogradarstvu, automobilizmu i sl.), obično nezavisnih produkcija, pogodno tlo za plasman prikrivenog oglašavanja u kojem sponzori nastoje da obezbijede promociju koja je uočljivija i obuhvatnija nego što to zakon propisuje. Saglasno navedenom, nastojalo se da se paralelnim monitoringom sadržaja sličnih po formi i sadržaju, za koje vlada interes istih oglašivača, postigne dosljedna primjena propisa i promjena prakse značajnih sponzora na tržištu.

Kod radijskih emitera, su zabilježena značajnija kršenja kvote maksimalno dozvoljenog oglasnog sadržaja i neprimjerena praksa emitovanja oglasnih sadržaja van oglasnog bloka.

Imajući u vidu izmjene i dopune Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, koje se odnose na oglašavanje, tokom narednih godina se očekuju značajne aktivnosti u vezi sa izmjenom postojeće regulative i implementacijom novih standarda oglašavanja.

Monitoringom oglašavanja sprovedenim tokom godine analiziran je i oglasni sadržaj sa aspekta posebnih standarda (oglasne poruke namijenjene maloljetnicima, oglašavanje lijekova i medicinskih sredstava i sl.). U septembru 2018. godine je **urađena Analiza prisustva rodni stereotipa u televizijskom oglašavanju**¹²⁰.

*

* *

Mediterranska mreža nezavisnih regulatornih tijela (Mediterranean Network of Regulatory Authorities – MNRA), čija je članica i Agencija za elektronske medije, formirala je 2014. godine radnu grupu za sprovođenje Deklaracije o borbi protiv rodni stereotipa u audio-vizuelnim medijima (usvojena od strane MNRA 2012. godine). Na sastanku radne grupe u aprilu 2012. godine, predložena je, od strane Audiovizuelnog vijeća Andaluzije (Consejo Audiovisual de Andalucía - CAA), metodologija za analizu oglasnog sadržaja koja je usvojena od svih članica MNRA.

Na osnovu navedene metodologije urađena je Analiza prisustva rodni stereotipa u televizijskom oglašavanju sa ciljem da identifikuje stereotipe vezane za muškarce i žene, utvrdi prisustvo uvredljivih i ponižavajućih poruka za žene,

¹²⁰ Akt br.02-1904 od 21.09.2018.g.

izdvoji primjere diskriminatornih oglasnih poruka u odnosu na korisnika proizvoda i identifikuje poruke koje doprinose ranoj seksualizaciji djevojčica.

Analiza je pokazala da svaki peti televizijski oglas ima poruku sa rodnim stereotipom. Prvenstveno ženama se obraćaju oglasni sadržaji vezani za proizvode vezane za domaćinstvo, ljepotu i ličnu higijenu. Muškarcima se obraćaju oglasni sadržaji vezani za automobilsku industriju, energiju i zabavu. Zabilježen je značajno veći broj stereotipa vezanih za žene u odnosu na stereotipe vezane za muškarce (10:2). Stereotipi koji se odnose na žene su prvenstveno vezani za njenu društvenu ulogu („Domaćica“ i „Super žena“) i fizički izgled („Predmet požude“ i „Nesavršenost“). Stereotipi koji se odnose na muškarce su vezani za njegovu društvenu ulogu („Glava porodice“ i „Nezavisnost“).

*

* *

Promocija tolerancije i prevencija govora mržnje u medijima

Iako tokom prethodne godine nije bilo postupaka vezanih za govor mržnje u elektronskim medijima, cijeneći opšti društveni kontekst i narastajući problem uvredljivog, diskriminatornog i govora mržnje na online platformama, Agencija preduzima niz aktivnosti sa ciljem da se ojačaju kapaciteti crnogorskih elektronskih medija i spriječi prelivanje navedenih oblika govora sa online u elektronske medije.

Cijeneći da uloga medija u širenju govora mržnje često može biti u slučajevima kada je posrijedi izvještavanje o određenim događajima uživo, uključivanje gledalaca/slušalaca u programe, u emitovanim programima u vidu SMS-a, elektronske pošte, poruka preko Facebook-a i Twitter-a poslatih emiteru od strane publike, kao i u bilo kojim drugim slučajevima kada ne postoji dovoljno vremena za uredničku pripremu emitovanja, cilj je Agencije da novinari i predstavnici crnogorskih medija unaprijede znanje i vještine u prevenciji govora mržnje u medijima, načinima borbe protiv govora mržnje koji su dostupni urednicima i novinarima, kao i odgovornosti koju imaju mediji u ovom slučaju.

Imajući navedeno u vidu, u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori organizovane su tri radionice na temu „**Promocija tolerancije i prevencija govora mržnje u medijima**“. U toku radionica, predstavnici Agencije su predstavili posebnu publikaciju „Regulatorni organi za medije i govor mržnje“ („Media Regulatory Authorities and Hate Speech“¹²¹), koja je urađena u okviru projekta Savjeta Evrope „Jačanje pravosudne ekspertize o slobodi izražavanja i medijima u Jugistočnoj Evropi“ (JUFREX)“

Više informacija o ovim aktivnostima se može naći u dijelu posvećenom međunarodnoj saradnji.

*

* *

Cijeneći odredbe Zakona o medijima, Zakona o elektronskim medijima i podzakonskih akata, Agencija za elektronske medije u svom radu posebnu pažnju poklanja nadzoru nad radom elektronskih medija sa aspekta poštovanja zajamčenih sloboda i prava čovjeka i građanina, te zabrane diskriminacije, mržnje ili nasilja protiv osoba ili grupe osoba zbog njihovog pripadanja ili nepripadanja nekoj rasi, vjeri, naciji, etničkoj grupi, polu ili seksualnoj opredijeljenosti.

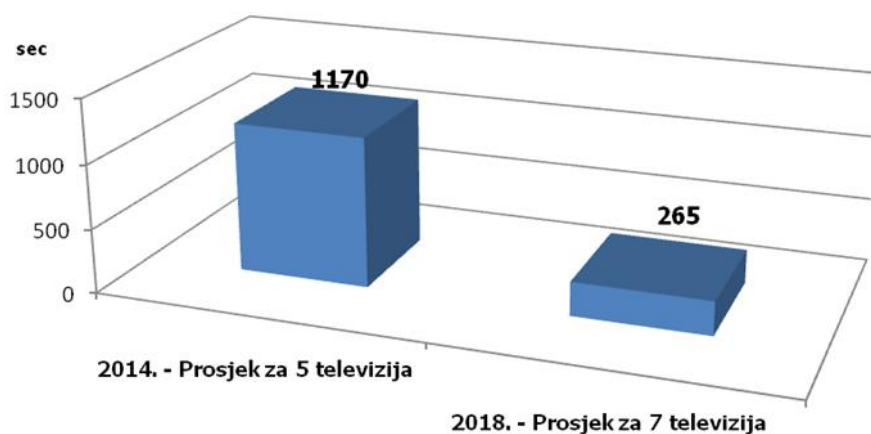
U promociji kulture tolerancije i značaja šire društvene inkluzije svih ranjivih grupa, pa i LGBTIQ osoba, prepoznata je naglašena uloga medija i njihove odgovornosti da doprinesu javnom dijalogu na nivou zajednice.

Imajući u vidu navedeno, Agencija za elektronske medije je odlučila da pored redovnog, izvrši i dodatni analitički uvid u način na koji je dio televizijskih stanica u Crnoj Gori tretirao ovu

¹²¹ <https://rm.coe.int/media-regulatory-authorities-and-hate-speech/16807338f5>

problematiku u svojim centralnim informativnim emisijama emitovanim tokom održavanja „Neđelje ponosa“ od 12. do 18. novembra 2018. godine, u vezi sa čim je objavljena **Informacija o televizijskom izvještavanju tokom „Neđelje ponosa“ - novembar 2018**¹²².

Izvršena analiza je pokazala da je gotovo dvije trećine informacija vezanih za Paradu ponosa objavljeno na sam dan održavanja Parade, dok je ostalih dana broj objavljenih informacija bio veoma mali (**svega 31 minut ukupno, tokom sedam dana, na programu sedam televizija, u ukupno 49 informativnih emisija**). Navedeno se naročito mora posmatrati u kontekstu činjenice da je sedmica tokom koje se održava Parada ponosa, sedmica u kojoj su LGBTIQ osobe najvidljivije u medijima.

Grafik: Količina objavljenih informacija u centralnim informativnim emisijama, 2014. VS 2018. (prosječna, sekunde)

U posmatranim sadržajima nije bilo značajne obuhvatnosti teme, koja bi se manifestovala kako kroz tematsku, tako i raznovrsnost novinarskih formi, te tretiranje problematike kroz analizu različitih sadržinskih elemenata i pojavnih oblika, posmatranje iz različitih uglova.

Imajući u vidu da u posmatranom periodu nije bilo negativnog izvještavanja, te da među posmatranim televizijskim stanicama gotovo da nije bilo razlika ili disonantnosti u pogledu vrijednosnog okvira izvještavanja, osnovni problem kod izvještavanja o navedenoj temi je manjak informacija i relativno površno izvještavanje koje se ograničava na informativnu a zanemaruje edukativnu i, u širem kontekstu društvene inkluzije LGBTIQ osoba, reformatorsku ulogu medija.

13. *Povećanje dostupnosti sadržaja osobama sa invaliditetom*

Agencija je tokom 2018. godine sprovedla niz aktivnosti sa ciljem prikupljanja podataka i promocije unaprjeđenja dostupnosti kvalitetnih i relevantnih programskih sadržaja, kao i povećanja ponude sadržaja koji tretiraju pitanja od značaja sa osobe sa invaliditetom.

U novembru 2018. Godine, Agencija je u saradnji sa Ministarstvom javne uprave organizovala radionicu na temu „**Osiguranje pristupačnosti informaciono-komunikacionim tehnologijama/e-pristupačnost - WEB i TV/video pristupačnost**“. Cilj radionice je informisanje profesionalnog kadra i druge zainteresovane javnosti u institucijama i organizacijama koje se bave proizvodnjom i kreiranjem TV/video sadržaja, pružaocima medijskih usluga na veb portalima, o mogućnostima

¹²² Akt br.02-2215 od 21.11.2018.g.

pružanja usluga dostupnih osobama sa invaliditetom, kao i o tehnologijama koje omogućavaju osobama sa invaliditetom veću dostupnost i jednak pristup njihovim sadržajima.

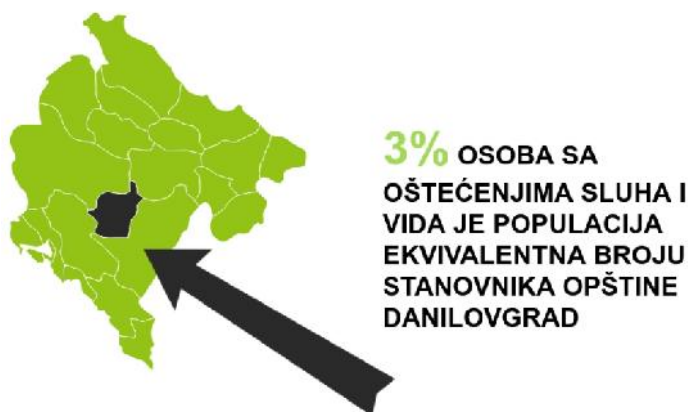
Pored navedenog, učesnici radionice bili su u prilici da se upoznaju sa zakonodavnim, regulatornim i strateškim okvirom za osiguranje IKT/e-pristupačnosti, kao i standardima i ključnim smjernicama koje se odnose na WEB i TV/video pristupačnost.

Pored predstavnika Agencije i ministarstva, na radionici su učestvovali i predstavnici relevantnih regionalnih i međunarodnih organizacija koje se bave pitanjima pristupačnosti IKT tehnologija i pristupačnosti TV/Video sadržaja, kao i predstavnici organizacija i institucija koje se bave problematikom od značaja za osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori.

To je bila i prilika da se nastavi i produbi saradnja sa organizacijama, udruženjima i institucijama koja se bave problematikom od značaja za osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori, sa ciljem stvaranja pozitivnog ambijenta koji doprinosi značajnom povećanju pristupačnih sadržaja u programima elektronskih medija u Crnoj Gori, a sve radi promocije zagarantovanih prava osobama sa invaliditetom.

U cilju podizanja svijesti o potrebi za pristupačnim medijskim uslugama, u novembru 2018. godine je sačinjena **Informacija o pristupačnosti programa crnogorskih emitera osobama sa oštećenjem sluha i vida**¹²³.

Saglasno podacima iz 2011. godine, u Crnoj Gori, od ukupnog broja stanovnika 11% (68.064) osoba ima smetnje pri obavljanju svakodnevnih aktivnosti zbog dugotrajne bolesti, invaliditeta ili starosti. Prema tim podacima, 5% crnogorske populacije ima problem sa kretanjem, 2% sa vidom iako koristi naočare i sočiva, a od ukupnog broja stanovnika, 1% ima problem sa sluhom i pored korišćenja slušnih aparata.

Program posebno prilagođen osobama sa invaliditetom je na zabrinjavajuće niskom nivou, kako po svojoj količini tako i po svojoj raznovrsnosti i ne može ni minimalno zadovoljiti potrebe osoba sa oštećenjem sluha i vida, kroz informisanje ili emisije zabavnog, dokumentarno-obrazovnog, dječjeg i drugih sadržaja. Stalna poboljšanja u tehnologiji, razvoju tehnika i metoda koje suštinski doprinose povećanju količine prilagođenog sadržaja, nijesu prepoznati i primijenjeni od strane crnogorskih emitera.

O osobama sa invaliditetom se u programu crnogorskih medija najčešće govori u okviru informativnih ili drugih emisija koje se bave pitanjima inkluzije različitih ranjivih društvenih grupa. U tom smislu, o osobama sa invaliditetom se najčešće govori u kontekstu opštih tema, zakonskog okvira, pojedinačnih akcija, te obilježavanja dana osoba s nekom vrstom invaliditeta i slično. Ukoliko nije riječ o tematskim prilozima ili sadržajima koji se namjenski bave pitanjima od značaja za osobe sa invaliditetom, osoba sa invaliditetom gotovo da nema na televizijskom programu.

Veoma mali broj sadržaja se redovno bavi pitanjima od značaja za ovaj dio populacije i napori Agencije da putem finansiranja posebnih sadržaja iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima doprinese poboljšanju ponude nijesu urodili plodom imajući u vidu da istekom ugovora o dodjeli sredstava, značajan dio emitera prestaje sa emitovanjem finansiranog sadržaja.

¹²³ Akt br.02-2160 od 16.11.2018.g.

Agencija je navedenu informaciju uputila svim javnim emiterima, imajući u vidu da su, i zakonom i očekivanjima ovog dijela populacije, prepoznati kao subjekti koji moraju predvoditi proces unapređenja trenutnog stanja, i pozvala na aktivnu komunikaciju o mogućnostima za unapređenje trenutnog stanja i predlozima o načinima na koji Agencija može najefikasnije doprinijeti ovom procesu.

14. *Izrečene upravno nadzorne mjere*

U 2018. godini, Agencija je registrovala, identifikovala i procesuirala slučajeve, te izrekla odgovarajuće mjere emiterima zbog kršenja programskih standarda, standarda vezanih za komercijalne audiovizuelne komunikacije, kao i zbog neblagovremenog izmirivanja obaveze plaćanja godišnje naknade za emitovanje programa.

*U toku 2018. godine, Agencija je **izrekla 88 upozorenja**, od čega:*

- 73 po službenoj dužnosti
- 15 po osnovu prigovora

Na prvostepena rješenja o izricanju tih upozorenja ili druga akta kojima su utvrđena prava i obaveze pružalaca AVM usluga podneseno je sedam žalbi.

*Po osnovu **dvije osnovane žalbe**, prvostepeni organ je izmijenio provobitno donesene akte o utvrđivanju visine godišnje naknade.*

*Savjet Agencije je, **kao neosnovane, odbio pet žalbi.***

*

* *

*Savjet Agencije **odbio i dvije žalbe** na prvostepena rješenja o izricanju upozorenja i **jednu žalbu** po osnovu rješenja o prestanku važenja odobrenja iz 2017. godine*

*

* *

U periodu od 1. januara do 31. decembra 2018. godine, Agenciji za elektronske medije je dostavljeno 34 **prigovora na rad emitera** sljedećih televizijskih i radio programa:

- „TV Pink M“ - deset prigovora,
- „Prvi program RTCG“ (TVCG1) - devet prigovora,
- „TV Vijesti“ - sedam prigovora,
- „TV Prva“ - dva prigovora,
- „TV Budva“ - dva prigovora,
- „TV A1“ - jedan prigovor,
- „TV Rožaje“ - jedan prigovor,
- „Radio D“ – jedan prigovor.

U prvostepenom postupku, odbijeno je 18 prigovora, prihvaćeno je 15 prigovora i izrečeno isto toliko upozorenja. U toku je jedan postupak po prigovoru.

Značajan broj upozorenja (devet) tokom 2018. godine izrečen je zbog kršenja profesionalnih standarda (čl. 55 i 56 Zakona o elektronskim medijima i Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima).

Agenciji za elektronske medije je dostavljeno šest prigovora na rad emitera televizijskih programa povodom kršenja odredbi o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama. U prvostepenom postupku, prihvaćeno je svih šest prigovora i izrečeno isto toliko upozorenja. Upozorenja su izrečena zbog emitovanja komercijalnih audiovizuelnih komunikacija koje nijesu bile jasno prepoznatljive (četiri upozorenja) i prikriivenih komercijalnih audiovizuelnih komunikacija (dva upozorenja).

U drugostepenom postupku, Savjetu Agencije podneseno je **tri** žalbe od čega su **dvije** bile vezane za prvostepena rješenja o izrečenim upozorenjima i jedno rješenje o odbijanju prigovora na rad navedenih televizijskih emitera. Sve tri žalbe su odbijene kao neosnovane¹²⁴.

Obaveza Agencije je da razmotri svaki prigovor na rad emitera, sagleda da li je došlo do kršenja propisanih standarda, te svojim odlukama ukaže na kršenje odnosno odsustvo kršenja standarda.

Imajući to u vidu, Agencija je, nakon sagledavanja svih relevantnih činjenica, svoje odluke po prigovorima i po žalbama na te odluke učinila dostupnim javnosti putem svog veb-sajta.

*
* *

U 2018. godini Agencija je, **po službenoj dužnosti**, pokrenula 49 postupaka i izrekla 45 upozorenja, dok je u četiri slučaja obustavljen postupak.

Na osnovu redovnog monitoringa emitovanih programskih sadržaja, Agencija je konstatovala kršenje programskih obaveza i izrekla:

- 15 upozorenja zbog nepoštovanja programske šeme, odnosno strukture programa koja je utvrđena odobrenjem za emitovanje (čl. 58 i 59 st. 5 Zakona o elektronskim medijima i člana 23 stav 2 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje).
- 15 upozorenja zbog kršenja standarda vezanih za komercijalne audiovizuelne komunikacije. Najveći broj upozorenja odnosilo se na prikriivene komercijalne audiovizuelne komunikacije (pet upozorenja) i na prekoračenje maksimalne dozvoljene dužine trajanja oglašavanja po satu emitovanog programa (pet upozorenja). Emiterima su izrečena upozorenja i zbog emitovanja komercijalnih audiovizuelnih komunikacija koje nijesu bile jasno prepoznatljive (tri upozorenja), prekršenih pravila vezanih za označavanje i raspoređivanje radijskog oglašavanja (jedno upozorenje) i emitovanja van graničnog perioda najave za rijaliti program (jedno upozorenje).
- četiri upozorenja zbog kršenja zabrane otkrivanja identiteta i pojedinosti iz porodičnih odnosa i privatnog života maloljetnika (član 48 stav 3 Zakona o elektronskim medijima i član 13 stav 2 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima).
- jedno upozorenja zbog kršenja zabrane emitovanja oglasa kojim se maloljetnicima preporučuje medicinski preparat i sugeriše da se korišćenjem proizvoda stiču fizičke prednosti nad ostalim maloljetnim licima koja taj proizvod ne koriste (čl. 89 st. 1 i 95

¹²⁴ Rješenja Agencije br. 01-170/7 od 04.04.2018.g., 01-206/7 od 18.04.2018.g. i 01-1352/6 od 14.08.2018.g.

st. 1 tač. 2 Zakona o elektronskim medijima, čl. 21 st. 2 i 3, 37, 61 i 68 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama).

- jedno upozorenja zbog kršenja pravila raspoređivanje sadržaja kategorisanih sa oznakom 16.
- sedam upozorenja zbog kršenja obavezama emitera tokom izbornih kampanja (četiri u vezi sa predsjedničkim i tri u vezi sa lokalnim izborima).
- jedno upozorenje zbog kršenja zabrane korišćenja uvredljivih termina koji bi se mogli povezati sa određenom društvenom grupom.
- jedno upozorenje zbog propusta emitera da doprinose slobodnom, istinitom, cjelovitom, nepristrasnom i blagovremenom informisanju javnosti o događajima u zemlji i inostranstvu.

Zbog kršenja čl. 44 st. 2 Zakona o elektronskim medijima, člana 16 Pravilnika o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga¹²⁵ i obaveza propisanih tačkom 6. odobrenja za emitovanje, koje se odnose na **neblagovremeno izmirivanje obaveze plaćanja godišnje naknade za emitovanje**, Agencija je **izrekla 28 upozorenja**.

U drugostepenom postupku, Savjetu Agencije su podnesene četiri žalbe na prvostepena rješenja Agencije po službenoj dužnosti.

Pregled izrečenih upozorenja (po prigovorima i po službenoj dužnosti) se nalazi u **Prilogu 1 - Pregled izrečenih upozorenja (po prigovorima i po službenoj dužnosti)**.

15. *Zaštita konkurencije*

Agencija za elektronske medije i Agencija za zaštitu konkurencije ostvaruju aktivnu saradnju zasnovanu na razmjeni informacija od značaja za promociju i zaštitu konkurencije i prevenciju zloupotreba dominantnog položaja na tržištu ili tržištima usluga koje predstavljaju uslov za pružanje i/ili pristup AVM uslugama.

U tom kontekstu Agencija za zaštitu konkurencije se u toku 2018. god. dva puta obratila Agenciji za elektronske medije sa zahtjevom za dostavljanje podataka i mišljenja neophodnih za sprovođenje **postupka analize uslova konkurencije na tržištu usluga nabavke, proizvodnje i prodaje i distribucije medijskog sadržaja na teritoriji Crne Gore putem različitih tehnologija**.

Predmetni postupci su vođeni po inicijativi:

- privrednog društva „United Media“ S.a.r.l., Luksemburg sa zahtjevom za sprovođenje koncentracije;
- privrednih društava „Televizija Vijesti“ d.o.o., „AST“ d.o.o. i „Nova M“ d.o.o. zbog potencijalnih povreda konkurencije nastalih postupanje emitera TV programa “TV Pink M” (iz Srbije) i zaključenim Ugovorom sa privrednim društvima „Crnogorski Telekom“ a.d. Podgorica i „Ipsos“ d.o.o. Podgorica, koji se odnosi na usluge mjerenja gledanosti TV programa na teritoriji Crne Gore. Tom prilikom, Agencija je ukazala da, ne dovodeći u pitanje značaj dostupnosti podataka o gledanosti programa za njihovu promociju kod oglašivača i oglasnih agencija, ne može se osporiti pravo:
 - o bilo kojeg subjekta da pod ravnopravnim uslovima, na osnovu jasne i transparentne metodologije, prikuplja, analizira i čini dostupnim podatke o gledanosti programa dostupnih na crnogorskom tržištu;

¹²⁵ „Sl. list CG“, br. 25/11, 26/12, 38/14, 18/15 i 11/16.

- bilo kojeg emitera (domaćeg ili stranog) da gledanost njegovog programa bude mjerena na način kako se mjeri gledanost bilo kojeg drugog programa (domaćeg ili stranog) dostupnog na crnogorskom tržištu;
- bilo kojeg domaćeg emitera da proizvodi i emituje program koji sadrži komercijalne audiovizuelne komunikacione usluge koje su u skladu sa Zakonom o elektronskim medijima i podzakonskim aktima donesenim u skladu sa njim;
- bilo kojeg domaćeg pružaoca AVM usluga na zahtjev da u svoju ponudu uključi program stranog emitera koji je u skladu sa međunarodnim standardima na čiju primjenu se obavezala Crna Gora i čije kršenje je jedini osnov za izricanje mjere koja se može tumačiti kao ograničavanje reemitovanja u smislu člana 5 i 6 Zakona o elektronskim medijima.

Agencija za elektronske medije je dostavila sve relevantne podatke kojima raspolaže, a koji Agenciji za zaštitu konkurencije mogu koristiti za sprovođenje **postupka pokrenutih** na osnovu navedenih inicijativa.

16. *Podržane kampanje od javnog interesa*

Članom 39 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama („Sl. List CG“ br.36/11) propisano je da se u vrijeme trajanja oglašavanja ne uračunava emitovanje saopštenja, najava ili poziva za izvođenje javnih radova i dobrotvornih i humanitarnih akcija, koji se objavljuju bez naknade, kao i emitovanje besplatnih oglasa državnih organa i organizacija, organa lokalne samouprave i javnih službi koje promovišu aktivnosti i mjere koje su od značaja za građane, većinu građana ili manjinsku društvenu grupu.

Agencija za elektronske medije je i u 2018. godini nastavila da pomaže i podržava afirmaciju i promociju akcija i kampanja od javnog interesa i značaja. U tom smislu, pozitivno je odgovoreno na 52 inicijative organizatora javnih kampanja, tako što je AEM, u skladu sa svojim ovlašćenjima, donosila odluke da se emitovanje tematskih radio i TV spotova ne uračunava u dozvoljenu kvotu dnevnog oglašavanja emitera, čime se omogućilo njihovo učestalije emitovanje i snažnija javna afirmacija društvenih ciljeva podržanih promotivnih kampanja.

Pregled podržanih kampanja se nalazi u **Prilogu 2** - Pregled kampanja od javnog interesa i značaja.

17. *Digitalizacija/tehnički razvoj medija*

Agencija za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost i Agencija za elektronske medije su tokom 2018. godine pokrenule inicijativu sa uvođenje sistema digitalnog zemaljskog radija (T-DAB) u Crnoj Gori.

Planom raspodjele radio-frekvencija iz opsega 174-230 MHz i 470-694 MHz za DTT i T-DAB sisteme predviđeni su određeni resursi namijenjeni digitalnom radiju. S obzirom na veliki broj radijskih programa u Crnoj Gori, očekivalo se da će se tokom 2018. godine otpočeti sa pilot projektom kojim bi se slušaocima u Crnoj Gori, pored usluge postojećeg FM radija, ponudila savremena usluga digitalnog zemaljskog radija (T-DAB) i kako bi se mogle sagledati mogućnosti koje operatori, emiteri i slušaoci mogu imati od uvođenja ovih sistema.

Iako do toga nije došlo, Agencija za elektronske medije je, u saradnji sa Agencijom za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, formirala međuresorske radne grupe za izradu predloga stratejskih polazišta i smjernica za uvođenje digitalnog radija u Crnoj Gori. Pored predstavnika dvije regulatorne agencije, u radu radne grupe participiraju i predstavnici Ministarstva kulture, Ministarstva ekonomije, „Radio-difuzni centar“ d.o.o. i RTCG - Radio Crne Gore.

Predlog stratejskih polazišta i smjernica za uvođenje digitalnog radija treba da obuhvati različite aspekte procesa digitalizacije radija i to: regulatorni okvir, tehničko-tehnološki okvir, programske standarde, ekonomski okvir, informisanje javnosti, kao i definisanje uslova za sprovođenje pilot projekta digitalnog zemaljskog radija.

Navedena radna grupa treba da tokom prve polovine 2019. godine sačini predlog navedenih stratejskih polazišta za uvođenje digitalnog radija u Crnoj Gori.

18. *Prostor Agencije*

Vlada Crne Gore je, u skladu sa svojom zakonskom obavezom, zaključkom iz januara 2004. godine, tada novoformiranoj Agenciji za radio-difuziju dodijelila na korišćenje 11 kancelarija u zgradi u Bul. Sv. Petra Cetinjskog 9.

Agencija za radio-difuziju, sada Agencija za elektronske medije, koristila je taj prostor godinama ali on, i pored brojnih adaptacija, već niz godina nije zadovoljavao potrebe procesa rada i sve više je postajao faktor ograničenja u obavljanju redovnih aktivnosti i daljeg razvoja regulatora.

Zbog toga su nadležni organi Agencije, direktor i Savjet Agencije (u svim sazivima), u više navrata ukazivali na ovaj problem i zahtijevali od nadležnih Vladinih resora da pokrenu aktivnosti za njegovo rješavanje.

Nakon višegodišnjeg odlaganja, u toku 2018. godine prihvaćen je predlog Agencije i obezbijeđen adekvatan prostor za njen rad.

Saglasno tome, Uprava za imovinu je donijela dvije odluke, akti br. 0201/8128 od 14.09.2018.godine i br. 0201/9399 od 19.10.2018. godine, kojima se Agenciji za elektronske medije ustupaju na korišćenje, bez naknade, poslovne prostorije u zgradi na Bulevaru Svetog Petra Cetinjskog br. 9 u Podgorici, na prvom spratu i obuhvataju dva kabineta sa pretkabinetom, 11 kancelarija, malu i veliku salu, čajnu kuhinju i zajedničke prostorije.

FOND ZA POMOĆ KOMERCIJALNIM RADIO EMITERIMA

Početak maja 2017. godine, Savjet Agencije je raspisao peti javni konkurs za raspodjelu sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima¹²⁶. Istovremeno je usvojena i objavljena metodologija bodovanja prijave na javni konkurs¹²⁷. Njome su definisani način i uslovi za bodovanje prijave prema konkursom utvrđenim kriterijumima (i potkriterijumima).

Ovim konkursom je bila **raspisana raspodjela** sredstava iz Fonda prikupljenih u periodu od 01.07. do 02.03.2017.g. u iznosu od **264.280,78 €** i to **putem programskih grantova** za povećanje obima, strukture ili raznovrsnosti ponude sadržaja posvećenih tematskim oblastima od javnog interesa (u daljem tekstu: programski grant).

Na javni konkurs **podneseno 67 blagovremenih prijava za 89 programskih sadržaja**.

Na 197. sjednici održanoj 21. marta 2018. godine, Savjet Agencije je donio Rješenje o raspodjeli sredstava iz Fonda¹²⁸ i odlučio da se sredstva u iznosu od 264.280,78 EUR, dodjele na sljedeći način:

R.br.	Podnosilac prijave	ID medija	Naziv programskog sadržaja	Broj bodova	Iznos traženih sredstava	Iznos dodijeljenih sredstava	Procenat dodijeljenih u odnosu na tražena sredstva
1	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Vruće stolice"	73	16.528	9.724	58,83
2	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Šanse sjevera"	78	13.747	8.641	62,86
3	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Droga je laž, istina je život"	87	11.470	8.041	70,11
4	"Radio Zeta" d.o.o.	Radio Zeta	"Podržimo našu djecu"	82	11.868	7.802	65,74
5	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Posjetnica"	89	10.863	7.791	71,72
6	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Naučni ton"	83	10.720	7.170	66,89
7	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Čiste ruke"	74	11.853	7.069	59,64
8	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"EU je tu"	73	11.781	6.931	58,83
9	"OKI air broadcasting" d.o.o.	Novi Elmag radio	"Elmagova vrteška"	65	13.421	6.784	50,55
10	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Emancipacija"	75	11.097	6.707	60,44
11	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	Romi govore - O Roma vakeren"	73	11.380	6.694	58,83
12	"OKI air broadcasting" d.o.o.	Novi Elmag radio	"Kulturni mozaik"	68	12.632	6.682	52,90
13	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Tajne"	70	11.205	6.321	56,41
14	"Radio Zeta" d.o.o.	Radio Zeta	"Podijelimo poljoprivredna saznanja"	78	11.044	6.142	55,61
15	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Dopunska iz istorije"	73	10.218	6.011	58,83

¹²⁶ Akt br. 01-660 od 05.05.2017.godine

¹²⁷ Akt br. 01-661 od 05.05.2017.godine

¹²⁸ Odluka Savjeta Agencije br. 01-462 od 21.03.2018.g

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2018. godinu

R.br.	Podnosilac prijave	ID medija	Naziv programskog sadržaja	Broj bodova	Iznos traženih sredstava	Iznos dodijeljenih sredstava	Procenat dodijeljenih u odnosu na tražena sredstva
16	"Maxko" d.o.o.	Radio Skala	"Droga neće proći"	87	8.496	5.956	70,11
17	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Sapientni Sat"	73	9.828	5.781	58,83
18	NVO "DRT-AI"	Radio Cool	"Preventiva zavisnosti"	72	9.681	5.617	58,02
19	"Antena M" d.o.o.	Radio Antena M	"Musica etnica"	65	10.616	5.560	52,38
20	NVO "DRT-AI"	Radio Cool	"Afirmacija ravnopravnosti"	72	9.216	5.347	58,02
21	"My name" d.o.o.	Radio Titograd	"Može drugačije"- "Da mene ko pita"	65	10.205	5.318	52,11
22	"My name" d.o.o.	Radio Titograd	"Čika Bećovo dvorište"	58	10.205	4.745	46,50
23	NVO "DRT-AI"	Radio Cool	"Tradicija i kulturna posebnost srpskog naroda"	58	10.089	4.716	46,74
24	"Maxko" d.o.o.	Radio Skala	"Pružimo ruku licima sa invaliditetom"	82	7.020	4.639	66,08
25	"Maxko" d.o.o.	Radio Skala	"Zaustavimo korupciju"	72	7.765	4.506	58,03
26	NVO "DRT-AI"	Radio Cool	"Zaštita potrošača"	60	9.225	4.461	48,36
27	NVO "DRT-AI"	Radio Cool	"Savremeno vaspitanje"	57	9.687	4.450	45,93
28	NVO "DRT-AI"	Radio Cool	"Zdravstvena kultura"	58	9.447	4.416	46,74
29	NVO "DRT-AI"	Radio Cool	"Manjinski narodi u Crnoj Gori"	55	9.687	4.293	44,32
30	"Šrauba" d.o.o.	Radio Jadran	"Novi Art"	44	11.700	4.148	35,46
31	"Mir&Teuta" d.o.o.	Radio Teuta	"Naši tragovi"	53	9.400	4.015	42,71
32	"Šrauba" d.o.o.	Radio Jadran	"Mali talenti Novoga"	46	9.900	3.670	37,07
33	"Gresa trade" d.o.o.	Radio Elita	"Pomogni, budi drug"	65	7.049,55	3.668	52,03
34	"Neboelectronic" d.o.o.	Radio Delfin	"Naša djeca su na ulicama, vozite sporije"	55	8.225	3.646	44,33
35	"Mir&Teuta" d.o.o.	Radio Teuta	"I oni su dio nas"	65	6.750	3.536	52,38
36	"Mir&Teuta" d.o.o.	Radio Teuta	"Zdravlje na prvom mjestu"	48	8.400	3.249	38,68
37	NVO "Đakomo Adriatic"	Adriatic Radio	"Korak ispred"	65	5.999,10	3.142	52,38
38	"My name" d.o.o.	Radio Titograd	"Dozirani ekran"	62	6.275	3.119	49,71
39	"Radio Televizija Mojkovac"	Radio Mojkovac	"Nauka, umjetnost, obrazovanje, kultura - mladi"	48	7.490	2.897	38,68
40	"Gresa trade" d.o.o.	Radio Elita	"Zaštitimo Ekosistem"	50	7.049,55	2.873	40,76
41	"Gresa trade" d.o.o.	Radio Elita	"Multikultura koja spaja"	48	7.049,55	2.767	39,24
42	"Media International Corporation" d.o.o.	Radio DRS	"Tema dana"	53	6.317	2.698	42,72

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2018. godinu

R.br.	Podnosilac prijave	ID medija	Naziv programskog sadržaja	Broj bodova	Iznos traženih sredstava	Iznos dodijeljenih sredstava	Procenat dodijeljenih u odnosu na tražena sredstva
43	NVO "Đakomo Adriatic"	Adriatic Radio	"Akcenti"	74	4.523,20	2.698	59,64
44	"Media International Corporation" d.o.o.	Radio DRS	Dječija emisija "Filopići"	40	8.300	2.675	32,23
45	"Gresa trade" d.o.o.	Radio Elita	"Sport je život"	46	7.049,55	2.661	37,74
46	NVO "SAFRA"	Radio Krš	"Volonter"	56	6.142,50	2.585	42,08
47	"My name" d.o.o.	Radio Titograd	"Radio referendum"	55	6.275	2.544	40,55
48	NVO "Đakomo Adriatic"	Adriatic Radio	"Klub kulture"	60	5.081,85	2.457	48,35
49	NVO "Plus 103"	Radio Plus	"Zdravlje svima, ljudi bez bolesti zavisnosti"	65	4.341,25	2.274	52,38
50	NVO „Glas Plava“	Radio Glas Plava	"Ljudi sa Prokletija - kulturna raznolikost koja ih spaja"	56	7.200	2.229	30,96
51	NVO "SAFRA"	Radio Krš	"Perduti"	60	4.882,50	2.201	45,08
52	"Media International Corporation" d.o.o.	Radio DRS	"Moj advokat"	48	5.644	2.183	38,67
53	NVO "Plus 103"	Radio Plus	"U zdravom tijelu zdrav duh"	51	4.341,25	1.785	41,11
54	"Media International Corporation" d.o.o.	Radio DRS	"Moj doktor"	40	5.444	1.755	32,24
55	NVO „Glas Plava“	Radio Glas Plava	"Zavisnost od čovjeka uzima sve"	57	3.960	1.696	42,83
56	NVO "SAFRA"	Radio Krš	"Klika"	48	4.630,50	1.670	36,07
57	NVO "Đakomo Adriatic"	Adriatic Radio	"Almahan"	60	3.148,70	1.522	48,35
58	"Talas Bihora" d.o.o.	Radio Petnjica	"Haber mladih Bihora"	64	6.380	1.429	22,40
59	NVO „Glas Plava“	Radio Glas Plava	"Zaštita životne sredine od ljudskog uticaja"	52	7.562	1.373	18,16
60	"Talas Bihora" d.o.o.	Radio Petnjica	"Kulturom u glavu"	65	5.978	1.364	22,82
61	NVO "SAFRA"	Radio Krš	"Crnogorski štekovi"	45	6.043,80	1.290	21,34
62	NVO "Skadar Lake"	Radio Skadar Lake	"Budimo ljudi - II"	85	1.750	1.199	68,50
63	NVO "Skadar Lake"	Radio Skadar Lake	"Prođoh gradom"	71	1.920	1.099	57,24
64	NVO "Đakomo Adriatic"	Adriatic Radio	"Ayin zabavnik"	53	2.290	978	42,71
65	NVO "Skadar Lake"	Radio Skadar Lake	"Po glavi 27 - II"	58	1.860	869	46,72

Sa podnosiocima prijave koji su stekli pravo na sredstva iz Fonda, zaključeni su ugovori o dodjeli sredstava.

Dodijeljeni **programski grantovi** su se odnosili na 65 programskih sadržaja, 18 emitera od čega jedan nacionalni, četiri regionalna i 13 emitera lokalnih radio programa.

Jednom emiteru je u prosjeku dodijeljeno četiri programska granta (najviše 13, najmanje jedan).

Grafik - Broj dodijeljenih programskih grantova po tematskim oblastima

	Tražena sredstva	Dodijeljena sredstva
Prosječan iznos	8.317 €	4.066 €
Najviši iznos	16.630 €	9.724 €
Najmanji iznos	1.750 €	869 €

Tabela - Programski grantovi – trazena i odobrena sredstva

Prosječan iznos traženih sredstava po programskom grantu iznosio je 8.317€, najviše 16.630€ a najmanje 1.750 €. Prosječan iznos sredstava dodijeljenih po programskog grantu iznosio je 4.066€, najviše 9.724€, najmanje 869€. Procenat dodijeljenih u odnosu na tražena sredstva iznosio je 44,55%.

Prosječno dodijeljen programski grant je imao 11 emisija sa prosječnom dužinom trajanja emisije od 45 minuta. Ukupna minutaža programskih sadržaja čija proizvodnja je podržana grantovima iznosila je 31.024 minuta ili 517 sati programa.

Od 65 dodijeljenih, 38 programskih grantova se odnosilo na nove programske sadržaje koji nijesu ranije emitovani. Sedam dodijeljenih programskih grantova je bilo namijenjeno poboljšanju ponude programskih sadržaja posvećenih ranjivim društvenim grupama.

*

* *

Zbog neispunjavanja ili kršenja uslova iz ugovora o dodjeli sredstava, Agencija je:

- donijela Rješenje br. 02-1672/2 od 02.08.2018. godine **o raskidu Ugovora za programski grant** broj 2018-P-62, zaključenog sa privrednim društvom „Media International Corporation“ d.o.o., emiterom radijskog programa „**Radio DRS**“, a vezano za sadržaj pod nazivom „**Tema dana**“. Emiter nije bio u mogućnosti da nastavi realizaciju ugovora.
- donijela Rješenje br. 02-2042 od 19.10.2018. godine **o povraćaju neutrošenih sredstava** u visini od **80,00 €**, koja su bila dodijeljena i uplaćena po osnovu realizacije Ugovora za programski grant broj broj 2018-P-48, zaključenog sa NVO „SAFRA“, emiterom radijskog programa „**Radio Krš**“, a vezano za sadržaj pod nazivom „**Crnogorski štekovi**“.

- donijela Rješenje br. 02-2043 od 19.10.2018. godine o **povraćaju neutrošenih sredstava** u visini od **651,00 €**, koja su bila dodijeljena i uplaćena po osnovu realizacije Ugovora za programski grant broj 2018-P-50, zaključenog sa NVO „SAFRA“, emiterom radijskog programa „**Radio Krš**“, a vezano za sadržaj pod nazivom „**Perduti**“.
- donijela Rješenje br. 02-2045 od 19.10.2018. godine o **povraćaju neutrošenih sredstava** u visini od **200,00 €**, koja su bila dodijeljena i uplaćena po osnovu realizacije Ugovora za programski grant broj 2018-P-49, zaključenog sa NVO „SAFRA“, emiterom radijskog programa „**Radio Krš**“, a vezano za sadržaj pod nazivom „**Klika**“.
- donijela Rješenje br. 02-2044 od 19.10.2018. godine o **povraćaju neutrošenih sredstava** u visini od **185,00 €**, koja su bila dodijeljena i uplaćena po osnovu realizacije Ugovora za programski grant broj 2018-P-51, zaključenog sa NVO „SAFRA“, emiterom radijskog programa „**Radio Krš**“, a vezano za sadržaj pod nazivom „**Volonter**“.
- donijela Rješenje br. 02-1758 od 22.08.2018. godine o **povraćaju sredstava** u visini od **3.744,00 €**, koja su bila dodijeljena i uplaćena po osnovu realizacije Ugovora za programski grant broj 2018-P-25, zaključenog sa NVO „Društvo za Ravnopravnost i Toleranciju - AI“, emitera radijskog programa „**Radio Cool**“, a vezano za sadržaj pod nazivom „**Preventiva zavisnosti**“. Naime, od ukupno 15 emisija koje su bile predmet Ugovora 2018-P-25, **10 emisija nije predstavljalo originalan i autentičan programski sadržaj** već su to bile emisije sadržaja „Pobijedi sebe“, čija proizvodnja i emitovanje su bili finansirani Ugovorom o grantu br. 2016-G-03 od 03.10.2016. godine (kroz jednu od ranjih raspodjela iz Fonda).
- donijela Rješenje br. 02-1762 od 23.08.2018. godine o **povraćaju sredstava** u visini od **869,00 €**, koja su bila dodijeljena i uplaćena po osnovu realizacije Ugovora za programski grant broj 2018-P-1, zaključenog sa NVO „Skadar Lake“, emitera radijskog programa „**Radio Skadar Lake**“, a vezano za sadržaj pod nazivom „**Po glavi 27 - II**“. Emiter je **emitovao sadržaje koji se nisu mogu smatrati sopstvenom produkcijom** u smislu Pravilnika o uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom.
- donijela Rješenje br. 02-1765 od 24.08.2018. godine o **povraćaju sredstava** u visini od **1.199,00 €**, koja su bila dodijeljena i uplaćena po osnovu realizacije Ugovor za programski grant broj 2018-P-2, zaključenog sa NVO „Skadar Lake“, emitera radijskog programa „**Radio Skadar Lake**“, a vezano za sadržaj pod nazivom „**Budimo ljudi - II**“. Emiter je **emitovao sadržaje koji se nisu mogu smatrati sopstvenom produkcijom** u smislu Pravilnika o uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom.
- donijela Rješenje br. 02-1764 od 24.08.2018. godine o **povraćaju sredstava** u visini od **1.099,00 €**, koja su bila dodijeljena i uplaćena po osnovu realizacije Ugovor za programski grant broj 2018-P-3, zaključenog sa NVO „Skadar Lake“, emitera radijskog programa „**Radio Skadar Lake**“, a vezano za sadržaj pod nazivom „**Prođoh gradom**“. Emiter je **emitovao sadržaje koji se nisu mogu smatrati sopstvenom produkcijom** u smislu Pravilnika o uslovima za određivanje programskih sadržaja koji se smatraju sopstvenom produkcijom.

U ostavljenom roku, emiter „**Radio Cool**“ je vratio neutrošena sredstva, dok će prema emiterima „**Radio Skadar Lake**“ i „**Radio Krš**“ biti preduzete mjere prinudne naplate.

*
* *

Tokom perioda od jula 2015. godine do marta 2018. godine Savjet Agencije za elektronske medije je saglasno Pravilniku o raspodjeli sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima ("Sl. list Crne Gore", br. 27/15) sproveo pet raspodjela sredstava iz Fonda Agencije za pomoć komercijalnim radio emiterima **u ukupnom iznosu od 774.281€** i izvršio dodjelu sredstava iz Fonda sljedećim emiterima:

R.br.	Privredno društvo / NVO	Naziv medija	UKUPNO dodijeljena sredstva iz Fonda
1.	Antena M d.o.o.	Radio Antena M	214.573
2.	NVO Društvo za ravnopravnost i toleranciju - AI	Srpski Radio	113.684
3.	Media International Corporation d.o.o.	Radio DRS	70.110
4.	My Name d.o.o.	Radio Titograd	43.726
5.	OkI air broadcasting d.o.o.	Elmag Radio	38.951
6.	Radio Zeta d.o.o.	Radio Zeta	36.964
7.	Maxko d.o.o.	Radio Skala	32.475
8.	Gresa trade d.o.o.	Radio Elita	31.554
9.	NVO Đakomo Adriatic	Radio Adriatic	29.239
10.	Šrauba d.o.o.	Radio Jadran	27.542
11.	Mir & Teuta d.o.o.	Radio Teuta	24.203
12.	NVO SAFRA	Radio Krš	15.406
13.	Talas Bihora d.o.o.	Radio Petnjica	13.776
14.	NVO Glas Plava	Radio Glas Plava	12.821
15.	NVO Udruženje Roma Crne Gore	Romski radio	10.978
16.	M.D. Company d.o.o.	Radio D+	9.950
17.	NVO Skadar Lake	Radio Skadar Lake	9.196
18.	Radio Mojkovac d.o.o.	Radio Mojkovac	9.151
19.	Radio Televizija Atlas d.o.o.	Radio Atlas	9.050
20.	NVO Plus 123	Radio Plus	6.007
21.	Green room d.o.o.	Agro radio	5.660
22.	Jumedia Mont d.o.o.	Radio D	4.667
23.	Neboelectronic d.o.o.	Radio S	3.646
24.	Eurogum d.o.o.	Radio Star FM	951

Sredstva su dodijeljena putem pet javnih konkursa. Za svaki konkurs pojedinačno donesena je odluka o javnom konkursu i odluka o kriterijumima i metodologiji bodovanja prijava. Dodjele sredstava su izvršena putem godišnjih grantova za podsticanje učešća sopstvene produkcije u ukupnoj programskoj strukturi (**godišnji grant**) i putem programskih grantova za povećanje obima, strukture ili raznovrsnosti ponude sadržaja posvećenih tematskim oblastima od javnog interesa (**programski grant**), na sljedeći način:

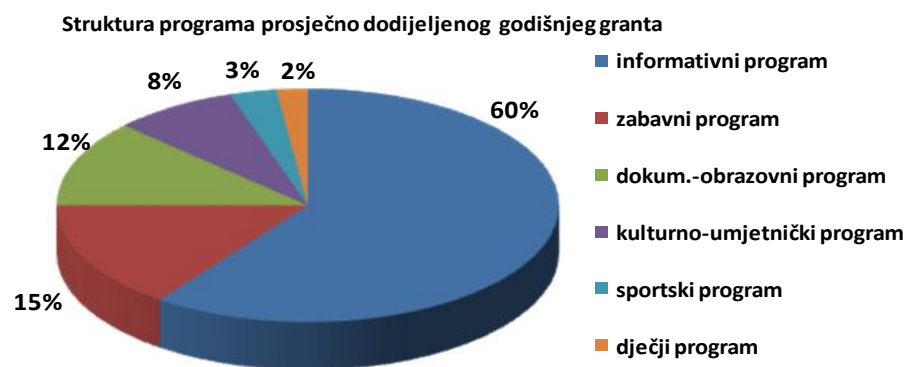
- 130.000€ saglasno Rješenju o raspodjeli sredstava br. 01-792 od 10.07.2015.g.;
- 130.000€ saglasno Rješenju o raspodjeli sredstava br. 01-1413 od 02.12.2015.g.;
- 100.000€ saglasno Rješenju o raspodjeli sredstava br. 01-893 od 24.06.2016.g.;
- 150.000€ saglasno Rješenju o raspodjeli sredstava br. 01-1525 od 26.09.2016.g.;
- 264.281€ saglasno Rješenju o raspodjeli sredstava br. 01-462 od 21.03.2018.g.

Rješenjima su raspodijeljena sredstva u iznosu od 263.595€ putem 31 pojedinačne dodjele za godišnji grant i sredstva u iznosu od 510.686€ putem 158 pojedinačnih dodjela za programski grant.

Prosječna pojedinačna dodjela za godišnji grant je iznosila 8.503€ (najviše 34.654€, najmanje 414€).

Prosječna pojedinačna dodjela za programski grant je iznosila 3.232€ (najviše 9.724€, najmanje 226€).

Prosječno dodijeljen godišnji grant je imao nedeljnu minutažu od 1.166 minuta (približno 19 sati programa nedjeljno) i ima sljedeću strukturu sopstvene produkcije:

Od 158 dodijeljena, 108 programskih grantova se odnosilo na nove programske sadržaje koji nijesu ranije emitovani. Dodijeljeni **programski grantovi** su se odnosili na sljedeće tematske oblasti:

Broj dodijeljenih programskih grantova po tematskim oblastima

Svi akti vezani za raspisivanje i realizaciju javnih konkursa za dodjelu sredstava iz Fonda mogu se naći na veb-sajtu Agencije za elektronske medije

*www.aemcg.org
(Raspodjele sredstava)*

STANJE TRŽIŠTA USLUGA DISTRIBUCIJE RADIO I TELEVIZIJSKIH PROGRAMA DO KRAJNJIH KORISNIKA

Saglasno izdatim odobrenjima Agencije za elektronske medije, distribucija radio i televizijskih programa do krajnjih korisnika vrši se putem zemaljske platforme sa slobodnim pristupom (DVB-T2 FTA) i putem različitih platformi sa uslovnim pristupom (KDS, IPTV, DTH i DVB-T2).

Zemaljsku platformu sa slobodnim pristupom (FTA – Free to air) koriste dva operatora.

„Radio-difuzni centar“ d.o.o. ima status operatora prvog multipleksa digitalne zemaljske radio-difuzije sa pokrivanjem cjelokupne teritorije Crne Gore (MUX 1), koji djelimično koristi kao FTA platformu, a veći dio kao platformu sa uslovnim pristupom, kao i status operatora drugog multipleksa digitalne zemaljske radio-difuzije (MUX2) čiji se kapaciteti koriste kao platforma sa uslovnim pristupom. Ovaj operator ima i status operatora za 15 lokalnih multipleksa koji se, takođe samo djelimično, koriste kao FTA platforma.

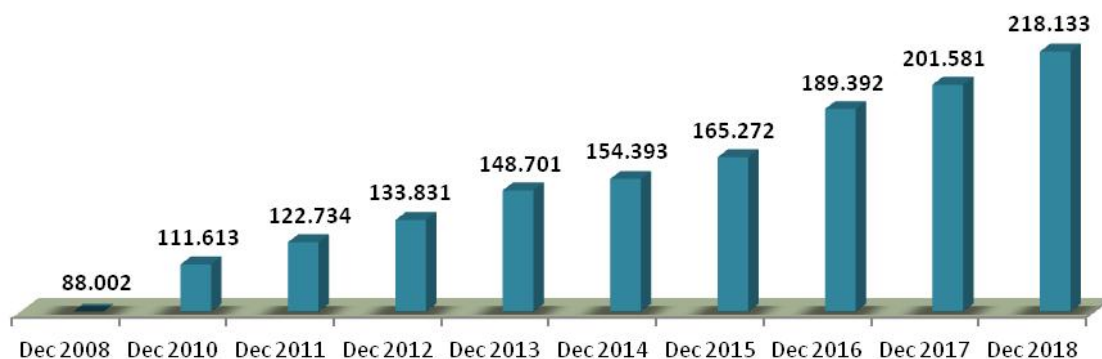
Pored navedenog, operator lokalnog multipleksa MUX UL L1 za opštinu Ulcinj je privredno društvo „M-tel“ d.o.o. iz Podgorice. I kapaciteti ovog multipleksa se samo djelimično koriste kao FTA platforma.

Pravo na pristup prvom nacionalnom multipleksu MUX1 (besplatna televizija) ima nacionalni javni emiter (RTCG) sa dva televizijska kanala (TVCG1 i TVCG2), kao i emiteri TV Vijesti, TV Prva i TV Nova M. Pristup lokalnom multipleksu u opštini Ulcinj (MUX UL L1) do sada su ostvarili emiteri TV Teuta i TV Boin, lokalnom multipleksu u opštini Podgorica (MUX PG-DG L1): TV Boin, lokalnom multipleksu u opštini Bijelo Polje (MUX BP L1): TV Sun, lokalnom multipleksu u opštini Plav (MUX PL-GS L1): TV Glas Plava¹²⁹. Pored toga, pravo pristupa lokalnim multipleksima u Budvi (MUX BD L1), Nikšiću (MUX NK-PZ L1) i Pljevljima (MUX PV L1) ostvarili su javni lokalni emiteri čiji su osnivači skupštine opština Budva, Nikšić i Pljevlja.

Kada govorimo o platformama sa uslovnim pristupom (Pay-TV), pravo distribucije se vrši po osnovu deset izdatih odobrenja: tri kablovska, tri IPTV, dva DTH, kao i dva odobrenja za *zemaljsku* platformu sa uslovnim pristupom (DVB-T2). Kako jedan od IPTV operatora, i jedan DTH operator, koji posjeduju odobrenja, još uvijek nijesu počeli sa pružanjem usluge, to se podaci odnose na **osam odobrenja za distribuciju radio i televizijskih programa do krajnjih korisnika**.

Na dan **31. decembar 2018.** godine, broj priključaka za distribuciju radio i televizijskog programa putem različitih platformi sa uslovnim pristupom iznosi **218.133**.

U poređenju sa brojem priključaka na kraju 2017. godine, broj korisnika Pay-TV usluga je veći za **16.552** ili **8,21%**.

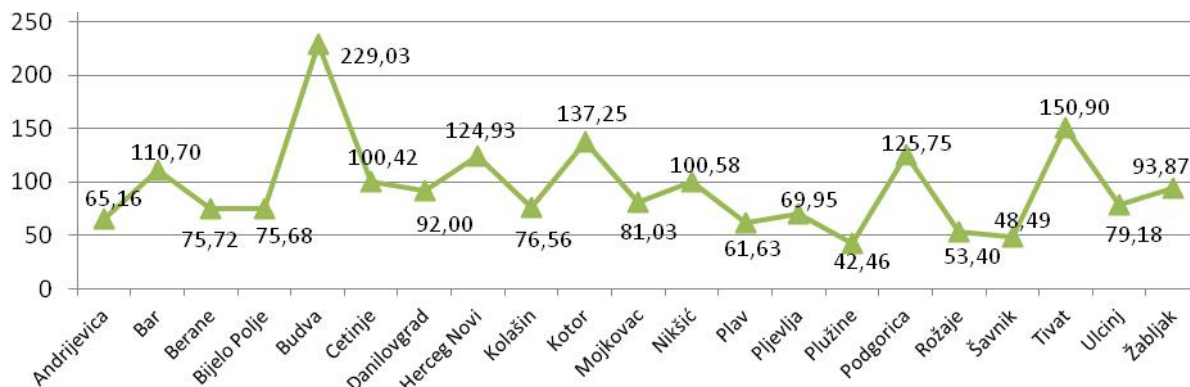

Grafik: Broj priključaka putem uslovnih platformi (Pay-TV)

¹²⁹ Odobrenje za emitovanje prestalo da važi u februaru 2018. godine (Akt Agencije br. 01-248/1 od 19.02.2018. godine).

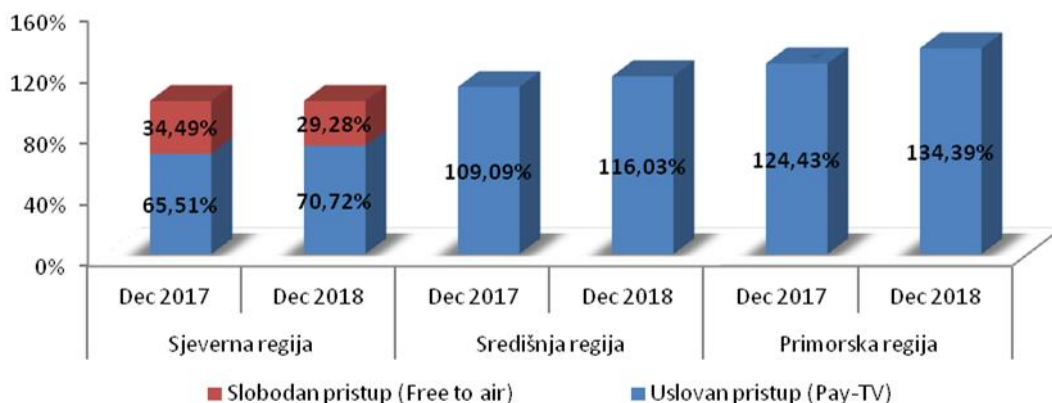
Na kraju 2018. godine, ukupan broj priključaka je za **11,98%** veći od broja domaćinstava u Crnoj Gori, odnosno broj priključaka koji se odnose na fizička lica je za **8,27%** veći od broja domaćinstava.

Međutim, podaci o broju priključaka pokazuju da je u Podgorici i nekim primorskim opštinama (Bar, Budva, Herceg Novi, Kotor i Tivat) broj priključaka značajno veći od broja domaćinstava, dok je u većem broju opština u sjevernoj regiji¹³⁰ broj priključaka oko 67% u odnosu na broj domaćinstava. Na osnovu navedenog se procjenjuje da približno 16.000 domaćinstava (oko 8%) još uvijek koristi samo besplatnu (Free to air) televiziju.

Grafik: Priključci platformi sa uslovnim pristupom u odnosu na broj domaćinstava – po opštinama

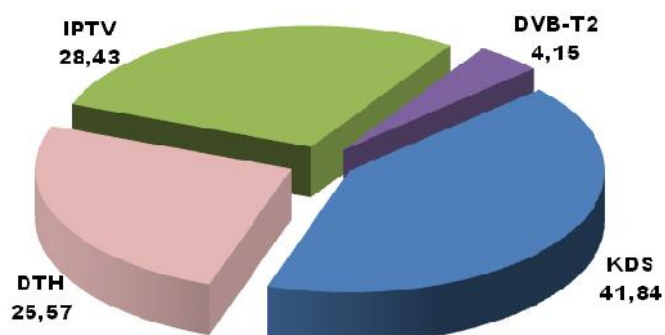
Posmatrajući broj priključaka u odnosu na broj domaćinstava, tražnja je najveća u primorskoj regiji, 134,39%. Navedeno znači da je broj priključaka platformi sa uslovnim pristupom veći od broja domaćinstava u ovoj regiji za 17.420. Slijedi središnja regija sa 116,03%, te sjeverna regija sa 70,72%. Iako se bilježi konstantan rast broja korisnika platformi sa uslovnim pristupom, samo manji dio ovog povećanja se odnosi na sjevernu regiju.

Grafik: Priključci platformi sa uslovnim pristupom u odnosu na broj domaćinstava – po regijama

Posmatrajući samo učešće platformi sa uslovnim pristupom, KDS distribucija sa učešćem od 41,84% drži vodeću poziciju na tržištu usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika. Slijede IPTV (28,43%) i DTH (25,57%). DVB-T2 ima učešće od 4,15%.

¹³⁰ Sjeverna regija: Andrijevica, Berane, B.Polje, Kolašin, Mojkovac, Plav, Pljevlja, Plužine, Rožaje, Šavnik, Žabljak.
Središnja regija: Cetinje, Danilovgrad, Nikšić, Podgorica.
Primorska regija: Bar, Budva, H.Novi, Kotor, Tivat, Ulcinj.

Grafik: Tržišno učešće platformi sa uslovnim pristupom

Na kraju 2018. godine prosječna cijena osnovnog paketa je iznosila 10,97€ (najviša 15,99€, najniža 5,00€). U osnovnom paketu korisnicima je dostupno, u prosjeku, 90 televizijskih kanala (najviše 211, najmanje 18).

Osam operatora koji u ponudi imaju dopunske pakete, u prosjeku nude šest dodatnih paketa (najviše 10, najmanje 1). Prosječna cijena dopunskog paketa je 5,77€ (najviša 25,00€, najniža 2,00€).

U strukturi ponude dopunskih paketa najzastupljeniji su sportski i filmski sadržaji. Najprodavaniji dopunski paketi na teritoriji Crne Gore su HBO, PINK i ARENA.

Dva operatora pružaju mogućnost da korisnici pristupe uslugama posredstvom interneta i putem aplikacija za mobilne terminale. Na ovakav način moguć je pristup određenom broju radio i TV programa iz ponude operatora. Uslugu „video on demand“ takođe pružaju dva operatora.

Posmatrano u odnosu na ukupan obim pruženih usluga distribucije radio i TV programa do krajnjih korisnika, tj. ukupan broj prodatih osnovnih i dopunskih paketa, domaćinstvo koje koristi ovaj vid usluga, mjesečno u prosjeku, za njih izdvaja 12,12€.

PROGRAM RAZVOJA MEDIJSKE PISMENOSTI

Iako se medijska pismenost posmatra kao ključni preduslov za aktivno učešće građana u današnjem informacionom društvu, u Crnoj Gori je nizak stepen poznavanja pojma i koncepta medijske pismenosti. Prema nezvaničnim podacima, Crna Gora pripada grupi država koje su u početnoj fazi implementacije medijske pismenosti. Ipak i u Evropi je neujednačen nivo medijske pismenosti i ne postoji konsensus o njenim bitnim aspektima. Kao logično rješenje problema nameće se obaveza razvijanja medijskih politika, sa akcentom na razvoj medijske pismenosti. Evropska komisija preporučuje da regulatori audiovizuelnih medijskih usluga treba da imaju važnu ulogu u razvoju medijske pismenost u svom okruženju.

Agencija za elektronske medije je početkom 2017. godine usvojila Program razvoja medijske pismenosti. Krajnji cilj programa je podizanje medijske pismenosti u Crnoj Gori na veći nivo, kroz sprovođenje različitih aktivnosti. Veoma važan aspekt ovog procesa je obezbjeđivanje šire društvene podrške i učešća najrelevantnijih subjekata u njihovom sprovođenju.

Svjesna nužnosti snažnijeg medijskog opismenjavanja, a imajući u vidu da zaštita maloljetnika predstavlja jednu od njenih ključnih aktivnosti **Agencija za elektronske medije i Fond za djecu Ujedinjenih nacija (UNICEF) - Predstavništvo za Crnu Goru („UNICEF“)** su, početkom 2018.g., **zaključili Sporazum o saradnji**

u procesu unapređenja, ostvarivanja i zaštite prava djece u elektronskim medijima. Sporazum o saradnji se ostvaruje u skladu sa zakonskim okvirom unutar kojeg djeluju obje strane, kao i programskim dokumentima, kao što su godišnji planovi rada Agencije i Program UNICEF-a za Crnu Goru za period 2017-2021 (Country Programme Document for UNICEF Montenegro 2017-2021).

Najznačajniji **ciljevi saradnje** su:

- promocija medijske pismenosti među roditeljima i djecom;
- unapređenje kvaliteta i jačanje kapaciteta medija da etički izvještavaju o djeci i pravima djeteta, kao i da plasiraju te informacije kroz radijske i televizijske programe;
- poboljšanje kvaliteta medijskih programa za djecu i mlade u Crnoj Gori kroz jačanje kapaciteta i lobiranje za obezbjeđivanje sredstava za tu svrhu;
- unapređenje sistema regulacije elektronskih medija s ciljem poboljšanja etičkog izvještavanja o pitanjima prava djeteta u elektronskim medijima;
- podsticanje samoregulacije i koregulacije u području stvaranja kvalitetnih i inkluzivnih sadržaja za djecu kao i
- sprovođenje i drugih aktivnosti u cilju unapređenja, ostvarivanja i zaštite prava djece u elektronskim medijima.

Planirane aktivnosti za ostvarivanje ciljevi saradnje uključuju, između ostalog:

- istraživanja u cilju davanja doprinosa kreiranju politika i preporuka Agencije u vezi sa etičkim izvještavanjem o djeci u elektronskim medijima;
- organizovanje javnih konsultacija;

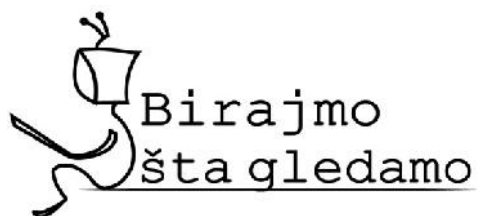
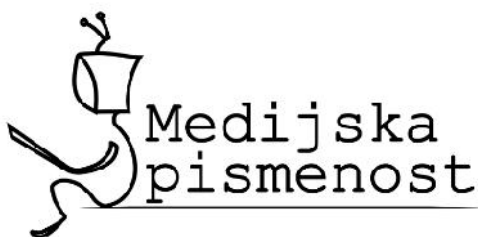
Medijska pismenost je sposobnost da se različiti medijski sadržaji koriste, analiziraju, kritički procijene i stvaraju.

U 21. vijeku, ona je jednako neophodna kao i tradicionalna pismenost pod kojom se podrazumijeva čitanje i pisanje.

Bez obzira koja vrsta medija je u pitanju, suština je ista: neophodno je da pojedinac razumije kako mediji funkcionišu, da bi bio u stanju da njihove poruke analizira i kritički procjenjuje, kao i da ciljano šalje poruke kroz različite medije i time učestvuje u javnim debatama i životu lokalne zajednice i društva uopšte.

- promocija medijske pismenosti među roditeljima i djecom;
- podrška unapređenju kvaliteta izvještavanja medija o pitanjima koja se tiču prava djeteta;
- podrška poboljšanju kvaliteta medijskih programa za djecu i mlade u Crnoj Gori;
- podrška poboljšanju kvaliteta medijskih programa koji se prave uz učešće djece i za djecu u Crnoj Gori.

Agencija i UNICEF su pokrenuli **kampanju medijske pismenosti pod nazivom: „Birajmo šta gledamo“**.

Slike logoa kampanje medijske pismenosti „Birajmo šta gledamo“

Kampanja je započeta sa **tri radijska i TV spota**¹³¹ koja se obraćaju roditeljima i čija je ključna poruka: „Birajmo šta gledamo“. TV spotovi su razvijeni i uspješno korišćeni u istoimenoj kampanji UNICEF-a i Agencije za elektroničke medije Hrvatske. Emitovanje radijskih i TV spotova su podržali svi elektronski mediji, mnogobrojne elektronske publikacije i bioskop „Cineplexx“ u Podgorici.

Spotovi su napravljeni sa idejom da izazovu reakciju kod roditelja i da im ukažu na posljedice koje se mogu pojaviti u ponašanju i razmišljanju djece pod uticajem medija. Namjera je da se kroz emitovanje spotova podstaknu roditelji da razgovaraju sa djecom i da im objasne šta su neprimjereni medijski sadržaji i kako ih tumačiti.

¹³¹ <https://youtu.be/SxVrWFGGwnk>

Uviđajući značaj medijske pismenosti i njen uticaj na razvoj mladih, poznati mladi slikar Vučić Četković pridružio se kampanji. Sa njim je u Osnovnoj školi „Vlado Milić“, u Podgorici, **organizovana trodnevna likovna radionica za djecu.**

Prvog dana na radionici su prikazani spotovi kampanje „Birajmo šta gledamo“ i nekoliko televizijskih oglasa. Uz pomoć Četkovića djeca su analizirali oglase kroz **ključna pitanja medijske pismenosti:**

- ko je napravio poruku? za koga je poruka napravljena? kome se obraća? zašto se šalje ova poruka?
- koji sistem vrijednosti/ideje/ ponašanje promoviraju ova poruka?
- koje se kreativne tehnike koriste da bi privukle pažnju gledalaca?
- koji je njen cilj i šta je izostavljeno iz medijske poruke?

Nakon toga, djeca su svojim crtežima i slikama pokušali da pošalju poruku roditeljima tj. djeci „Birajmo šta gledamo“. Njihove slike su izložene u holu škole i **organizovan je skup za javnost** na kojem su djeca-učesnici radionice predstavila svoje radove. U toku skupa, koji su pratili i mediji, djeca su sa posjetiocima razgovarali o slikama: šta slike poručuju vršnjacima i roditeljima – kako da biraju medijske sadržaje, o čemu da vode računa? O čemu roditelji da vode računa i kako da sa djecom razgovaraju o sadržajima koje slušaju, gledaju ili čitaju, kako da im pomognu da kritički analiziraju medijske poruke i ne padaju pod njihov uticaj.

Mladi reporteri

Kampanja „Birajmo šta gledamo“ je usmjerena na roditelje, mlade i medije.

Cijeneći da će se dio kampanje koji se obraća mladima realizovati sa najboljim rezultatima ukoliko se mladi uključe, kao aktivni partneri kampanje, **pokrenut je projekat „Mladi reporter“.** Ideja je da se spoje djeca i mladi, uključujući one iz marginalizovanih grupa i da se osposobe da oni budu novinari/dopisnici za medije ili potencijalni sagovornici prilikom snimanja emisija o pravima djeteta.

U skladu sa potrebama mladih, organizovan je trening tokom vikenda i traje godinu dana. Trening je podijeljen u dva dijela - praktični i teorijski dio. U okviru praktičnog dijela, mladi se edukuju da steknu tehničke

vještine neophodne za savladavanje medijske pismenosti. To podrazumijeva sposobnost stvaranja medijskih poruka. Kroz teorijski dio omogućava im se da savladaju osnove medijske pismenosti i vještine analize, kritičkog razumijevanja i vrednovanja sadržaja, te informacija i uticaja medija i njihovih poruka na društvo.

Predmet proučavanja radionica su potencijalno štetni medijski sadržaji (nasilje, reklame, stereotipi ili pornografija), uticaji medija i štetnih sadržaja, regulacija i samoregulacija, te nove tehnologije i njihova društvena uloga. To obuhvata industrijalizaciju informacija, zabave i kulture, interaktivnu komunikaciju, nove medijske žanrove poput bloga, foto eseja, infografika, vloga, animacije, video produkcije.

Mladim reporterima je omogućeno da izražavaju svoje stavove kroz kreiranje ili produkciju vlastitih medijskih sadržaja i kroz gostovanje u medijima.

Muzička škola „Andre Navarra“ i Umjetnička škola za muziku i balet „Vasa Pavić“ pridružile su se kampanji medijske pismenosti. Tim povodom, učenici Muzičke škole „Andre Navarra“ svirali su na nekoliko lokacija u Podgorici, dok su prolaznici i đaci Umjetničke škole za muziku i balet „Vasa Pavić“ slušali i plesali uz njihovu muziku. Od snimaka tog umjetničkog performansa napravljen je novi spot¹³² kampanje medijske pismenosti s porukom „Birajmo šta slušamo“. Spot kampanje su besplatno emitovali televizijski emiteri doprinoseći podizanju svijesti o tome da dobar izbor medijskih sadržaja za djecu može pozitivno uticati na njihov razvoj.

UNICEF-ov ambasador dobre volje Antonije Pušić alias Rambo Amadeus, zajedno sa mladim reporterima ove kampanje, snimio je pjesmu i spot „Birajmo šta gledamo“¹³³. Mladi reporteri su aktivno učestvovali u pisanju teksta pjesme, njenom snimanju i produkciji spota. Cilj je da se kroz stihove i muziku poruke kampanje čuju jači i bolje.

„Svako ima svoj pametni fon, al pametniji smo valjda mi nego što je on, treba samo da ga palim kad mi stvarno

¹³² <https://youtu.be/dXyEFUZ8mZM>

¹³³ <https://youtu.be/MN3PpUF6Zc0>

treba, u suprotnom od tehnike nema mnogo ljeba“, poruka je s početka ove pjesme.

Istraživanje “Djeca, roditelji i mediji”

U okviru kampanje medijske pismenosti „Birajmo šta gledamo“, za potrebe Agencije za elektronske medije i UNICEF-a, agencija “IPSOS” je napravila istraživanje o korišćenju medija od strane djece i roditelja “Djeca, roditelji i mediji”

Istraživanje “Djeca, roditelji i mediji” sprovedeno je tokom avgusta 2018.g. na nacionalno reprezentativnom uzorku od 1050 roditelja djece uzrasta 4 do 17 godina i 655 djece uzrasta 9–17 godina kroz upitnik koji se popunjavao u domaćinstvima širom Crne Gore tokom avgusta 2018.

Prema podacima iz istraživanja, devet od 10 djece, bez obzira na uzrast, je okruženo svim savremenim komunikacionim i informacionim uređajima uz dominaciju screen uređaja. Dostupnost tehnologija značajno raste s uzrastom djece. Sasvim je jasno da je savremeno društvo postalo nezamislivo bez TV uređaja, pametnih mobilnih telefona, konzola za igrice, računara i tableta koje koristimo za posao, zabavu, edukaciju i druge oblike komunikacije.

Djeca i mladi nezaobilazni su dio ovog procesa i ne samo da su okruženi savremenim komunikacionim i informatičkim uređajima, već ih u značajnom procentu posjeduju. Naime, 90% djece uzrasta od 12 do 17 godina posjeduje mobilni telefon, taj procenat je značajno niži kod mlađe djece, 63% kod djece uzrasta od devet do 11 godina i 21% kod djece uzrasta od četiri do osam godina.

Zbog toga, u najranijem uzrastu djece je potrebno početi sa medijskim opismenjavanjem. Naime, brojna istraživanja pokazuju da je, već tada, značajno voditi računa o sadržajima koje djeca konzumiraju i kako ih konzumiraju. U tom procesu ključna je uloga porodice. Kako bi razvili vještine koje su im potrebne za analiziranje i kritičko vrednovanje svih sadržaja koji su dostupni djeci, roditeljima je neophodna institucionalna podrška. Istraživanje “Djeca, roditelji i mediji” pokazuje da 40% roditelja smatra da su za razvoj medijske pismenosti kod djece odgovorni roditelji, ali takođe 58% roditelja smatra da im je za to potrebna podrška škole.

S obzirom na sveprisutnost „ekrana“ u životu djece ne iznenađuje podatak da dijete uzrasta 12–17 godina, u prosjeku, oko tri i po sata dnevno koristi mobilni telefon, oko dva sata dnevno gleda televiziju, oko sat i po je ispred kompjutera ili laptopa, nešto manje od sat vremena dnevno igra igrice i oko dvadesetak minuta dnevno provede ispred tableta. Većina djece (43%), uzrasta 9 do 17 godina, ne bi mogla da zamisle svoju svakodnevnicu bez mobilnog telefona. Ipak, značajne razlike se ispoljavaju na različitim uzrastima: mlađoj djeci bi u znatno većoj mjeri nedostajala televizija, dok je kod

starije djece, ipak, vrijeme uz mobilni dragocjenije.

Međutim, ono što je neočekivano je činjenica da većina roditelja ne pokazuje zabrinutost zbog toga, već smatraju da njihova djeca imaju dobro izbalansiran odnos između vremena provedenog ispred ekrana i vremena za druge aktivnosti. Skoro polovina roditelja smatra da vrijeme koje se provodi uz medije nema ni pozitivan ni negativan uticaj na kvalitet njihovog odnosa s djecom i na socijalnu dinamiku i interakciju. Ipak, oko 1/3 roditelja smatra da postoje negativni efekti vremena koje djeca provode uz ekran i da tako provedeno vrijeme loše utiče na njihove odnose s djecom.

Kada su u pitanju roditelji, tokom radne nedjelje, 86% svakodnevno gleda televiziju, dok njih 20% čita knjige u štampanom ili elektronskom izdanju. Tokom školske nedjelje 76% djece svakodnevno gleda televiziju, dok 30% njih čita knjigu u štampanom ili elektronskom izdanju. S druge

strane istraživanje pokazuje da 43% roditelja nije pročitao nijednu knjigu u posljednjih godinu dana. U tom periodu 22% djece nije pročitao nijednu knjigu (van školskih zadataka).

Navike djece prilikom konzumiranja televizije se razlikuju u zavisnosti od dobi. Sasvim očekivano, najmlađa djeca (4-11) najviše vole da gledaju dječji program. Više od polovine dječje programe gleda na inostranim dječjim programima. Taj procenat (57%) je nešto veći kod mlađe djece. Svega 27% djece uzrasta 9-11, a 48% djece uzrasta 4-8, gleda domaće dječje programe.

Starija djeca najčešće prate televizijske kanale u kojima dominiraju sportski, zabavni, filmski i programi dokumentarnog tipa. Većinu takvih programa gledaju posredstvom interneta ili operatora tj. na inostranim televizijskim kanalima. Ovi podaci ukazuju na veću sposobnost inostranih medija da odgovore potrebama djece i mladih što domaćoj medijskoj produkciji postavlja nove izazove.

Percepcija roditelja se uglavnom poklapa sa odgovorima djece ove dobi, što ukazuje da dobro prate njihovo korišćenje medija. Takođe, roditelji su potpuno saglasni sa procjenom djece da se kvalitetniji, i dječjem uzrastu prilagođeniji, sadržaji mogu u većoj mjeri naći najprije na internetu, pa onda na inostranim televizijskim kanalima.

Istraživanje ukazuje da sa većim uzrastom djece opada uticaj televizije, a raste uticaj interneta i društvenih mreža kao i da su toga svjesni i djeca i roditelji. To znači da su roditelji svjesni trendova medijske konzumacije njihove djece. Ipak, medijske poruke su brojne, kroz programe, filmove, slike, tekstove, video igrice pa čak i zvuke. Veoma teško je, čak i za roditelje, da se snađu u moru informacija koje se nude i koje je veoma teško analitički i kritički vrednovati.

Još jedna posljedica takvog načina konzumacije medija i pristupa medijskim porukama je da građani postaju apatični i nemoćni da procijene šta je propaganda, kao i da li su neke informacije lažne ili ne. Lažne vijesti, dezinformacije i propaganda su uvijek bili prisutni, ali se danas putem društvenih mreža šire brzinom svjetlosti i postaju globalne. Isto tako brzo utiču na formiranje javnog mjenja.

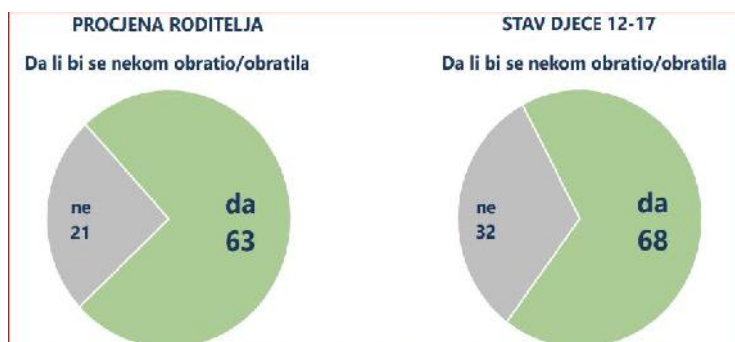
Istraživanje "Djeca, roditelji i mediji" ukazuje da je 34% djece uzrasta 12 do 17 godina i 49% roditelja čulo za termin FAKE NEWS, ali da većina ne zna značenje. Većina roditelja, ali i djece starijeg uzrasta ima obazriv i oprezan stav prema tačnosti i istinitosti informacija koje primaju putem medija.

Iako je televizija medij od najvećeg stepena povjerenja i roditeljima i djeci je najteže procijeniti istinitost televizijskih informacija. Roditelji su po ovom pitanju nešto sigurniji u svoju sposobnost procjene istinitosti informacija, dok skoro 40% djece smatra da je teško prepoznati netačnu vijest na televiziji.

Kada je pitanje povjerenja u informacije dobijene posredstvom društvene mreže roditelji pokazuju znatno veću rezervisanost nego djeca.

Istraživanje se bavilo problematikom šta roditelje najviše brine kada je u pitanju korišćenje medija od strane djece. Zaključeno je da roditelje prije svega brine sadržaj kojem djeca mogu biti izložena u medijima. To se dominantno odnosi na korišćenje interneta, gledanje televizije i mobilnog telefona. Briga roditelja za sadržaje kojima su djeca izložena čitanjem dnevne štampe, magazina ili slušanjem radija je zanemarljiva. Takođe, kod roditelja ne postoji velika zabrinutost zbog količine vremena koju djeca provode koristeći medije, svega 25% roditelja je zabrinuto zbog vremena provedenog ispred televizora, odnosno 17% zbog vremena korišćenja interneta.

Ipak, većina roditelja redovno savjetuje djeci i razgovara sa njima o neadekvatnim sadržajima na internetu, TV i video igricama, dok svaki drugi roditelj redovno razgovara o neadekvatnim sadržajima u štampi i na radiju. Kao posljedicu toga, 63% roditelja vjeruje da bi im se njihova djeca obratila u slučaju da su izložena nekom neprimjerenom medijskom sadržaju. Malo viši procenat djece (68%) tvrdi da bi se obratilo nekome, ali svako peto dijete o tome ne bi razgovaralo s roditeljima.

Roditelji su u svojim pravilima i ograničenjima uglavnom fokusirani na izbor medija i medijskih sadržaja. Njihov fokus je uglavnom na to koju vrstu sadržaja djeca mogu pratiti na televiziji i internetu. Takođe, posebnu pažnju poklanjaju koje sajtove, televizijske kanale djeca mogu konzumirati kao i koje video igrice smiju igrati. Pravila i

ograničenja postaju fleksibilnija i manje učestala s većim uzrastom djeteta.

Veća dostupnost medijskih sadržaja nije doprinjela povećanju stepena kvaliteta informisanosti. U sve većoj mjeri, konzumenti medija su nekontrolisano i gotovo automatski izloženi medijima i medijskim porukama. Upravo zbog toga, iznenađujuće je povjerenje koje roditelji imaju u sposobnost djece da procijene koji sadržaji na internetu su adekvatni za njihov uzrast (59%), neznatno manji procenat roditelja (53%) smatra da su djeca sposobna da procijene koji sadržaji na televiziji su primjereni za njihov uzrast.

Istraživanje je pokazalo da u Crnoj Gori većina djece i roditelja tokom posljednjih godinu dana nijednom nije bila u pozorištu, bioskopu, muzeju, na izložbi slika, koncertu, na nekom sportskom događaju...

Cijeneći značaj rezultata ovog istraživanja ovog istraživanja, dostavili smo ga svim relevantnim institucijama i NVO.

Rezultati nacionalnog reprezentativnog istraživanja o korišćenju medija od strane djece i

roditelja, "Djeca, roditelji i mediji", koje se radi prvi put u Crnoj Gori, su izuzetno značajni za definisanje budućih aktivnosti AEM i UNICEF-a usmjerenih na razvoj medijske pismenosti u Crnoj Gori. Oni jasno ukazuju na potrebu i značaj podizanja svijesti o važnosti medijske pismenosti i predstavljaju osnovu za dalje aktivnosti ne samo kampanje „Birajmo šta gledamo“ već i drugih institucija.

Obuka novinara o etičkom izvještavanju

U cilju jačanja kapaciteta medija da prave kvalitetne medijske sadržaje s djecom i mladima i da na etički korektan način izvještavaju o svim pitanjima prava djeteta u Crnoj Gori, Agencija i UNICEF su **organizovali trodnevnu obuku medija o etičkom izvještavanju**. U njoj je učestovalo 10 predstavnika štampanih i elektronskih medija i jedne novinske agencije, kao i pet predstavnika Agencije za elektronske medije. Obuka je bila namijenjena novinarima koji izvještavaju prvenstveno za informativne programe i bave se osjetljivim temama poput nasilja nad djecom, a sprovele su je dvije novinarkе Rojtersa sa velikim

iskustvom u obuci mladih novinara i radnim iskustvom vezanim za izvještavanje o ovim i sličnim temama. Obuka se fokusirala na teme vezane za kvalitetno izvještavanje i osnovne principe novinarskog rada, međunarodne i domaće pravne okvire o koji se odnose na prava djeteta, dok je praktični dio predavanja bio vezan za razvoj novinarskih vještina.

Kroz interaktivan pristup komunikaciji između predavača i polaznika, obrađene su oblasti vezane za pronalaženje tema za izvještavanje, istraživanje i korišćenje otvorenih izvora, etičko izvještavanje i objektivnost. U dijelu obuke koji je bio posvećen korišćenju društvenih medija, bilo

je riječi o izazovima i benefitima korišćenja ovih izvora u novinarskom radu, na osnovi konkretnih primjera iz prakse.

Po završetku obuke, pet novinara uz podrški Rojtersovih trenera, prirediće po jednu priču o aktuelnim pitanjima prava djeteta u Crnoj Gori, poštujući standarde koji su bili predmet treninge. Priče će biti objavljene početkom 2019. godine.

Nakon završetka obuke novinari su **snimili promotivni video spot**¹³⁴ u kojem podsjećaju na etičke standarde novinarstva i pozivaju na njihovo poštovanje, unapređenja i promovisanja etičkog izvještavanja o djeci u Crnoj Gori. Od video spota su napravljene tri radijske reklame. Mediji emituju i TV spot i radijsku reklamu. Takođe, na društvenim mrežama je promovisan ovaj spot.

¹³⁴ <https://youtu.be/Z7qDIYa6r4g>

Dani otvorenih vrata

U okviru kampanje medijske pismenosti „Birajmo šta gledamo“, za učenike osnovnih škola Agencija je sprovodi aktivnost „Dani otvorenih vrata“. Namjera je da se, kroz interakciju sa djecom, doprinese boljem razumijevanju uloge Agencije, njenih aktivnosti i nadležnosti, sa posebnim osvrtom na medijsku pismenost.

Neke od tema koje su posebno bile interesantne djeci bile su vezane za razloge i načine na koje mediji, medijske platforme i proizvodi mogu uticati na razvoj djece.

Razgovarano je i o pravu djeteta na informisanje, ali i o zaštiti od štetnog uticaja medija, o nasilju u medijima, sigurnosti na internetu, video sharing platformama i sl.

*

* *

Veb-sajt i društvene mreže

Novе metode komunikacije koje su u velikoj mjeri zastupljene kod mladih, zahtijevaju nove vještine i u ljudskim odnosima i u korištenju raznovrsnih uređaja i aplikacija. Obzirom da danas i roditelji i djeca u značajnoj mjeri posredstvom interneta koriste različite društvene mreže i mobilne aplikacije, Agencija je pokrenula:

- veb-sajt <http://www.medijskapismenost.me/>
- Facebook nalog - [@MedijskaPismenostMNE](#)
- Instagram nalog - [medijskapismenostmne](#)

Na taj način želimo da se približimo i roditeljima i djeci, da kroz njihove svijet pričamo o medijskoj pismenosti. Želimo da im prenesemo poruku da mediji sami po sebi nijesu ni dobri ni loši, njihov uticaj na nas i živote naše djece zavisi od toga kako ih koristimo.

Od početka rada sajta (19. februara 2018. godine) **objavljeno je 40 članaka i 21 galerija fotografija**. Sve objave zajedno sadrže oko 300 fajlova (fotografije, videa, dokumenta). Na YouTube servis je **objavljeno 38 video snimaka**.

Ukupan broj posjeta veb prezentaciji www.medijskapismenost.me iznosio je 2.406, ili u prosjeku 241 mjesečno. Najveći broj posjeta je zabilježen u oktobru (726), a najmanji u avgustu 2018. godine (66).

Broj jedinstvenih posjetilaca za 10 mjeseci je bio 1.276, od čega 72% tj. 920 iz Crne Gore. Windows platforma je bila zastupljena sa 45,2%, Android sa 41,3% i Apple iOS sa 11,1%. Ostatak čine Macintosh i Linux platforme sa 2,2%.

Do veb-sajta medijske pismenosti korisnici su došli na sledeće načine:

- preko drugih veb-sajtova 922 ili 38,3%;
- direktno putem linka 596 korisnika ili 24,8%;
- preko socijalnih mreža 455 ili 19%;
- preko google pretrage 433 ili 17,9%.

Poređenjem broja pregledanih stranica (15.471) i broja posjetilaca, može se zaključiti da je prosječan posjetilac u 2018. godini pregledao približno 6,5 stranica u jednoj posjeti i ostao u prosjeku 3 minuta i 42 sekundi kod svake posjete.

Paralelno sa kreiranjem veb-sajta za promociju medijske pismenosti, organizovana je i kampanja na društvenim mrežama Facebook i Instagram.

Od otvaranja **Facebook naloga @MedijskaPismenostMNE**, objavljeno je 90 postova, sa prosječnom ocjenom korisnika 5 od mogućih 5, znači praktično bez ijedne negativne reakcije.

Ukupan broj pratilaca je trenutno 1540, sa mjesečnom posjetom od preko 500 korisnika. Od korisnika koji su komentarisali ili reagovali na postove ("lajkovali") 74% su žene, 26% muškarci.

Tekstualni post sa najviše reakcija objavio je Rambo Amadeus, u kome govori o potrebi da se djeci posveti pažnja. Post je vidjelo 28.690 ljudi, izazvao je 1271 reakciju (komentar ili dijeljenje), i pozitivno je ocijenjen 1140 puta.

Video post sa najvećim brojem reakcija odnosio se na poziv crnogorskim medijima da izborom sadržaja doprinesu pozitivnom razvoju djece. Post je vidjelo 108.000 ljudi, od čega je 42.300 pogledalo i video spot u kome su učestvovali učenici podgoričkih muzičkih škola. Na post je pozitivno reagovalo 937 korisnika a 229 ga je podijelilo preko svojih naloga.

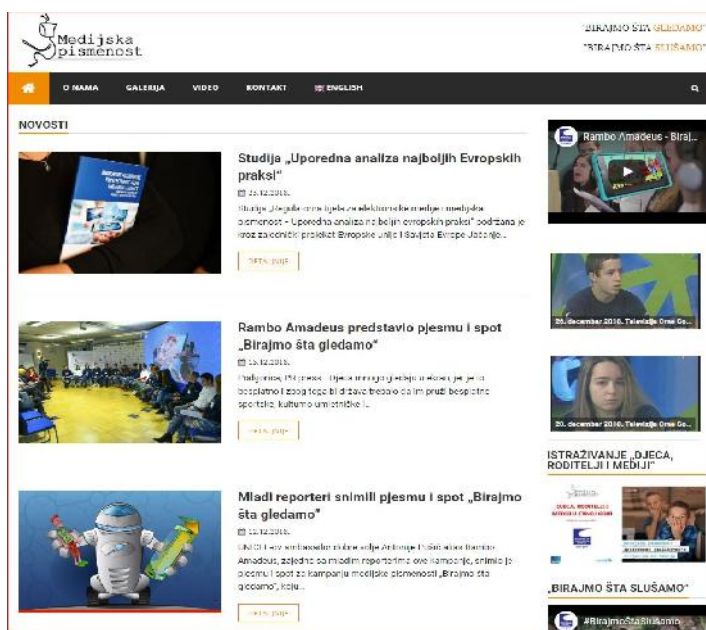
Ukupno, postovi na Facebook-u vezani za kampanju "Birajmo šta gledamo" uz upotrebu hastaga #MedijskaPismenostMNE imali su preko 816.800 impresija, dok su video materijali pregledani 112.000 puta.

Što se **Instagrama** tiče, od otvaranja naloga #MedijskaPismenostMNE objavljeno je 66 postova i nalog je stekao 425 pratilaca. Kao i kod Facebooka, velika većina pratilaca su žene (74%), a preko 80% korisnika je u dobi od 18 do 44 godine. Ovo znači da je uspješno dosegnuta glavna ciljna grupa - roditelji sa mlađom djecom.

Najpopularniji foto post na Instagramu bio je sa konferencije za medije prilikom predstavljanja spota za kampanju "Birajmo šta gledamo" uz učešće mladih reportera. Pregledalo ga je 317 korisnika.

Najpraćeniji video post bio je animirani spot za pjesmu Ramba Amadeusa i mladih reportera "Birajmo šta gledamo", koji je ispraćen 344 puta, dobio je 44 pozitivne reakcije i 9 puta je podijeljen putem direktne poruke drugim korisnicima Instagrama.

Od svih informacija vezanih za medijsku pismenost, Facebook je učestvovao sa 63%, Instagram sa 34% dok se preostalih 3% odnosi na Twitter naloge Unicef Montenegro i PR Centar.

*

* *

Prepoznajući značaj unapređenja kapaciteta i dostupnosti resursa za sprovođenje aktivnosti od značaja za promociju medijske pismenosti, Agencija je kroz različite projekte i saradnju sa Savjetom Evrope (Projekat „JUFREX“) i Misijom OEBS-a u Crnoj Gori posebnu pažnju uložila u razvoj kako vještina i znanja zaposlenih u Agenciji tako i novinara iz crnogorskih medija koji su pokazali interesovanje za vrlo značajna pitanja kao što su medijska pismenost, prevencija govora mržnje i slično. Više informacija o tim aktivnostima se nalazi u odjeljku posvećenom Međunarodnoj saradnji.

*

* *

Uloga i značaj Agencije za promociju razvoja medijske pismenosti je prepoznata i od strane javnosti pa su predstavnici Agencije aktivno učestvovali u brojnim aktivnostima vezanim za ovu oblast.

Pored gostovanja u elektronskim medijima i intervjua za štampane medije i publikacije, predstavnici Agencije su aktivno učestvovali na:

- nacionalnom treningu u oblasti obrazovanja za ljudska prava za mlade, koji je od 19. do 22. aprila 2018. godine, organizovala NVO „Centar za građansko obrazovanje“, uz podršku programa Savjeta Evrope „Mladi za demokratiju“;
- okruglom stolu na temu „Medijska pismenost u Crnoj Gori i kampanja Birajmo šta gledamo“, održanom 28. maja 2018. godine a čiji povod je bila promocija devetog broja časopisa „Krug mladih“;
- radionici “Pismeno kreativno” povodom međunarodnog dana pismenosti u organizaciji NVO „Mladi info Montenegro“, održanom 8. septembra 2018. godine

MEĐUNARODNA SARADNJA

U toku 2018. godine, predstavnici Agencije za elektronske medije učestvovali su u redovnim aktivnostima Evropske platforme regulatornih tijela – EPRA i Evropske regulatorne grupe za audiovizuelne medijske servise. Pored toga, dali su doprinos realizaciji nekoliko međunarodnih / regionalnih projekata i skupova posvećenim analizi stanja i mogućem unapređenju prakse u primjeni standarda u oblasti medija. Posebna pažnja je posvećena aktivnostima koje su bile usmjerne na unapređenja znanja i kapaciteta zaposlenih u Agenciji da prate i primjenjuju trendove i razvoj dobre prakse na polju regulacije AVM usluga i posebno medijske pismenosti.

*
* *

Peta konferencija OEBS-a o medijima u Jugoistočnoj Evropi

U organizaciji Kancelarije predstavnika za slobodu medija pri OEBS-u, a u saradnji sa OEBS-ovim predstavništvima u regionu u Strugi, Makedonija, od 10 do 11. maja 2018. godine, održana je **Peta konferencija OEBS-a o medijima Jugoistočne Evrope**. Na poziv organizatora, uz njihovo pokriće troškova puta i smještaja, na konferenciji su učestvovali predstavnici Agencije.

Više od 160 međunarodnih i lokalnih stručnjaka i predstavnika medija Jugoistočne Evrope prisustvovalo je konferenciji i razgovaralo o aktuelnim izazovima pred kojima se nalaze medijske slobode i dali preporuke za poboljšanje slobode medija u regiji.

Konferencija je omogućila predstavljanje i razmjenu informacija i mišljenja povodom čitavog niza tema, među kojima su: bezbjednost novinara, uslovi za rad novinara i medijskih kuća, jačanje pozicije javnih emitera, unapređenje samoregulacije i poštovanja profesionalnih standarda, uticaj digitalizacije na slobodu izražavanja i medije u regionu, fenomen „lažnih vijesti“ u regionalnom okruženju.

Panelisti su istakli kao glavni problem političko uplitanje u medijsku sferu u mnogim zemljama, uključujući državne i administrativne mjere. Zaključeno je da je neophodno obezbijediti više prostora za pluralizam i razvoj nezavisnih medija.

Povodom ranjavanja novinara DN „Vijesti“ Olivera Lakić, 8. maja 2018. godine u Crnoj Gori, učesnici konferencije su usvojili Deklaraciju¹³⁵ kojom se pozivaju države da obezbijede zaštitu novinara i slobode medija u regiji. Učesnici konferencije su poručili da je potrebno da svaki napad i prijetnja novinarima budu u potpunosti i transparentno istraženi i da se napadi na slobodu medija moraju tretirati kao napad na društvo u cjelini.

*
* *

Konferencija o medijskoj pismenosti na zapadnom Balkanu

Sedamdeset stručnjaka iz oblasti medijske i informacione pismenosti, novinara, aktivista civilnog društva i predstavnika obrazovnog sektora i državnih agencija, među kojima i predstavnik Agencije, okupilo se u Novom Sadu na konferenciji „Mediji za građane - građani za medije“, 23. novembra 2018. godine.

Skup, koji je organizovala Novosadska novinarska škola (NNŠ), je održan u okviru istoimenog trogodišnjeg projekta koji sprovode članice Mreže za profesionalizaciju medija (SEENPM) u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Makedoniji i Srbiji.

¹³⁵ <https://www.osce.org/representative-on-freedom-of-media/380689?download=true>

Konferencija je imala za cilj da utvrdi trenutno stanje medijske i informacione pismenosti u regiji Zapadnog Balkana, analizirajući tekuće inicijative, aktivnosti i strategije u ovoj oblasti, kao i da omogući razmjenu iskustava među akterima iz različitih sektora i zemalja.

Skup je otvoren prezentacijom preliminarnih rezultata istraživanja¹³⁶ u okviru projekta koje je analiziralo politiku i praksu u oblasti medijske i informacione pismenosti u svakoj od zemalja.

Druga sesija konferencije bila je posvećena odnosu politike i prakse u oblasti medijske i informacione pismenosti, posebno pitanju da li politike vlada u regiji dovoljno brzo i adekvatno prate aktivnosti organizacija civilnog društva, koje su često u vodećoj ulozi kad se radi o zagovaranju medijske i informacione pismenosti i promociji veština i znanja potrebnih građanima.

Tokom tri paralelne sesije predstavnici medija, obrazovnog i civilnog sektora predstavili su inicijative iz oblasti medijske i informacione pismenosti u svojim zemljama.

*
* *

Učešće u radu Evropske platforme nezavisnih regulatornih tijela – EPRA¹³⁷

Od 10 do 13. oktobra 2018., u Bratislavi, Slovačka, održan je **redovni 47. sastanak EPRA-e**. Događaj je okupio 142 predstavnika iz 49 zemalja. Sastanak je bio prilika za raspravu o mogućnostima za poboljšane saradnje između EPRA-e i ERGA-e, i uopšteno načina za povećanje efikasne saradnje između regulatora audiovizuelnih medijskih usluga uoči donošenja revidirane Direktive o AVM uslugama.

Prva plenarna sjednica bila je usmjerena na analizu regulatornih i organizacionih izazova sa kojima se suočavaju javni servisi, naročito imajući u vidu političke i društvene pritiske. Istaknuti su problemi sa kojima se javni emiteri trenutno suočavaju u svojim zemljama i predstavljeni slučajevi o tome kako regulacija može doprinijeti boljem funkcionisanju javnih servisa putem mehanizama transparentnosti i odgovornosti, kako u pogledu javnih finansija tako i drugih neophodnih resursa.

Kao nastavak rasprave o uticaju medija i izbornim legitimitetima, koja je održana na proljećnom zasjedanju u Luksemburgu, u toku druge plenarne sjednice su predstavljene informacije o napretku ERGA-e na temu političke komunikacije u medijima. Predstavljeni su izvještaji o aktuelnom radu tri podgrupe ERGA-e: o pluralizmu, samoregulaciji i koregulaciji i opsegu revidirane AVMS Direktive i načinu njenog sprovođenja u online okruženju. Tema su bile i složene regulatorne dileme u vezi sa borbom protiv „lažnih vijesti“ u Francuskoj, posebno u vrijeme izbornog perioda i njegovog potencijalnog uticaja na nadležnost francuskog regulatora.

Tri paralelne radne grupe omogućile su razmjenu iskustava i najbolje prakse na temu komercijalnih komunikacija, postizanju veće raznolikosti informacija i saradnji na polju nadležnosti između regulatornih tijela iz EU zemalja i ostalih regulatornih tijela.

Na temu komercijalnih komunikacija rasprava se vodila o načinima na koje regulatori planiraju da pristupe značajnim promjenama u tom području, imajući u vidu odredbe revidirane AVMS Direktive koje se odnose na audiovizuelne komercijalne komunikacije. Na temu postizanja veće raznolikosti u emitovanju analizirani su praktični načini podsticanja boljeg predstavljanja različitosti iz ugla socijalnih, kulturnih, etničkih i jezičkih manjina. Treća radna grupa je raspravljala o statusu saradnje između regulatornih tijela za medije iz EU-u i regulatornih tijela iz šireg Evropskog okruženja, uoči revizije AVMS Direktive, analizirajući načela, instrumente i buduće izgleda za efikasnu saradnju. Učesnici su razmijenili nedavne studije slučaja o formalnoj i neformalnoj saradnji između nacionalnih regulatornih tijela iz zemalja EU-a i zemalja koje nijesu članice EU-a. Grupa je takođe

¹³⁶ http://www.mminstitute.org/20181130_press.html

¹³⁷ European Platform of Regulatory Authorities (<http://www.epra.org>). Članovi EPRE su 52 regulatorna tijela iz 46 evropskih zemalja.

Evropska komisija, Savjet Evrope, Evropska audiovizuelna opservatorija i Kancelarija predstavnika OSCE-a za slobodu medija, posmatrači su rada EPRE. Sastanci se organizuju dva puta godišnje.

naglasila ulogu koju postojeće mreže regulatora imaju, s posebnim naglaskom na EPRA i ERGA, te raspravljala o mogućim interakcijama i radnim procesima kako bi se olakšala saradnja.

Radna grupa EPRA-e za medijsku pismenost sastala se po drugi put. Delegati iz 28 članica EPRA-e, koji su u različitim fazama razvoja pristupa promovisanja medijske pismenosti, su raspravljali o nekoliko aktuelnih pitanja kao što su odredbe vezane za medijsku pismenost u revidiranoj AVMS Direktivi i mogućnosti finansiranja. Radna grupa je takođe usvojila dva nova seta smjernica za procjenu projekata medijske pismenosti.

Sastanku su prisustvovala i stalne posmatračke organizacije (Savjet Evrope, Evropska audiovizuelna opservatorija, Evropska komisija), kao i gosti i proizvođači sadržaja (Mercury Insights, Wagner-Hatfield, Zajednica Media Forum Europe, Uprava za standarde oglašavanja u Ujedinjenom Kraljevstvu, Vijeće za standarde oglašavanja Slovačke i Mreža kreativne raznolikosti) i regulatori iz Maroka i Irana.

*
* *

Učešće u radu Evropske grupe regulatora za audiovizuelne usluge (ERGA)¹³⁸

Na poziv Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju Evropske komisije, predstavnik Agencije za elektronske medije, u svojstvu posmatrača, učestvovao je na **devetom sastanku Kontakt mreže Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge (ERGA)**, koji je održan 23. marta 2018. godine u Zagrebu. Na sastanku su predstavljene aktivnosti vezane za reviziju Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, rad podgrupa ERGA-a vezan za projektne zadatke, informacije Evropske komisije, kao i izvještaj o širenju dezinformacija u onlajn okruženju i informacije o aktivnostima EPRA-e.

Skupu se obratila komesarka Mariya Gabriel, a predavanje u okviru ERGA akademije održala je Dr Judith Moller sa Univerziteta u Amsterdamu.

Ispred Evropske komisije Anna Herold, nova šefica Odjeljenja za politiku audiovizuelnih medijskih usluga, obavijestila je prisutne da je revizija Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama prošla sedmi trijalog i da je u toku rasprava o neriješenim pitanjima, uključujući tehničke aspekte. Iznijela je očekivanje da će politički dogovor biti postignut do kraja bugarskog predsjedavanja EU.

Podgrupa 1 bavila se projektom zadatkom posvećenim internom i eksternom pluralizmu i usvojila plan za 2018. godinu koji će biti posvećen internom, kao i plan za 2019. godinu koji će biti posvećen eksternom pluralizmu, korišćenjem sredstava koja su na raspolaganju regulatorima za prikupljanje podataka i razmjenu informacija.

Podgrupa 2 bila je posvećena razmjeni iskustava i najboljih praksi i usvojila je projektni zadatak u pismenoj proceduri. Teme za ERGA akademiju uključuju strategije nadzora, medijsku pismenost i lažne vijesti. Navedeno je da su neke od aktivnosti već realizovane, dok će neke biti predmet jesenjeg sastanka, uključujući predavanje i radionicu o zaštiti maloljetnika.

Podgrupa 3 radila je na usvajanju projektnog zadatka proširenja materijalnog opsega revidirane AVMSD, kao i na novim zadacima koji će se pojaviti prilikom primjene zakona u onlajn okruženju.

Podgrupa 4 imala je cilj da usvoji projektni zadatak pripreme ERGA-e i nacionalnih regulatornih organa za samo- i ko-regulaciju kroz niz studija slučaja koji mogu biti od koristi za članice ERGA-e, stavljenih na raspolaganje kroz tzv. *Digital European Toolkit*.

¹³⁸ **Evropska grupa regulatora za audiovizuelne medijske usluge** (<http://erga-online.eu>) okuplja predstavnike nacionalnih nezavisnih regulatornih tijela u oblasti audiovizualnih usluga, sa ciljem pružanja savjetodavne podrške Evropskoj komisiji i razmjeni najbolje prakse među evropskim regulatorima audiovizuelnog tržišta.

U svom obraćanju, evropska komesarka za digitalnu ekonomiju i društvo Mariya Gabriel, naglasila je značaj regulatorne koherentnosti između zemalja EU i zapadnog Balkana, ulogu žena u medijima kao i borbu protiv dezinformacija. Komesarka je zahvalila članicama ERGA-e na podršci pruženoj Evropskoj komisiji po pitanjima koja se tiču audiovizuelnih medijskih usluga. Komesarki se pridružila hrvatska Ministarka kulture, Nina Obuljen Koržinek, koja je istakla značaj ERGA platforme za nacionalne nezavisne regulatorne organe.

U dijelu posvećenom zapadnom Balkanu, komesarka je navela kako Direktiva omogućava zaštitu potrošača kroz proces proširenja i usklađivanje sa pravnom tekovinom Evropske unije. Takođe je podvukla njen uticaj na funkcionisanje medijskog okruženja, u kontekstu značaja nezavisnosti regulatornih organa.

Govoreći o ženama u medijima i društvu uopšte, komesarka je istakla da su žene koje zauzimaju liderske i menadžerske pozicije ključne u jačanju samopouzdanja i inspiracije za mlade generacije. Najavila je da će ova tema biti detaljno obrađena u predstojećoj strategiji Žene u digitalnom svijetu. Od ERGA-e je zatražila da kroz razmjenu iskustava pozabavi problemom stereotipa u medijskom izvještavanju.

Širenje dezinformacija na internetu bilo je predmet izvještaja sa sastanka održanog 22. marta koji je predstavila Sonia Monjas (Španija). Profesor Oreste Pollicino sa Univerziteta Bokoni govorio je o praktičnim i teorijskim implikacijama lažnih vijesti, kao i dilemama vezanim za primjenu mjera protiv njih, slobodi izražavanja i značaju informacija za političku komunikaciju. Regulatori su predstavili svoja iskustva u ovoj oblasti i planove za dalje rješavanje ovog pitanja koje će biti aktuelno u narednom periodu.

Dr Judith Moller sa Univerziteta u Amsterdamu je održala predavanje pod nazivom "Algoritamsko preporučivanje vijesti: blagoslov ili prokletstvo?" u kome se fokusirala na način funkcionisanja algoritama i posljedice koje ovakva praksa može imati na pristup informacijama od strane korisnika. Po Mullerovoj, algoritamske preporuke informativnih sadržaja su korisne kod pretjerane količine informacija i mogu omogućiti pristup relevantnim informacijama iz raznovrsnih izvora, ali mogu doprinijeti i širenju senzacionalističkih vijesti i dezinformacija čemu su podložni određeni segmenti populacije. Zaključeno je da trenutno ne postoji efikasan monitoring u ovoj oblasti.

Ispred EPRA-e, predsjednica Odbora, Celene Craig, iznijela je pregled aktivnosti ove organizacije u tekućoj godini kao i detaljan program rada.

Sastancima Evropske grupe regulatora za audiovizuelne usluge (ERGA), prethodili su sastanci **Kontakt mreže ERGA-a** na kojima su predstavljeni radni dokumenti pripremljeni za plenarne sjednice, i iznijeti komentari i predlozi za njihovo unaprjeđivanje.

Sastancima, koji su **održani 22. februara i 2. oktobra 2018. godine**, prisustvovao je predstavnik Agencija za elektronske medije. Na sastancima su predstavljene konkretne aktivnosti i planovi četiri podgrupe ERGA-e, i a razmatrani su i Plan rada ERGA-e za 2019. godinu i druga pitanja vezana za planiranje i organizaciju strateških sesija i ostalih aktivnosti ERGA-e.

*

* *

Meditranska mreža regulatornih tijela

Član Savjeta Agencije za elektronske medije je u periodu od 22. do 23. novembra prisustvovao 20. sastanku Mediteranske mreže regulatornih tijela u Barseloni. Na sastanku se dominantno diskutovalo o novitetima kada su u pitanju AV trendovi ali i o obavezama i standardima koje obavezuju države članice usvajanjem i sprovođenjem revidirane Direktive o AVM uslugama. Predstavljene su osnovne karakteristike standarda revidirane Direktive kao i očekivani proces sprovođenja u nacionalno zakonodavstvo.

*

Učešće u radu Kontakt komiteta za sprovođenje Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama

Na poziv Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju Evropske komisije, predstavnik Agencije za elektronske medije učestvovao je na dva sastanka Kontakt komiteta za sprovođenje Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, održana u Briselu. Na sastancima su učestvovali predstavnici većine država članica Evropske Unije, predstavnici Evropske komisije iz Generalnog direktorata za komunikacione mreže, sadržaj i tehnologiju i predstavnici država kandidata za pristupanje EU, u svojstvu posmatrača.

Na 48. sastanku Kontakt komiteta, koji je održan 30. maja 2018. godine, raspravljano je o izmjenama i dopunama Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama (AVMS), kriterijumu za određivanje nadležnosti koji se odnosi na satelitske veze, aktuelnim inicijativama u AVMS sektoru, mapiranje sistema licenciranja AVM usluga u Evropskoj uniji, aktivnostima Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge (ERGA) i drugim pitanjima vezanim za audiovizuelni medijski sektor u državama članicama Evropske unije.

U okviru tačke posvećene kriterijumu za određivanje nadležnosti koji se odnosi na satelitske veze, predstavnici Evropske komisije obavijestili su delegacije da će ovaj kriterijum ostati isti i poslije usvajanja izmjena i dopuna Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, dok će države članice imati obavezu da Evropskoj komisiji dostavljaju spisak pružalaca AVM usluga koji se nalaze u njihovoj nadležnosti, uz informaciju na osnovu kog kriterijuma je ta nadležnost utvrđena.

Predstavnici satelitskih operatera SES i Eutelsat su u nastavku dali svoje viđenje situacije u ovoj oblasti, sa posebnim osvrtom na regulatorne aspekte primjene kriterijuma za određivanje nadležnosti, njihova iskustva, i izazove u praktičnoj primjeni ovog kriterijuma.

Poslije diskusije u okviru ove tačke, zaključeno je da će planirane smjernice Evropske komisije za primjenu ovog kriterijuma biti veoma korisne u prevazilaženju izazova identifikovanih u ovoj oblasti.

U nastavku sastanka predstavnici Evropske komisije predstavili su najnovije aktivnosti vezane za izmjene i dopune Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama. Delegacije su obaviještene o preliminarnom dogovoru koji su institucije EU postigle 26. aprila 2018. godine u okviru trijaloga, kao i da je posljednji sastanak o preostalim tehničkim pitanjima zakazan za 6. jun 2018. godine, poslije čega se očekuje formalno usvajanje izmjena i dopuna Direktive. Predstavnici Evropske komisije izrazili su spremnost da u intenzivnoj saradnji sa državama članicama EU obezbijede pravovremenu transpoziciju Direktive u njihove nacionalne zakone, kao i da objave smjernice u vezi sa određenim aspektima novih odredbi. Naglašeno je da se očekuje da će Kontakt komitet imati veoma važnu ulogu u ovom procesu.

O okviru sljedeće tačke, posvećene aktuelnim inicijativama u vezi sa audiovizuelnim medijskim servisima, predstavnici Evropske komisije predstavili su Informaciju o evropskom pristupu borbi protiv dezinformacija u onlajn okruženju¹³⁹, koja je usvojena u aprilu 2018. godine, poslije javne rasprave o lažnim vijestima u kojoj je učestvovao veliki broj subjekata, a čiji zaključci ukazuju da je uticaj dezinformacija veći nego ikada zbog mogućnosti brzog širenja lažnih vijesti putem interneta.

U ovom dokumentu, Evropska komisija definiše akcioni plan i samoregulatorne mjere protiv ovakvog širenja dezinformacija u Evropi, u cilju zaštite evropskih vrijednosti i demokratskih sistema.

Predstavljena je i Preporuka o mjerama efikasne borbe protiv nelegalnih sadržaja u onlajn okruženju¹⁴⁰, koju je Evropska komisija usvojila u martu 2018. godine, a koja sadrži set operativnih mjera i zaštitnih mehanizama koje bi trebalo preduzeti u cilju sprječavanja širenja nelegalnog

¹³⁹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52018DC0236>

¹⁴⁰ <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/commission-recommendation-measures-effectively-tackle-illegal-content-online>

sadržaja putem interneta. Preporuka se odnosi na sve vrste nelegalnog sadržaja, a primjenjuje se na sve onlajn platforme, uključujući i platforme za razmjenu video sadržaja. Mjere koje se predlažu ovim dokumentom imaju za cilj brže otkrivanje i uklanjanje nezakonitog sadržaja sa interneta, unaprjeđivanje saradnje između kompanija iz ove oblasti, obilježivača sadržaja i nadležnih organa, i povećanje transparentnosti i stepena zaštite građana od ovakvih sadržaja.

U nastavku je predstavljen Izveštaj o mapiranju sistema licenciranja AVM usluga u Evropskoj uniji¹⁴¹, koji je pripremio Evropski audiovizuelni opservatorijum. Naglašen je značaj ove studije s obzirom na obavezu iz revidirane Direktive da Evropska komisija objavi spiskove audiovizuelnih medijskih servisa koji se nalaze u nadležnosti država članica EU. Predstavnici Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma dali su pregled sistema licenciranja u 28 država EU, čiji je cilj da olakša tumačenje pitanja vezanih za nadležnost. Izveštaj se takođe bavi i vlasništvom nad medijima i pitanjima koncentracije, kao i potencijalnim inicijativama u vezi sa primjenom Direktive na platforme za razmjenu video sadržaja, uključujući i unaprjeđivanje baze podataka MAVISE.

Na kraju sastanka, predstavljeni su zaključci sa 9. sastanka Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge, održanog je 23. marta 2018. godine u Zagrebu.

Na 49. sastanku Kontakt komiteta, koji je održan 12. novembra 2018. godine, bilo je riječi o transpoziciji i implementaciji revidirane Direktive o audiovizuelnim medijskim uslugama, smjernicama Evropske komisije za transpoziciju i implementaciju Direktive, aktuelnim inicijativama u AVMS sektoru, inicijativama vezanim za medijsku pismenost, obavezama iz Direktive vezanim za izještavanje, najnovijim aktivnostima Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge (ERGA) i drugim pitanjima od značaja za oblast audiovizuelnih medijskih usluga u Evropskoj uniji.

Predstavnici Evropske komisije predstavili su planirane aktivnosti usmjerene na pružanje podrške u transpoziciji Direktive, koja je usvojena od strane Evropskog Savjeta 6. juna 2018. godine, sa fokusom na praktične aspekte implementacije. Predstavljeni su konkretni planovi za izradu smjernica za transpoziciju Direktive, uspostavljanje mreže za razmjenu informacija, organizaciju seminara i obuke, izradu različitih dokumenata i ostalih aktivnosti kojima bi se državama članicama olakšala uspješna transpozicija ovog dokumenta u nacionalno zakonodavstvo.

Od predstavnika delegacija zatraženo je da obavijeste Evropsku komisiju o planovima transpozicije Direktive na nacionalnom nivou, rokovima i očekivanim izazovima u tom procesu. Saopšteno je da države članice imaju obavezu da obavijeste Evropsku komisiju o mjerama koje su preduzele u okviru ovog procesa po isteku roka za transpoziciju.

Predstavnici delegacija naglasili su potrebu hitnog donošenja smjernica za transpoziciju Direktive od strane Evropske komisije, s obzirom da na veoma kratak rok za transpoziciju od 21 mjesec, i na vrijeme koje će Evropskoj komisiji biti potrebno da prethodno usvoji ove smjernice.

Predstavnici velikog broja država članica izrazili su zabrinutost zbog kratkog vremenskog perioda koji će preostati za harmonizaciju nacionalnog zakonodavstva sa odredbama Direktive poslije donošenja smjernica od strane Evropske komisije. Navedeno je da izazovi pravne, političke i tehničke prirode mogu u velikoj mjeri uticati na ovaj proces, i naglašena je neophodnost podrške Evropske komisije po ovom pitanju.

Podvučena je neophodnost sprovođenja sveobuhvatnih procesa javnih rasprava na nacionalnom nivou, u koje bi bili uključeni svi zainteresovani subjekti. S obzirom na nove obaveze za pružaoce AVM usluga na zahtjev, koje se predviđaju izmjenama Direktive, zaključeno je da je neophodna efikasna komunikacija sa operaterima i njihovo aktivno učešće u donošenju nacionalnih propisa.

Predstavnici Evropske komisije najavili su da će poslati upitnik državama članicama, u cilju obezbjeđivanja što potpunijih informacija o planovima transpozicije Direktive na nacionalnom nivou i

¹⁴¹ <https://rm.coe.int/licensing-mapping-final-report/16808d3c6f>

podvukli značaj što bržeg slanja detaljnih odgovora. Naglašen je značaj ovog procesa za pripremu što potpunijih smjernica za transpoziciju od strane Evropske komisije. Prema procjenama komisije, čitav proces donošenja smjernica trajaće do kraja 2019. ili početka 2020. godine.

U nastavku sastanka, bilo je riječi o inicijativama vezanim za promociju medijske pismenosti, i budućoj ulozi Evropske komisije u razvoju ove oblasti, u svijetlu izmjena koje donosi Direktiva i nove uloge Evropske komisije u aktivnostima Ekspertske grupe za medijsku pismenost. Najavljene su i planirane aktivnosti na promociji medijske pismenosti, uključujući i obilježavanje "Nedjelje medijske pismenosti", organizaciju različitih događaja i mogućnost rada na zajedničkom nastavnom planu i programu za predmet medijska pismenost.

Zaključeno je da će se pitanjima vezanim za medijsku pismenost posvetiti mnogo veća pažnja u budućem radu, kao i njihovoj koordinaciji na nivou Evropske unije i na nacionalnom nivou.

Na sastanku su predstavljene aktivnosti i zaključci sastanka Evropske grupe regulatora za audiovizuelne medijske usluge, koji je održan 6. novembra 2018. godine u Briselu.

*
* *

Implementacija projekta „Jačanje pravosudne ekspertize o slobodi izražavanja i medija u Jugoistočnoj Evropi (JUFREX)“

Predstavnici Agencije su aktivno učestvovali u nastavku realizacije regionalnog projekta koji implementira Savjet Evrope „**Jačanje pravosudne ekspertize o slobodi izražavanja i medijima u Jugoistočnoj Evropi**“ (JUFREX)“, a finansiraju Evropska unija i Savjet Evrope. U njemu učestvuju Albanija, Bosna i Hercegovina, Crna Gora, Srbija, bivša jugoslovenska Republika Makedonija, Kosovo i Hrvatska.

Treća regionalna konferencija za regulatorna tijela, održana je 5-6. jula 2018. u Ohridu, Makedonija. Glavne teme su bile medijska pismenost, koregulacija, raznovrsnost medija i fondovi za medijski pluralizam. Posebna pažnja je posvećena promociji novih preporuka Savjeta Evrope i to:

- Preporukom (2018) 11 o medijskom pluralizmu i transparentnosti medijskog vlasništva i
- Preporuke (2018) 2 o ulogama i odgovornosti internet posrednika¹⁴²

U toku konferencije predstavljena su i dva korisna dokumenta za rad regulatornih tijela:

- „**Studija o evropskim praksama koregulacije u medijima**“¹⁴³ sadrži komparativnu analizu najboljih evropskih praksi u pogledu samoregulacije i koregulacije, postojećih medijskih politika i izazova. Takođe, studija nudi preporuke o potencijalnom sprovođenju sistema samoregulacije ili koregulacije u medijskom sektoru.
- „**Regulatorna tijela za elektronske medije i medijska pismenost**“¹⁴⁴ pruža komparativnu analizu najboljih evropskih praksi s ciljem podsticanja medijske pismenosti, s posebnim naglaskom na ulogu regulatornih tijela.

Jedna od sesija bila je posvećena predstavljanju primjera podsticanja kulturne raznolikosti i medijskog pluralizma, njihovoj važnosti za promovisanje demokratskih vrijednosti i pružanju visokokvalitetnog, raznolikog sadržaja od javnog interesa za publiku elektronskih medija. Na ovoj sjednici su obrađene relevantne informacije o finansiranju fondova za podsticanje medijskog pluralizma, definisanju kategorija javnog interesa, metodama dodjele sredstava, te povezivanju evropskih standarda sa važnošću raznolikosti i pluralizma informacija.

¹⁴² Recommendation CM/Rec(2018)2 of the Committee of Ministers to member States on the roles and responsibilities of internet intermediaries https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectID=0900001680790e14

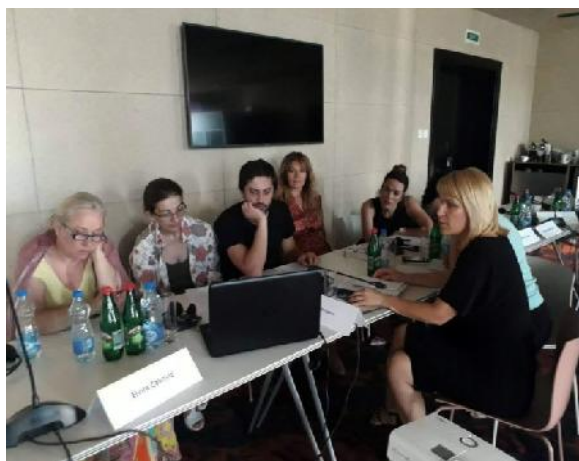
¹⁴³ <https://rm.coe.int/european-co-regulation-practices-in-the-media/16808c9c74>

¹⁴⁴ <https://rm.coe.int/regulatory-authorities-for-electronic-media-in-srp/1680903a2b>

Nakon uspjeha prve regionalne publikacije pripremljene u okviru JUFREX-a, pod nazivom „Medijska regulatorna tijela i govor mržnje“, tim JUFREX-a potvrdio je mogućnost pripreme druge publikacije - ovoga puta o zaštiti maloljetnika. Inicijativu su predložili predstavnici regulatornih tijela i odobrili na 2. sastanku Upravnog odbora JUFREX-a održanom u aprilu 2018. u Strasbourgu. Ohridski događaj omogućio je platformu za raspravu o formatu, strukturi i opsegu publikacije koja će biti objavljena na svim JUFREX jezicima do kraja marta 2019. godine.

U sklopu JUFREX projekta, u toku 2018. godine, organizovano je više aktivnosti u pravcu jačanja kapaciteta regulatora za promociju medijske pismenosti. Tako su, za predstavnike Agencije za elektronske medije Crne Gore, Regulatornog tela za elektronske medije Srbije i Regulatorne agencije za elektronske komunikacije iz Bosne i Hercegovine organizovani obuka o medijskoj pismenosti u Beogradu (11. i 12. juna 2018), kao i studijsko putovanje u Mađarsku (25. i 26. oktobra 2018. godine).

Obuka o medijskoj pismenosti za medijska regulatorna tijela omogućila je razmjenu iskustava o izazovima i problemima sa kojima se suočavaju mediji i konzumenti medija: dezinformacije i lažne vijesti, algoritmi, govor mržnje, smanjenje povjerenja u klasične medije i erozije nivoa profesionalizma u novinarstvu. U takvom medijskom sistemu, posebno sa aspekta promocije medijske pismenosti, važno je definisati položaj regulatora. Posebna pažnja je posvećena pregledu najbolje Evropske prakse i preporukama koje bi bile korisne za sve regulatore medijskih sadržaja, sa naglaskom na ulogu i značaj regulatornih tijela. Predstavnik Agencije je u ulozi paneliste govorio o realizovanim i planiranim aktivnostima Agencije u oblasti medijske pismenosti u Crnoj Gori.

Tokom **studijske posjete Mađarskoj**, predstavnici Agencije su posjetili Obrazovni centar za medijsku pismenost **Magic Valley (Centar MV)**¹⁴⁵ gdje su prezentirane praktične vještine, kojima uče djecu koji su posjetioci ove ustanove. U Centru MV učesnici obuke imaju priliku da, na osnovu vlastitih kreativnih ideja, snime oglas i naprave primjerak dnevnog časopisa. Tom prilikom se analiziraju mehanizmi koje mediji koriste kako bi ostvarili

svoj uticaj. Tokom kinematografske radionice učesnici obuke stiču osnovna znanja za snimanje filmova. Samostalno kreiraju svoju priču i poslije pisanje dijaloga i izbora kostima snimaju kratkometražni film. Uz pomoć montažerskog programa Centra MV mogu da ubace inserte i zvučne matrice kako bi završili produkcione dio na izradi filma. Sve ovo su imali priliku da urade učesnici studijske posjete.

¹⁴⁵ <http://magicvalley.hu/>

*
* *
*

Konferencija „Sprječavanje govora mržnje u medijima: uloga regulatornih tijela i pravosuđa“

U organizaciji Savjeta Evrope i hrvatske Agencije za elektroničke medije, u Zagrebu je 6. i 7. novembra 2018. godine, održana Konferencija „**Sprječavanje govora mržnje u medijima: uloga regulatornih tijela i pravosuđa**“¹⁴⁶. Učestvovalo je više od 130 predstavnika iz 28 zemalja članica Savjeta Evrope.

Na skupu je bilo riječi o vezi između koncepta govora mržnje i regulatornog okvira za njegovo suzbijanje, sa jedne i potrebe promocije kulture tolerancije, sa druge strane. Posebna pažnja poklonjena je različitim pristupima u pojedinim zemljama, poziciji, pravima i obavezama regulatornih tijela, pravosuđa i samoregulacije. Promocija i unapređenje medijske pismenosti, su prepoznati kao neophodni mehanizmi za borbu protiv govora mržnje.

U Zaključcima sa konferencije je istaknut značaj uticaja koji govor mržnje ima na etničke, vjerske i seksualne manjine, migrante i druge grupe u Evropi. Naglašeno je da je borba protiv govora mržnje kompleksan proces koji zahtijeva koordinaciju različitih subjekata, uključujući institucionalne i neinstitucionalne aktere, političare, zakonodavce, regulatore, sudije, tužioce, medije, digitalne posrednike, novinare, organizacije civilnog društva i univerziteta.

Na poziv Savjeta Evrope, predstavnik Agencije je učestvovao na Konferenciji.

*
* *
*

Saradnja sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori

Uticaj medija na javno mnjenje je nesporan, zbog čega se ne smije zanemariti njihov značaj za razvoj medijske pismenosti. Posebno kada su u pitanju poruke mržnje ili diskriminacije, koje ukoliko mediji prenesu, uvek imaju ozbiljne posljedice. U virtuelnom okruženju gdje su poruke mržnje postale svakodnevnica sa kojim se srijeću djeca i roditelji, neophodno je pružiti podršku novinarima da izgrade sopstvene kapacitete za ostvarivanje prava na slobodu izražavanja, ali bez povreda navedenog prava.

Uvažavajući navedene trendove kao i njihovo značaj u kontekstu medijske pismenosti **Agencija je u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori organizovala tri radionice za novinare na temu „Promocija tolerancije i prevencija govora mržnje u medijima“**. Radionice su održane u Podgorici 24.

¹⁴⁶ <https://www.coe.int/en/web/freedom-expression/zagreb2018>

aprila 2018. godine, Budvi 27. juna 2018. godine i Kolašinu 28. juna 2018. godine i na njima je učestvovalo oko 50 predstavnika komercijalnih i javnih emitera i NVO.

Uz učešće eminentnih stručnjaka iz Crne Gore i regiona, kroz konkretne primjere iz prakse, razgovarano je o povećanju stepena netolerancije i ksenofobije prema pripadnicima određenih grupacija. Učesnici radionica su imali priliku da sa stručnjacima, koji imaju iskustva sa prepoznavanjem, procesuiranjem i sankcionisanjem govora mržnje, razmijene mišljenja o tome gdje je granica između slobode izražavanja i govora mržnje.

Predstavljeni su slučajevi u kojima je postupao Evropski sud za ljudska prava, a odnosili su se na izazivanja govora mržnje ili kršenja prava na slobodu izražavanja.

Predstavnici Agencije učestvovali su i na **Međunarodnoj konferenciji o medijskoj održivosti i uspješnim medijskim poslovnim modelima**, koja je održana 9. i 10. oktobra 2018. godine u Podgorici. Konferenciju je organizovala Misija OEBS-a u Crnoj Gori i Misija OEBS-a u Skoplju, u saradnji sa Medijskom Asocijacionom Jugoistočne Evrope (MAJE). Glavne teme su bile posvećene aktuelnim izazovima u funkcionisanju medija, sa posebnim naglaskom na poslovanja štampanih i digitalnih medija. Pored toga, bio je riječi o izazovima sa kojima se mediji suočavaju prilikom stvaranja uslova za ulaganje u sopstvene kapacitete, kao i o regulatornim praksama u oblasti medija.

Agencija je uz podršku Misije OEBS-a u Crnoj Gori, koja je angažovala dva stručnjaka iz oblasti odnosa sa javnošću, izradila **Strategiju komunikacije za period 2018 -2020. godine**. Cilj Strategije je da se osnaži i unaprijedi komunikacija Agencije, njenih organa (direktor i Savjet Agencije) i svih zaposlenih prema različitim segmentima javnosti koja prati njen rad i kojoj Agencija odgovara. Naime, važna obaveza Agencije je da blagovremeno, cjelovito i profesionalno informiše javnost o svojim aktivnostima, odlukama i stavovima koji proizilaze iz njene zakonom definisane nadležnosti, prava i obaveza.

Povodom 13. februara - Svjetskog dana radija, predstavnici Agencije za elektronske medije učestvovali su na okruglom stolu u organizaciji Unije lokalnih javnih emitera Crne Gore i Misije OEBS-a u Crnoj Gori. Tema ovog skupa, održanog u Kotoru, bila je „Radio i sport – Uloga lokalnih javnih emitera“.

Tom prilikom je istaknut značaj radija kao moćnog sredstva za podsticanje vrijednosti fair play-a, timskog rada i jednakosti u sportu, kao i da sport može dati pozitivan doprinos društvu jer podstiče međusobno poštovanje i razumijevanje ljudi kroz interakciju ljudi različite rase, religijske i druge pripadnosti.

Pored toga, pošto je Svetski dan radija 2018. godine posvećen ravnopravnosti polova, istaknuta je i važnost podsticanja razgovora i razmišljanja o uticaju sporta na medije. Iskazana je potreba za izradom studija i analiza stanja medijske ponude sadržaja kako bi se sagledale mogućnosti za unapređenje ravnopravnosti i pluralizma. Posljedično, to bi moglo pozitivno djelovati u pravcu iskorjenjavanja predrasuda, stereotipa te doprinijelo prevenciji rodne diskriminacije u jeziku i pogrešnom prikazivanju žena.

*
* *

Konferencija „Dani medija zapadnog Balkana“

U organizaciji Evropske komisije - Direktorata za proširenje, u Skoplju je 17. i 18. septembra 2018. godine, održana Konferencija „Dani medija zapadnog Balkana“¹⁴⁷. Učestvovalo je nešto manje od 300 predstavnika medija i medijskih organizacija, zainteresovanih strana i kreatora politika zapadnog Balkana i EU i razgovaralo o važnoj ulozi medija u procesu pridruživanja EU.

¹⁴⁷ <https://www.euwesternbalkansmediadays.eu/>

Dva panela i tri paralelne radionice su pružile priliku učesnicima da razmijene svoja mišljenja i iskustva i da sagledaju mogućnosti saradnje na inicijativama za jačanje i razvoj nezavisnih, održivih i profesionalnih medija u regionu.

Konferencija je omogućila predstavljanje i razmjenu mišljenja o širem spektru pitanja od značaja za ostvarivanje i zaštitu slobode medija kao ključnog elementa procesa pristupanja EU. U fokusu ovogodišnje konferencije bili su profesionalizacija medija kroz obrazovanje i trening novinara, poslovna održivost nezavisnog novinarstva kroz investicije u nove tehnologije, regionalnu saradnju nezavisnih medija i javnih emitera.

Na poziv Evropske komisije, predstavnik Agencije je učestvovao na Konferenciji.

*

* *

Regionalni sastanak o digitalnom radiju

U Sarajevu je 27. Septembra 2018. godine, u organizaciji Regulatorne Agencije za komunikacije Bosne i Hercegovine, održan regionalni sastanak regulatornih tijela koji je bio posvećen uvođenju digitalnog audio emitovanja (DAB). Pored predstavnika organizatora, na skupu su učestvovali i predstavnici regulatornih tijela elektronskih komunikacija i elektronskih medija iz Slovenije (AKOS), Hrvatske (HAKOM), Srbije (RATEL i REM), Makedonije (AVMU), i Crne Gore (EKIP i AEM).

Predstavljeni su razlozi za uvođenje DAB sistema, kao i ekonomski, društveni i tehnički aspekti tog procesa, te dosadašnja iskustva vezi sa ovim procesom.

Predstavnici Agencije za elektronske medije i Agencije za elektronske komunikacije informisali su učesnike sastanka o do sada preduzetim koracima u Crnoj Gori, kao i o aktivnostima koje će biti sprovedene u narednom periodu u cilju blagovremenog uvođenja sistema digitalnog radija. Predloženo je da regulatorna tijela uz regiona nastave sa intezivnom saradnjom i razmjenom iskustava po ovom pitanju i istaknuta je potreba za eventualnom realizacijom međunarodnog projekta posvećenog digitalnom radiju, kao logičnog nastavka do sada realizovanih projekata, koji su bili posvećeni uvođenju digitalne zemaljske radio-difuzije.

Zaključeno je da se formira regionalna grupa sa ciljem usklađivanja na normativnom i tehničkom nivou što je jedan od preduslova za uspješno uvođenje digitalnog radija, kao i da se po ovom pitanju mobilišu i druge zemlje regiona (Mađarska, Rumunija, Bugarska, Austrija, Albanija i Grčka) u cilju saradnje.

Takođe, veoma važan je zaključak potreba obezbjeđivanja sredstava iz EU fondova u svrhu finansiranja DAB+ foruma, koji bi bio formiran od strane regulatornih tijela u regionu.

*

* *

Generalna skupština WorldDab-a

U Berlinu je 6. i 7. novembra 2018. godine održana generalna skupština WorldDab-a, organizacije koja predstavlja globalni forum posvećen digitalnom radiju i čine je više od 100 organizacija u koje spadaju emiteri, operatori, kao i proizvođači prijemničke opreme, automobila i integrisanih komponenti.

Iako Agencija formalno nije član ove organizacije, njeni predstavnici su od strane organizatora pozvani da učestvuju u ovom veoma značajnom događaju, na kojem više od 200 učesnika, predstavnika emitera, regulatora, mrežnih operatora, proizvođača prijemničke opreme, proizvođača auto industrije razmatra budućnost i stepen razvoja DAB sistema.

Konferencija se bavila pitanjima i razlozima još uvijek prisutne i snažne kompetitivnosti radija uprkos veoma dinamičnom razvoju sistema koji pružaju raznovrsnu audio ponudu, najnovijim

sistemima koji olakšavaju upotrebu radijskih uređaja u automobilima i domovima (voice control), novim sadržajima, brendovima i tržištima, kao i stepenu razvijenosti sistema digitalnog radija širom svijeta.

Prisustvo predstavnika Agencije na ovom događaju organizovanom od strane najrelevantnijeg međunarodnog udruženja koji se bavi pitanjem digitalnog radija, je u skladu sa sa opredjeljenjem Agencije da intezivira aktivnosti na međunarodnom planu, kroz participaciju i učešće u radu relevantnih međunarodnih institucija u čijem su fokusu svi aspekti (regulatorni i tehnološki) procesa uvođenja digitalnog radija.

*
* *

Od sredine 2012. godine Crna Gora je članica **Evropskog audiovizuelnog opservatorijuma**¹⁴⁸ (European Audiovisual Observatory), sa sjedištem u Strazburu, Francuska. Od tada je Agencija za elektronske medije bila odgovorna za plaćanje obaveznog godišnjeg doprinosa (saglasno članu 7.1 Statuta Opservatorije), a za člana Izvršnog savjeta (Executive Council) Opservatorije imenovana predstavnica Agencije. Takođe, Agencija je, u saradnji sa Ministarstvom kulture, uspješno sprovela neophodne aktivnosti u vezi sa crnogorskim predsjedavanjem Izvršnog savjeta i bila domaćin njegovog 53. sastanka, juna 2015. godine u Podgorici.

Prma Zakonu o kinematografiji¹⁴⁹ (član 14) i Odluci o osnivanju javne ustanove „Filmski Centar Crne Gore“¹⁵⁰, predviđeno je da ova institucija učestvuje u programima Evropske unije i Savjeta Evrope iz oblasti kinematografije, kao i da realizuje aktivnosti koje proizilaze iz članstva u evropskim i svjetskim asocijacijama.

S obzirom da su se stekli uslovi da „Filmski Centar Crne Gore“ preuzme obaveze u vezi sa vođenjem i ažuriranjem baza podataka u oblasti kinemotografije, koje vodi Opservatorija, na inicijativu Agencije, od početka 2018. godine, „Filmski Centar Crne Gore“ je preuzeo i obaveze koje se odnose na članstvo u Izvršnom savjetu Opservatorije, kao i plaćanje godišnjeg doprinosa.

¹⁴⁸ www.obs.coe.int.

¹⁴⁹ „Sl. list CG“, br. 42/15 i 84/18.

¹⁵⁰ „Sl. list CG“, br. 6/17.

JAVNOST RADA AGENCIJE

Saglasno Zakonu o slobodnom pristupu informacijama, tokom 2018. godine, Agenciji je podneseno **11** zahtjeva za slobodan pristup informacijama. Detaljnije informacije o pojedinim zahtjevima i donesenim odlukama Agencije se nalaze u **Prilogu 1** - Pregled razmatranih zahtjeva za slobodan pristup informacijama.

Na osnovu člana 39 stav 1 tačka 4 Zakona o slobodnom pristupu informacija¹⁵¹ i odredbi Zakona o inspekcijskom nadzoru, Agencija za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama izvršila je nadzor u Agenciji za elektronske medije. U fokusu je bila primjena Zakona o slobodnom pristupu informacijama u odnosu na sačinjavanje i ažuriranje vodiča za pristup informacijama, proaktivno objavljivanjem informacija (član 12 zakona) i dostavljanja akata i podataka za potrebe vođenja informativnog sistema pristupa informacijama.

Na osnovu dobijenih preporuka, Agencija za elektronske medije je revidirala svoj veb-sajt na način da se obezbijedi bolja realizacija obaveza koje proizilaze iz člana 12 Zakona o slobodnom pristupu informacijama. Naime, već objavljeni dokumenti na sajtu reorganizovani su i sada su dostupniji. Naime, omogućeno je da se sljedećim kategorijama dokumenata može pristupiti „**u tri klika**“: izvodi iz registara i evidancija, planovi i izvještaji, javne nabavke, spisak zaposlenih, spisak javnih funkcionera i lista obračuna njihovih zarada i drugih primanja i naknada u vezi sa vršenjem javne funkcije, rješenja kojima je odobren pristup traženim informacijama i sl.

Saglasno dobijenoj preporuci, i članu 13 Zakona, Agencija je ažurirala Vodič za slobodan pristup informacijama i isti objavila na internet stranici, u okviru podmenija slobodan pristup informacija.

**Vodič za pristup informacijama u posjedu
Agencije za elektronske medije
(br. 02 – 2372 od 13.12.2018.g.)
dostupan na veb adresi Agencije
www.aemcg.org**

*
* *

Važan mehanizam obezbjeđenja javnosti rada Agencije predstavlja redovno blagovremeno **objavljivanje i ažuriranje podataka na veb-stranici Agencije.**

U junu 2018. godine Agencija je prestala sa upotrebom starog (www.ardcg.org) i prešla na novoizrađeni web sajt www.aemcg.org. Skoro 2.700 dokumenata je prebačeno sa stare na novu platformu i to većinom ručno, zbog nekompatibilnosti platformi. Izvršena je i redirekcija posjetilaca, tako da posjetioci starog sajta bivaju automatski upućeni na novi.

Novi sajt je izgrađen po najmodernijim standardima, na otvorenoj veb-pratformi (WordPress) koja omogućava lako proširivanje funkcionalnosti specijalizovanim modulima. Postavljanje novog sadržaja je znatno olakšano, dodavanje multimedijalnih sadržaja je sada skoro trivijalno (audio, fotografije, lokalni video, veze ka YouTube servisu), a linkovi ka platformama za socijalne mreže su svedeni na jedan klik.

Svi dokumenti na sajtu su mašinski čitljivi i pretraživi i mogu se preuzeti po želji. Dalje, sajt je prilagođen slabovidim i slijepim osobama. Poseban modul iščitava sadržaj objavljenih vijesti na sajtu i omogućava promjenu veličine slova i pokazivača miša, kao i izmjenu kontrasta i boje teksta.

¹⁵¹ „Sl.list CG“, br. 44/12 i 30/17.

U odnosu na prethodni, sadržaj novog sajta je znatno obogaćen. Kreirana je interaktivna mapa lokacija svih emitera i operatora, sa automatskim generisanjem kataloga emitera i operatora na zahtjev (po kategoriji ili gradu, sa frekvencijama i TV kanalima za svakog). Unaprijeđena je dostupnost informacija iz registara pružalaca AVM usluga i elektronskih publikacija, sa detaljnim informacijama o svakom, u formatu lakom za pretraživanje.

Tokom druge polovine 2018. godine objavljeno je 185 aktivnih, novih dokumenata. Ukoliko se uračuna i zamjena postojećih dokumenata novijim ili prečišćenim verzijama i dodavanje dokumenata na naslovnu stranu i u galeriju, **ukupan broj postavljenih dokumenata iznosi približno 260, što je na nivou prethodne godine.** U galeriju je postavljeno 1019 novih fotografija (skoro dvostruko više nego cijele prošle godine) a na YouTube servis 18 video snimaka.

Statički dokumenti koji sadrže kontakt informacije vezane za Agenciju, Savjet Agencije i razne emitere i operatere su po potrebi ispravljani i dopunjavani novim podacima.

Ukupan broj posjeta veb prezentaciji www.aemcg.org iznosio je 12.468, ili prosječno 2.078 mjesečno. Najveći broj posjeta je zabilježen u oktobru (2.307), a najmanji u avgustu 2018. godine (1.294).

Broj jedinstvenih posjetilaca za pola godine je bio 5.434, od čega 64% tj. 3.485 iz Crne Gore. Windows platforma je bila zastupljena sa 54.9%, Android sa 26% i Apple iOS sa 16.2%. Ostatak čine Macintosh i Linux platforme sa po ispod 2%.

Poređenjem broja pregledanih stranica (58,972) i broja posjetilaca, može se zaključiti da je prosječan posjetilac u 2018. godini pregledao približno 10 stranica u jednoj posjeti (prošle godine 4.5) i ostao u prosjeku 5 minuta i 12 sekundi kod svake posjete.

Statistike o posjećenosti novog sajta ne mogu se direktno porediti sa prethodnim godinama zbog drugačije metodologije vođenja procjenjivanja na staroj i na novoj platformi.

FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA AGENCIJE U 2018. GODINI

Zakon o elektronskim medijima propisuje izvore finansiranja Agencije za elektronske medije, kao i s tim povezana prava i obaveze pružalaca audiovizuelnih medijskih (AVM) usluga.

Saglasno članu 40 Zakona o elektronskim medijima, na sjednici održanoj 22.09.2017. godine, Savjet Agencije za elektronske medije je donio Odluku o usvajanju Finansijskog plana Agencije za elektronske medije za 2018. godinu¹⁵².

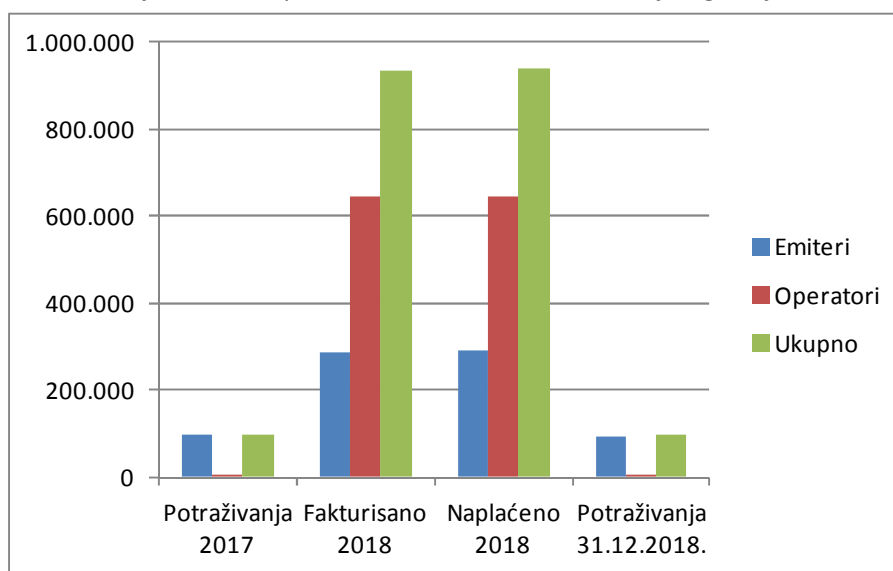
Saglasno Članu 32 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti, Agencija za elektronske medije je u propisanom roku (do 30. septembra 2017. godine), Ministarstvu finansija dostavila utvrđeni Finansijski plan sa planom rada za 2018. godinu kao i akt o određivanju predstavnika Agencije za elektronske medije koji će učestvovati u skupštinskoj proceduri.

Na devetoj sjednici drugog redovnog (jesenjeg) zasijedanja u 2017. godini, Skupština Crne Gore je 26. decembra 2017. godine donijela Odluku o usvajanju Finansijskog plana sa planom rada Agencije za elektronske medije za 2018. godinu¹⁵³.

Kako raniji naponi Agencije usmjereni na povećanje naplate potraživanja od emitera, kroz zaključivanje protokola o reprogramu duga, nijesu dali zadovoljavajuće rezultate, tokom 2018. godine protiv određenog broja emitera sa neizmirenim obavezama po osnovu naknada za emitovanje, pokrenuti su stečajni postupci i postupci prinudne naplate preko javnih izvršitelja. U velikom broju slučajeva, postupci prinudne naplate su rezultirali blokadom računa emitera i naplatom finansijskih sredstava. Takođe, nakon okončanja stačajnih postupaka, otpisani su dugovi određenog broja emitera.

U toku 2018. godine Agencija je ostvarila **ukupan prihod u iznosu od 964.318 €, rashodi su iznosili 834.680 €**, što znači da je ostvarena pozitivna razlika u iznosu od 129.638 €.

Procenat naplativost prihoda po osnovu nakanada za emitovanje ostvaren je na nivou od **75,4%**, dok je procenat naplativosti prihoda po osnovu naknada za pružanje AVM usluga na zahtjev je iznosio **99,9%**, što ukazuje da su ovi prihodi stabilni izvori finansiranja Agencije u toku 2018. godine.

Grafik: Struktura i naplativost prihoda po osnovu izdatih odobrenja

¹⁵² Odluka Savjeta Agencije broj 01-1263/1 od 22.09.2017. godine.

¹⁵³ „Sl. list CG”, br. 92/17.

Vrijednost **ukupne aktive**, na bazi bilansa stanja na dan 31.12.2018. godine je 1.767.961 €. Stalna imovina od 51.614 € iznosi 2,9% ukupne aktive, a sastoji se od nematerijalne imovine (11,4%) i materijalne imovine (88,6%).

Obrtna imovina u vrijednosti od 1.716.347 € čini 97,1% ukupne aktive i odnosi se na potraživanja od kupaca (3,4%) i gotovinu i gotovinske ekvivalente (96,6%).

Ukupna potraživanja prenijeta iz 2017. godine iznosila su 64.851,57 €, dok ukupna potraživanja na dan 31.12.2018. godine iznose 57.693,08 €. Od tog iznosa, 50.280,94 € su potraživanja od emitera i pružalaca AVM usluga na zahtjev (KDS/MMDS/IPTV/DTH operatori) sa ispravkom vrijednosti, 2.033,76 € su potraživanja od zaposlenih po osnovu akontacija za službeni put i 3.860,41 € su potraživanja od državnih organa po osnovu refundacija. Potraživanja po osnovu avansa u iznosu od 299,12 € odnose se na date avanse dobavljačima i depozit za maestro bussines card u iznosu od 1.218,85 €.

Ukupan promet žiro-računa u 2018. godini iznosio je 2.744.601,06 €, blagajne 13.220,18 € i deviznog računa 23.912,70 €.

Ukupna pasiva je u vrijednosti od 1.767.961 €. Kapital Agencije je 1.730.194 € i obuhvata:

- kapital koji je Vlada Republike Crne Gore obezbijedila kao početna sredstva za rad Agencije u iznosu od 436.165,38 €,
- opremu preuzetu od Republičkog sekretarijata za informacije u vrijednosti od 64.031,29 €
- sopstveni kapital 40.494,37 €,
- neraspoređenu dobit ranijih godina u iznosu od 1.059.864,99 € i
- neraspoređenu dobit tekuće godine u iznosu od 129.637,83 €.

Tokom 2018. godine izvršeno je umanjeње neraspoređene dobiti ranijih godina u ukupnom iznosu od 64.292,26 od čega se 45.395,64 € odnosi na otplatu cjelokupne obaveze Agencije po osnovu subvencioniranog dijela kamate na stambene kredite zaposlenih u Agenciji. Naime, na 212. sjednici, koja je održanja 02. novembra 2018. godine, Savjet Agencije je dao saglasnost da se ukupne obaveze po osnovu subvencioniranog dijela kamate na stambene kredite i pripadajući porezi pokriju iz akumulirane, a neraspoređene dobiti ranijih godina (Odluka br. 01-2055/4 od 25.12.2018. godine).

Umanjenje neraspoređene dobiti u iznosu od 18.896,62 € se odnosi na umanjeње po osnovu dugoročnih rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade. Naime, na osnovu Kolektivnog ugovora Agencije za elektronske medije, a u skladu sa MRS 19 - Naknade zaposlenima, ovlašćeni aktuar je izvršio obračun rezervisanja za otpremnine za odlazak u penziju i jubilarne nagrade, sa stanjem na dan 31.12.2018. godine. Ukupan efekat rezervisanja je prikazan kao obaveza a dio koji se odnosi na period do 01.01.2018. godine je prikazan kao korekcija neraspoređene dobiti.

Ukupne kratkoročne obaveze Agencije iznose 14.893,05 €, od čega se 1.965,26 € odnosi na obaveze prema dobavljačima, 12.260,40 na obaveze za Fond za pomoć komercijalnim radio emiterima i 667,39 € su primljeni avansi od kupaca.

Dovodeći navedene obaveze u vezu sa vrijednošću obrtne imovine od 1.716.347 € može se zaključiti da je Agencija solventna, odnosno njena likvidnost nijednog momenta nije dovedena u pitanje

Vrste rashoda	Plan	Ostvareno	Index
bruto zarade zaposlenih	519.597,00	503.470,99	96,90
bruto naknade članova Savjeta	95.460,00	81.853,56	85,75
ostala primanja i naknade	19.000,00	16.245,00	85,50
službena putovanja i članarine međ. org.	25.400,00	18.727,70	73,73
rashodi za materijal i usluge	51.200,00	45.009,53	87,91
trošak održavanja osnovnih sredstava	17.200,00	11.732,02	68,21
trošak donacija i sponzorstava	10.000,00	18.887,78	188,88
ostala poslovna terećenja	95.000,00	74.489,08	78,41
trošak rezervisanja	-	6.321,76	-
trošak ispravke vrijednosti potraživanja	-	19.432,91	-
otpisana potraživanja	-	6.035,68	-
subvencije kamate	13.000,00	11.141,25	85,70
amortizacija	25.000,00	21.332,75	85,33
rezerva	42.293,00	-	-

Tabela: Ostvareni rashodi u 2018. godini

Vrste prihoda	Plan	Ostvareno	Index
naknada za registraciju	-	1.031,14	-
naknada za emitovanje	305.433,00	290.179,88	95,01
naknada za pružanje AVM usluga na zahtjev	614.120,00	646.422,92	105,26
ostali poslovni dobici	-	25.193,13	-
finansijski prihodi	-	1.490,77	-

Tabela: Ostvareni prihodi u 2018. godini

Upoređujući elemente ostvarenja prihoda u odnosu na planirane u 2018. godini, može se konstatovati da je prihod od naknada za emitovanje ostvaren za 5,0% manje od planiranog, dok je prihod od naknada za pruženje AVM usluga na zahtjev za 5,3% veći od planiranog.

Prihod od naknada za emitovanje je ostvaren za 5,0% manje od planiranog jer su, nakon usvajanja Finansijskog plana Agencije za elektronske medije za 2018. godinu, pojedinim emiterima prestala da važe odobrenja za emitovanje, a visina njihovih naknada je ušla u obračun prilikom projekcije prihoda od naknada za emitovanje.

Detaljnije informacije o rezultatima finansijskog poslovanja Agencije za elektronske medije u 2018. godini mogu se naći u IZVJEŠTAJU O FINANSIJSKOM POSLOVANJU AGENCIJE ZA ELEKTRONSKE MEDIJE ZA 2018. GODINU, dostupnom na veb-sajtu www.aemcg.org.

DIREKTOR

Abaz Džafić

Prilog 1 - Pregled izrečenih upozorenja (po prigovorima i po službenoj dužnosti)

Naziv medija /sadržaj	Prekršeni standardi (ZEM, podzakonski akti)
Upozorenja izrečena po osnovu prigovora:	
TV Pink M (Minut, dva) – tri upozorenja ¹⁵⁴	čl. 55. st 6 i 56 stav 4 ZEM i čl. 7 i 8 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je prekršio načela objektivnosti i nepristrasnosti i obavezu da mišljenja i komentari moraju biti odvojeni i njihov izvor ili autor prepoznatljiv.
TV Vijesti (Za volanom) ¹⁵⁵ TVCG1 (ABS) - dva upozorenja ¹⁵⁶	čl. 88 st. 1 ZEM i čl. 37 st. 1 i 53 st. 2 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama – emiter je prekršio obavezu da telepromocija, kao vid oglašavanja, odnosno komercijalne audiovizuelne komunikacije, mora biti jasno prepoznatljiva.
TV Pink M (Minut, dva) ¹⁵⁷	čl. 56 stav 4 ZEM i čl. 11 st. 1 i 2 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima - emiter je prekršio načelo objektivnosti i nepristrasnosti i obavezu da informativni program mora biti pravičan i izbalansiran, a činjenice i događaji korektno i profesionalno predloženi.
TVCG1 (Dnevnik) ¹⁵⁸	čl. 55. st 6 i 56 stav 4 ZEM i čl. 8 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je prekršio načelo nepristrasnosti i obavezu da se događaji moraju vjerno prikazati a različiti pristupi i mišljenja korektno zastupljena. Nije doprinio cjelovitom i nepristrasnom informisanju javnosti.
TV Pink M (Centralni dnevnik) ¹⁵⁹	čl. 55. st 6 i 56 stav 4 ZEM i čl. 7, 8 st. 1 i 2 i 11 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je propustio da doprinese nepristrasnom informisanju javnosti, niti je omogućio da različita mišljenja budu primjereno zastupljena, uz poštovanje razlika u mišljenjima o aktualnim političkim pitanjima.
TV Pink M (Centralni dnevnik) ¹⁶⁰	čl. 55. st 6 i 56 stav 4 ZEM i čl. 7, 8 st. 1 i 2 i 11 st. 1 i 2 i 12 st. 3 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je propustio da doprinese nepristrasnom informisanju javnosti, nije omogućio da različita mišljenja budu primjereno zastupljena, uz poštovanje razlika u mišljenjima o aktualnim političkim pitanjima, uskratio je priliku podnosiocu prigovora da učestvuje u programu ili da komentariše navode o nepodobnim djelima ili negativne konotacije.
TV Pink M (Centralni dnevnik) ¹⁶¹	čl. 56 stav 4 ZEM i čl. 8 st. 1, 11 st. 1 i 2 i 12 st. 3 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima - emiter je prekršio načela objektivnosti i primjene pravila druge strane, niti je omogućio da različita mišljenja budu primjereno zastupljena, uskratio je priliku podnosiocu prigovora da učestvuje u programu ili da komentariše navode koji su izrečeni na njegov račun.
TV Vijesti (Vijesti u pola 7) ¹⁶² TVCG1 (Montenegro all in one) ¹⁶³	čl. 85 st. 1 ZEM – emiter prekršio zabranu emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije (oglašavanje).

¹⁵⁴ Rješenja Agencije br. 02-08/4 od 08.08.2018.g., br. 02-352/4 od 26.07.2018.g. i br. 02-353/4 od 16.04.2018.g.¹⁵⁵ Rješenje Agencije br. 02-170/5 od 08.03.2018.g.¹⁵⁶ Rješenje Agencije br. 02-361/3 od 04.04.2018.g. i br. 02-362/3 od 04.04.2018.g.¹⁵⁷ Rješenje Agencije br. 02-382/4 od 24.07.2018.g.¹⁵⁸ Rješenje Agencije br. 02-553/4 od 27.04.2018.g.¹⁵⁹ Rješenje Agencije br. 02-819/4 od 24.07.2018.g.¹⁶⁰ Rješenje Agencije br. 02-1098/4 od 14.06.2018.g.¹⁶¹ Rješenje Agencije br. 02-1169/4 od 24.07.2018.g.¹⁶² Rješenje Agencije br. 02-1352/4 od 26.07.2018.g.¹⁶³ Rješenje Agencije br. 02-1468/4 od 23.08.2018.g.

Naziv medija /sadržaj	Prekršeni standardi (ZEM, podzakonski akti)
TV Budva (Naše ljeto) ¹⁶⁴	čl. 88 st. 1 ZEM i čl. 37 st. 1, 53 st. 2 i 58 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama – emiter je prekršio obavezu da telepromocija, kao vid oglašavanja, odnosno komercijalne audiovizuelne komunikacije, mora biti jasno prepoznatljiva kao i da sponzor programa mora biti jasno označen.
TV Budva (Naše ljeto) ¹⁶⁵	čl. 55. st 6 i 56 st. 4 ZEM i čl. 8 st. 2 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je propustio da svojim informativnim programom doprinosi cjelovitom informisanju javnosti, sa obavezom da različiti pristupi i mišljenja budu profesionalno i korektno zastupljeni
Prigovori izrečeni po službenoj dužnosti	
TV Vijesti (Vijesti u pola 7) ¹⁶⁶	čl. 88, 95 i 96 st. 1 ZEM - emiter je prekršio standarde o komercijalnim AVM komunikacijama u dijelu prikriivenog oglašavanja, kao i uključivanja plasmana proizvoda i prikazivanja logotipa sponzora tokom dječjih programa.
Radio DRS (Tema dana) ¹⁶⁷	čl. 17 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je prekršio programske standarde u dijelu zabrane korišćenja uvredljivih termina koji bi se mogli povezati sa određenom društvenom grupom.
Radio DRS (Meteo izvještaj, Stanje na putovima, Bioproгноza i TV vodič) ¹⁶⁸	čl. 88, 93 i 95 st. 1 al. 2 ZEM i čl. 37 stav 1, 41 i 61 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama - emiter je prekršio standarde o komercijalnim AVM komunikacijama u dijelu zabrane prikriivene komercijalne audiovizuelne komunikacije i obaveze da radiopromocija (kao vid komercijalne audiovizuelne komunikacije) mora biti lako prepoznatljiva i audio odvojena od ostalih programskih sadržaja, bez obzira da li se pruža sa ili bez naknade. Prekoračio je propisano trajanje oglašavanja po satu emitovanja, kao i obavezu da sponzorisani programi ne smiju direktno podsticati na kupovinu ili iznajmljivanje robe ili usluga, naročito posebnim promotivnim upućivanjem na tu robu i usluge.
TV Pink M (Info 2) ¹⁶⁹	čl. 85 st. 1 ZEM i čl. 13 stav 1 i 53 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama – emiter je prekršio standarde o komercijalnim AVM komunikacijama u dijelu zabrane prikriivene komercijalne audiovizuelne komunikacije, kao i korišćenja telepromocije u informativno-političkim programima.
TV Boin170 Radio Skala171 TV Sun172 Novi TV 173	čl. 5 st. 4 i 7 st. 2 Pravilnika o pravima i obavezama emitera tokom kampanje za izbore za Predsjednika Crne Gore koji će biti održani 15. aprila 2018. godine – emiter je prekršio obavezu da Agenciji za elektronske medije dostavi pravila predstavljanja u okviru televizijskog programa za Predsjedničke izbore održane 15. aprila 2018. Godine, kao i obavezu dostavljanja evidencije emitovanih programskih sadržaja od značaja za medijsko predstavljanje.

¹⁶⁴ Rješenje Agencije br. 02-1638/4 od 29.08.2018.g.¹⁶⁵ Rješenje Agencije br. 02-2231/4 od 19.12.2018.g.¹⁶⁶ Rješenje Agencije br. 02-169/6 od 06.03.2018.g.¹⁶⁷ Rješenje Agencije br. 02-222/3 od 12.03.2018.g.¹⁶⁸ Rješenje Agencije br. 02-190/3 od 14.03.2018.g.¹⁶⁹ Rješenje Agencije br. 02-223/3 od 27.03.2018.g.¹⁷⁰ Rješenje Agencije br. 02-807/3 od 26.04.2018.g.¹⁷¹ Rješenje Agencije br. 02-910/2 od 27.04.2018.g.¹⁷² Rješenje Agencije br. 02-816/3 od 23.05.2018.g.¹⁷³ Rješenje Agencije br. 02-861/3 od 24.05.2018.g.

Naziv medija /sadržaj	Prekršeni standardi (ZEM, podzakonski akti)
TV Teuta ¹⁷⁴	čl. 89 i 93 ZEM i čl. 37 st. 1 i 41 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama - emiter je prekršio standarde o komercijalnim AVM komunikacijama u dijelu obaveze da oglašavanje mora biti audio i vizuelno odvojeno od ostalih programskih sadržaja i propisanog trajanja oglašavanja po satu emitovanja.
Radio Krš (Klika) ¹⁷⁵ 777 TV Lutrija Crne Gore (Aktuelno) ¹⁷⁶ Televizija Nikšić (INFO PRESS) ¹⁷⁷	član 4 st. 1, 5 st. 1 i 4 i 7 st. 2 Pravilnika o pravima i obavezama emitera tokom kampanje za izbore za odbornike odbornike u Skupštini opštine Plužine, koji će biti održani 20. maja 2018. godine i izbore za odbornike u Skupštini Glavnog grada Podgorica, Skupštini opštine Golubovci opštine u okviru Glavnog grada i skupštinama opština: Šavnik, Žabljak, Bar, Plav, Pljevlja, Rožaje, Danilovgrad, Bijelo Polje i Kolašin, koji će biti održani 27. maja 2018. godine – emiteri su prekršili obaveze da medijsko predstavljanje u vrijeme predizborne kampanje za lokalne izbore mora biti označeno i odvojeno od ostalih programskih sadržaja, kao i obaveze emitera da usvoji i dostavi pravila predstavljanja u okviru televizijskog programa i evidenciju emitovanih programskih sadržaja, od značaja za medijsko predstavljanje.
TV Pink M ¹⁷⁸ Radio Antena M ¹⁷⁹	čl. 93 st. 1 ZEM i čl. 41 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama – emiter je prekoračio dozvoljeno trajanja oglasa od devet minuta po satu emitovanog programa
TV Pink M (najava Zadruga) ¹⁸⁰	čl. 25 st. 2 i 3 Pravilnika o programskim standardima i čl. 28 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama – emiter prekršio zabranu emitovanja van graničnog perioda najave rijaliti programa.
TV Pink M (City M) ¹⁸¹	čl. 89 st. 1 i 95 st. 1 tač. 2 ZEM, čl. 21 st. 2 i 3, 37, 61 i 68 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama - emiter prekršio zabranu emitovanja oglasa kojim se maloljetnicima preporučuje medicinski preparat i sugeriše da se korišćenjem proizvoda stiču fizičke prednosti nad ostalim maloljetnim licima koja taj proizvod ne koriste
A1 TV Montenegro (11 minuta sa Tihom Vujovićem) ¹⁸²	čl. 85 st. 1 ZEM i čl. 37 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima - emiter prekršio zabranu emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije i emitovanja izvan graničnog perioda programa na temu astrologije.
Radio S ¹⁸³ Radio Krš ¹⁸⁴ Romski Radio ¹⁸⁵ Radio DRS ¹⁸⁶ Radio Corona ¹⁸⁷	čl. 58 i 59 st. 5 ZEM - emiter je prekršio obavezu da se pridržava programske šeme, odnosno strukture programa koja je utvrđena odobrenjem za emitovanje kao i obavezu da dnevno emituje informativni programa u trajanju od najmanje 30 minuta, odnosno da dnevno emituje jednu informativnu emisiju u trajanju od najmanje 20 minuta.

¹⁷⁴ Rješenje Agencije br. 02-707/3 od 08.05.2018.g.¹⁷⁵ Rješenje Agencije br. 02-1237/3 od 21.06.2018.g.¹⁷⁶ Rješenje Agencije br. 02-1163/6 od 16.07.2018.g.¹⁷⁷ Rješenje Agencije br. 02-1191/2 od 27.07.2018.g.¹⁷⁸ Rješenje Agencije br. 02-1354/3 od 24.07.2018.g.¹⁷⁹ Rješenje Agencije br. 02-1952/3 od 29.10.2018.g.¹⁸⁰ Rješenje Agencije br. 02-1387/3 od 24.07.2018.g.¹⁸¹ Rješenje Agencije br. 02-1440/2 od 24.07.2018.g.¹⁸² Rješenje Agencije br. 02-1458/3 od 02.08.2018.g.¹⁸³ Rješenje Agencije br. 02-1559/2 od 12.09.2018.g.¹⁸⁴ Rješenje Agencije br. 02-2071/2 od 19.11.2018.g.¹⁸⁵ Rješenje Agencije br. 02-2065/2 od 21.11.2018.g.¹⁸⁶ Rješenje Agencije br. 02-2083/2 od 21.11.2018.g.¹⁸⁷ Rješenje Agencije br. 02-2327/3 od 21.12.2018.g.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2018. godinu

Naziv medija /sadržaj	Prekršeni standardi (ZEM, podzakonski akti)
TV Prva (Zvezde Granda) ¹⁸⁸	čl. 88 st. 1 ZEM i čl. 37 st. 1 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama – emiter je prekršio obavezu da telepromocija, kao vid oglašavanja, odnosno komercijalne audiovizuelne komunikacije, mora biti jasno prepoznatljiva.
Radio Elmag ¹⁸⁹	čl. 89 st. 1 i 4 i 95 ZEM i čl. 37 st. 1 i 2 i 41 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama – emiter prekršio obavezu da oglašavanje mora biti audio odvojeno od ostalih programskih sadržaja, da se oglašavanje, po pravilu, emituje u blokovima, i da je dozvoljeno trajanje oglasa devet minuta po satu.
Radio Zeta ¹⁹⁰	čl. 89 st. 1 i 4 ZEM i čl. 51 st. 1, 37 st. 1 i 2 Pravilnika o komercijalnim AV komunikacijama - emiter je prekršio pravila za označavanje i raspoređivanje radijskog oglašavanja, uključujući prekidanje muzičkih kompozicija radijskih oglasa.
TV Sun (Vino & Vinograd) ¹⁹¹ TVCG1 (Dnevnik) ¹⁹²	čl. 85 st. 1 Zakon o elektronskim medijima i čl. 13 st. 1 Pravilnika o komercijalnim AV komunikacijama – emiter prekršio zabranu emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije (oglašavanje).
TV Nova M (Novo jutro) ¹⁹³	čl. 55. st 6 i 56 stav 4 ZEM i čl. 7, 8 st. 1 i 2 i 11 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je propustio da doprinese slobodnom, istinitom, cjelovitom, nepristrasnom i blagovremenom informisanju javnosti o događajima u zemlji i inostranstvu.
Radio Svetigora ¹⁹⁴ Radio Antena M ¹⁹⁵	čl. 58 ZEM – emiter je prekršio obavezu da se pridržava programske šeme, odnosno strukture programa koja je utvrđena odobrenjem za emitovanje.
Radio Antena M (Petnaest) ¹⁹⁶ TVCG1 (Dnevnik) ¹⁹⁷ Televizija Budva (Polis) ¹⁹⁸ TV Nova M (Centralni dnevnik) ¹⁹⁹	čl. 48 stav 3 Zakon o elektronskim medijima i člana 6 stav 1 alineja i) i 13 stav 2 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter je prekršio obavezu zabrane otkrivanja identiteta maloljetnika kao žrtve nasilja kao i nepoštovanja prava na privatnost žrtve i drugih osoba pogođene tim događajem.
TVCG1 (Nothing but the truth) ²⁰⁰	čl. 55 stav 2 ZEM i člana 22 stav 2 i 24 stav 3 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima – emiter prekršio obavezu da programski sadržaj kategorisan sa oznakom 16 mora biti emitovan u periodu nakon 20 sata.
TV Budva (Zvezdani talasi) 201	čl. 85 stav 1 i čl. 88 st. 1 ZEM i čl. 13 stav 1 i 37 stav 1 Pravilnika o programskim standardima u elektronskim medijima - emiter prekršio zabranu emitovanja prikrivene komercijalne audiovizuelne komunikacije i jasnog prepoznavanja komercijalne audiovizuelne komunikacije.

¹⁸⁸ Rješenje Agencije br. 02-1947/3 od 24.10.2018.g.

¹⁸⁹ Rješenje Agencije br. 02-1953/2 od 23.10.2018.g.

¹⁹⁰ Rješenje Agencije br. 02-1954/3 od 17.10.2018.g.

¹⁹¹ Rješenje Agencije br. 02-1976/2 od 26.10.2018.g.

¹⁹² Rješenje Agencije br. 02-2022/3 od 13.11.2018.g.

¹⁹³ Rješenje Agencije br. 02-1979/3 od 09.11.2018.g.

¹⁹⁴ Rješenje Agencije br. 02-2013/2 od 16.11.2018.g.

¹⁹⁵ Rješenje Agencije br. 02-2017/2 od 15.11.2018.g.

¹⁹⁶ Rješenje Agencije br. 02-2018/2 od 02.11.2018.g.

¹⁹⁷ Rješenje Agencije br. 02-2020/3 od 02.11.2018.g.

¹⁹⁸ Rješenje Agencije br. 02-2309/4 od 19.12.2018.g.

¹⁹⁹ Rješenje Agencije br. 02-2336/3 od 28.12.2018.g.

²⁰⁰ Rješenje Agencije br. 02-2046/3 od 13.11.2018.g.

²⁰¹ Rješenje Agencije br. 02-2329/3 od 27.12.2018.g.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2018. godinu

Naziv medija /sadržaj	Prekršeni standardi (ZEM, podzakonski akti)
Radio Skadar Lake ²⁰² Radio Mojkovac ²⁰³ TV Vijesti ²⁰⁴	čl. 23 stav 2 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje – emiter je prekršio obavezu da prijavi svaku promjenu strukture programa, odnosno isti se nije pridržavao programske šema, odnosno strukture programa koju je dostavio prilikom podnosenja prijave na javni konkurs.
Radio Homer ²⁰⁵ Radio Mag ²⁰⁶ Radio Elmag ²⁰⁷ Radio Laki ²⁰⁸	čl. 58 ZEM i čl. 23 st. 2 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje – emiter je prekršio obavezu da o svim značajnim planiranim promjenama strukture radijskog programa zatraži saglasnost Agencije kao i obavezu da se pridržava programske šeme, odnosno strukture programa koja je utvrđena odobrenjem za emitovanje.
Radio 083 ²⁰⁹	čl. 93 st. 1 ZEM i čl. 37 stav 1, 41 st. 1 i 42 stav 2 Pravilnika o komercijalnim audiovizuelnim komunikacijama – emiter je prekoračio dozvoljeno trajanje oglasa od devet minuta po satu emitovanog programa i propustio da oglašavanje učini zvučno odvojenim od ostalih programskih sadržaja. Prekršio je zabranu narušavanja cjelovitosti programa, čestim emitovanjem oglašavanja u toku muzičkih numera.
Radio Fatih ²¹⁰	čl. 58 ZEM, čl. 23 st. 2 Pravilnika o uslovima i postupku izdavanja odobrenja za emitovanje i čl. 33 st. 2 Pravilnika o programskim standardima – emiter je prekršio obavezu da o svim značajnim planiranim promjenama strukture radijskog programa zatraži saglasnost Agencije, da se pridržava programske šeme, odnosno strukture programa koja je utvrđena odobrenjem za emitovanje kao i da religiozne programe jasno najavi i naznači o kojoj je religiji/crkvi ili vjerskoj zajednici riječ.
„F Radio“ „Radio Corona“ „Radio Jupok“ „Radio Krš“ „Radio Mojkovac“ „Radio Nikšić“ „Radio Prva“ / „Radio Play Montenegro“ - dva upozorenja „Radio S2“ - dva upozorenja „Radio Star FM“ „Radio Z“ - dva upozorenja „Romski radio“ „Televizija Pljevlja“ „Srpska TV“ - dva upozorenja „TV Boin“ „TV NIKŠIĆ“ „Novi TV“ – dva upozorenja „TV Prva“ „TV Sun“ – dva upozorenja „Televizija Vijesti“ „Televizija Rožaje“ „Radio Nikšić“ „Srpski radio“ „TV Teuta“	čl. 44 st. 2 ZEM, člana 16 Pravilnika o visini, načinu utvrđivanja i plaćanja naknada po osnovu izdatih odobrenja za pružanje audiovizuelnih medijskih usluga – emiter prekršio obavezu plaćanja godišnje naknade za emitovanje

²⁰² Rješenje Agencije br. 02-2024/3 od 16.11.2018.g.²⁰³ Rješenje Agencije br. 02-2085/2 od 26.11.2018.g.²⁰⁴ Rješenje Agencije br. 02-1770/2 od 30.11.2018.g.²⁰⁵ Rješenje Agencije br. 02-2145/1 od 30.11.2018.g.²⁰⁶ Rješenje Agencije br. 02-2081/2 od 28.12.2018.g.²⁰⁷ Rješenje Agencije br. 02-2082/2 od 28.12.2018.g.²⁰⁸ Rješenje Agencije br. 02-2084/4 od 28.12.2018.g.²⁰⁹ Rješenje Agencije br. 02-2308/3 od 19.12.2018.g.²¹⁰ Rješenje Agencije br. 02-2319/3 od 21.12.2018.g.

Prilog 2 - Pregled kampanja od javnog interesa i značaja

MJESEC	NOSILAC KAMPANJE	KAMPANJA
Januar	JU Kulturni centar Nikola Đurković	Tradicionalni zimski kotorski karneval
Januar	Opština Plav	Prikupljanje sredstava za ublažavanje posljedica zemljotresa
Januar	UNICEF	Birajmo šta gledamo
Januar	NVO Centar za posredovanje	Institut za rješavanje spora u sudskom postupku
Februar	Ministarstvo unutrašnjih poslova	SOS telefon za žrtve trgovine ljudima
Februar	Crnogorsko narodno pozorište	Promocija repertoara
Februar	NVO Koala production	Living dream - afirmacija prava romske populacije
Februar	Ministarstvo održivog razvoja i turizma	Legalizacija nelegalno izgrađenih objekata
Februar	NVO SOS linija za žrtve nasilja u porodici	Promocija besplatne SOS linije
Mart	NVO Gitara	Treći međunarodni festival Dani gitare u Podgorici
Mart	NVO Green Home	Sat za Planetu - borba protiv klimatskih promjena
Mart	Investiciono-razvojni fond	Televizijski projekat motivacionog i edukativnog karaktera
Mart	Uprava za nekretnine	Katastarski premjer zemljišta
Mart	NVO Centar za građansko obrazovanje	Časna sredstva za časne namjere
Mart	Državna izborna komisija	Predsjednički izbori - postupak i procedura glasanja
April	Studentski parlament	Dani otvorenih vrata
April	Sindikata uprave i pravosuđa	Opšta konferencija Sindikata uprave i pravosuđa
April	Savez udruženja boraca NOR-a i antifašista	Inicijativa za obnovu Spomen-kompleksa na Tjentištu
April	Koordinacioni odbor XV jubilarnog dječjeg cetinjskog maskenbala	Tradicionalni dječji cetinjski maskenbal
April	Uprava za nekretnine	Katastarski premjer zemljišta
April	Skupština Crne Gore	Promocija Dana pobjede nad fašizmom
April	Misija OEBSa u Crnoj Gori	Tolerancija i prevencija govora mržnje u medijima
Maj	Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja	Sprovođenje oralne vakcinacije lisica protiv bjesnila
Maj	NVO Centar za građansko obrazovanje	Činjenice su važne! Objektivno i inovativno novinarstvo sa EU
Maj	NVO Crnogorska kulturna mreža	Obilježavanje Dana nezavisnosti
Maj	Turistička organizacija Prijestonice Cetinje	Obilježavanje Dana nezavisnosti
Maj	NVO Link Creative Studio	Džada Film Fest 2018
Jun	JU VSŠ Policijska akademija	Konkurs za upis XII generacije polaznika
Jun	INART festival	Međunarodni festival INART
Jul	JU Kulturni centar Nikola Đurković	Bokeljska noć
Jul	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Kad pijem, ne vozim
Jul	JU Dječji savez	Međunarodni festival Naša radost 2018
Jul	NVO ZID	Let's do it Montenegro
Jul	NVO Green Montenegro International Film Fest	Međunarodni filmski festival
Avgust	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Podizanje nivoa svijesti javnosti o problemu trgovine ljudima
Avgust	NVO Etno selo Montenegro	Manifestacija Guinness world record day

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2018. godinu

Avgust	NVO Međunarodni festival lutkarstva	Međunarodni festival lutkarstva
Septembar	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Dan unutrašnjih poslova
Septembar	Kancelarija za evropske integracije	Sprovođenje Interreg IPA programa prekogranične saradnje
Oktobar	Ministarstvo za ljudska i manjinska prava	Prisustvo žena na mjestima odlučivanja u Crnoj Gori
Oktobar	UNICEF Predstavništvo za Crnu Goru	MICS istraživanje o stanju prava djece
Novembar	NVO Institut Alternativa	Pitate se gdje ide Vaš novac
Novembar	UNICEF Predstavništvo za Crnu Goru	Medijska pismenost - Birajmo šta slušamo
Novembar	NVU Centar za romske inicijative	Zakon ne može biti veći od života - izmijenimo ga
Novembar	Misija OEBSa u Crnoj Gori	Promocija bezbjednosti novinara
Novembar	Centar za građansko obrazovanje	UBRZAJ 2018
Novembar	Crnogorska kinoteka	Podgorica film festival
Decembar	Dom zdravlja Podgorica	Važnost imunizacije djece
Decembar	UNICEF Predstavništvo za Crnu Goru	Medijska pismenost - spot crnogorskih novinara
Decembar	Institut za javno zdravlje	Preuzmi odgovornost za svoje zdravlje i saznaj svoj HIV status. Testiraj se
Decembar	NVO Institut za medije	Respekt - Za podizanje etičkih standarda u meidjima i povjerenja građana u etičke medije
Decembar	Ministarstvo odbrane	Dobrovoljno služenje vojnog roka

Prilog 3 - Pregled razmatranih zahtjeva za slobodan pristup informacijama

Podnosilac / Predmet zahtjeva	Odluka Agencije po zahtjevu
1. Miodrag Bošković, 02.03.2018.²¹¹ / informacije odnosno arhivi snimaka emitovanih programskih sadržaja televizijskih kuća „TV 777“ i „Televizije MBC“ u periodu od 01.01.2011. do 31.12.2017.godine	Odbijen zbog neposjedovanja
2. NVO „Savez slijepih Crne Gore“, 07.03.2018.²¹² / informacije:	
- dokumentima o plaćanju posebnog doprinosa za nezapošljavanje osoba sa invaliditetom.	Usvojen
- o ukupnom broju lica sa invaliditetom koje zapošljava, uključujući radna mjesta na kojima su te osobe angažavane; - kopije ugovora o radu zaključenog sa licima sa invaliditetom; - rješenja o invaliditetu (rješenje Zavoda za zapošljavanje o utvrđenom procentu invaliditeta zaposlene osobe).	Odbijen zbog neposjedovanja
- o ukupnom broju lica koje Agencija za elektronske medije zapošljava/ iste se nalaze u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Agenciji za elektronske medije br. 01-1080 od 28.10.2017.g. koji je dostupan na internet stranici Agencije (www.ardcg.org/PROPIPI/Podzakonska akta).	Odbijen kao neosnovan
3. NVO "Politikon mreža", 12.03.2018.²¹³ / informacije:	
- koliko promjena je bilo u upravljačkim i uredničkim strukturama javnih emitera na godišnjem nivou od 2012.-2018. godine; - procjena institucionalnog uređenja za regulisanje medija, odnosno institucija koje su odgovorne za nadzor sprovođenja medijskih regulativa/zakona; procedura imenovanja u Ministarstvu kulture (procedura imenovanja članova Savjeta Agencije za elektronske medije i direktora Agencije za elektronske medije nalazi se u tački 2 alineja e) ovog rješenja); postoje li regulatorne prepreke politizacije institucija koje su odgovorne za nadzor sprovođenja medijskih regulativa/zakona; - da li pored propisa o elektronskim medijima (radio i TV), postoje nezavisni državni regulatori, mehanizmi samoregulacije? Procjenu mehanizama samoregulacije nezavisnog državnog regulatora na isti način kao i institucija odgovornih za nadzor sprovođenja zakona; - vezanim za samoregulatornu instituciju.	Odbijen zbog neposjedovanja
- koje su institucije odgovorne za nadzor sprovođenja medijskih regulativa/zakona/ iste su definisane Zakonom o elektronskim medijima ("Sl.list CG", br. 46/10, 40/11, 53/11, 6/13, 55/16 i 92/17) i Zakonom o medijima ("Sl. list RCG", br. 51/02, 62/02, "Sl. list CG", br. 46/10, 73/10 i 40/11); - koliko je odluka donešeno i koje vrste odluka u posljednje 3 godine (2015., 2016. i 2017.)/ iste se nalaze na internet stranici Agencije (www.ardcg.org/DOKUMENTI/Odluke) i rješenja Direktora/Odluke i rješenja Savjeta); - koji broj i vrsta pružalaca AVM usluga spadaju u nadležnost medijskog regulatora/ iste se nalaze na internet stranici Agencije (www.ardcg.org/EMITERI_I_OPERATORI); - koliki je broj zaposlenih uključen u nadzor primjene zakona pod njihovom nadležnošću/ iste se nalazi u Pravilniku o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Agenciji za elektronske medije br. 01-1080 od 28.10.2017.g. koji je dostupan na internet stranici Agencije (www.ardcg.org/PROPIPI/Podzakonska akta); - ko i u kojoj proceduri imenuje upravljačku strukturu/ iste o tome ko i u kojoj proceduri imenuje članove Savjeta Agencije odnosno direktora Agencije (organi Agencije) definisane su kroz čl. 18, 19 i 20, odnosno 40 Zakona o elektronskim medijima koji je objavljen u „Službenom listu Crne Gore“; - koja je dužina trajanja mandata upravljačkih struktura/ dužina trajanja mandata Savjeta Agencije odnosno direktora definisana je članom 23 odnosno 40 stav 4 Zakona o elektronskim medijima koji je objavljen u „Službenom listu Crne Gore“; - odluke o imenovanjima i/ili razrješenjima članova Savjeta Agencije za elektronske medije od 2012. do 2018.godine / iste su dostupne i objavljene u „Službenom listu Crne Gore“ ("Sl. list CG", br. 53/14 od 19.12.2014.g., "Sl. list CG", br. 02/16 od 14.01.2016.g., "Sl.list CG", br. 41/16 od 06.07.2016.g., "Sl.list CG", br. 79/17 od 29.11.2017.g., "Sl.list CG", br. 90/17 od	Odbijen kao neosnovan

²¹¹ Rješenje Agencije br. 02-347/1 od 02.03.2018.g.

²¹² Rješenje Agencije br. 02-373/1 od 21.03.2018.g.

²¹³ Rješenje Agencije br. 02-386/1 od 27.03.2018.g.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2018. godinu

29.12.2017.g. i Sl.list CG", br. 16/18 od 16.03.2018.g.).	
- dokumentima o promjenama (imenovanja) u rukovodećim strukturama Agencije za elektronske medije kao nezavisnog regulatornog organa za oblast AVMM usluga u periodu od 2012.-2018. godine.	Djelimično usvojen/ u dijelu Odluke Savjeta Agencije za elektronske medije o imenovanja direktora Agencije za elektronske medije br. 01-150/1 od 20.02.2015.g.
4. Advokatska kancelarija „Laković-Bečanović“, 03.04.2018. ²¹⁴ / informacije:	
- podacima o upisu u registar elektronskih publikacija portala www.vijesti.me; - podacima o upisu u registar elektronskih publikacija portala www.antenam.net; - podacima o upisu u registar elektronskih publikacija portala www.fosmedia.me. /javno objavljene i dostupne na internet stranici Agencije za elektronske medije www.ardcg.org(EMITERI/Registar elektronskih publikacija).	Odbijen kao neosnovan
- podacima o upisu u registar elektronskih publikacija portala www.dan.co.me; - podacima o upisu u registar elektronskih publikacija portala www.cdm.me; - podacima o upisu u registar elektronskih publikacija portala www.standard.co.me.	Odbijen zbog neposjedovanja
5. NVO „MANS“, 16.04.2018. ²¹⁵ / dokumenta koja se odnose na kopije programskih šema svih elektronskih medija za medijsko predstavljanje u toku izborne kampanje za predsjedničke izbore 2018.g. dostavljenih Agenciji za elektronske medije.	Usvojen
6. NVO „MANS“, 16.04.2018. ²¹⁶ / dokumenta koja se odnose na kopije svih sedmičnih evidencija svih elektronskih medija o emitovanim programskim sadržajima značajim za medijsko predstavljanje predsjedničkih kandidata za izbore 2018. godine od raspisivanja izbora do 16.04.2018.g.	Usvojen
7. NVO „MANS“, 09.05.2018. ²¹⁷ / dokumenta koja se odnose na kopije svih sedmičnih evidencija svih elektronskih medija o emitovanim programskim sadržajima značajim za medijsko predstavljanje političkih partija za Parlamentarne izbore 2016.godine.	Odbijen zbog neposjedovanja
8. NVU „Media centar“, 24.05.2018 ²¹⁸ / informacije:	
- dokumentima u dijelu koji se odnosi na prijave na javni konkurs za dodjelu prava na emitovanje koje su podnijeli emiteri televizijskih programa „TV Vijesti“, „Prva TV“ i „TV Pink M“,	Djelimično usvojen/ Pošto predmetni dokumenti sadrže podatke o ličnosti (ime i prezime, JMBG, adresa, žiro račun, mobilni telefon, e-mail), pristup predmetnim dokumentima je ograničen na način što je dio informacije brisan prije kopiranja dok projektna dokumentacija predstavlja poslovnu tajnu
- dokumentima u dijelu koji se odnosi na posljednje ažurirane i Agenciji za elektronske medije dostavljene programske osnove TV emitera u 2017. godini	Usvojen
- dokument koji Agencija za elektronske medije koristi u praćenju primjene programskih standarda u radu elektronskih medija / isti je dostupan i objavljen u „Službenom listu Crne Gore“, Pravilnik o programskim standardima u elektronskim medijima („Sl.list CG“, br. 35/11 i 7/16).	Odbijen kao neosnovan
- dokumentima u dijelu koji se odnosi na akta kojima je Agencija za elektronske medije dodijelila donacije i sponzorstva u 2015., 2016. i 2017. godini/ dokumenta koja su javno objavljena i dostupna na internet stranici Agencije za elektronske medije www.ardcg.org.	Odbijen kao neosnovan
- akte kojima je Agencija za elektronske medije zakupila oglasni prostor u 2015., 2016. i 2017. godini.	Usvojen
9. NVU „Media centar“, 24.05.2018 ²¹⁹ / informacije:	
- obrascima 1 i 2 u kojima se, na osnovu člana 5 Pravilnika o uslovima za ostvarivanje minimalnih programskih kvota za evropska audiovizuelna djela, dostavljaju podaci o pojedinačnim audiovizuelnim djelima i to: datum emitovanja, naziv programa, zemlja porijekla, učešće crnogorskih i EU producenata u produkciji, neto vrijeme emitovanja, kao i podaci o dnevnom vremenu emitovanja za period 2015., 2016. i 2017.g. za sljedeće	Usvojen

²¹⁴ Rješenje Agencije br. 02-730/1 od 03.04.2018.g.

²¹⁵ Rješenje Agencije br. 02-857/1 od 27.04.2018.g.

²¹⁶ Rješenje Agencije br. 02-858/1 od 27.04.2018.g.

²¹⁷ Rješenje Agencije br. 02-1043/1 od 23.05.2018.g.

²¹⁸ Rješenje Agencije br. 02-1161/1 od 07.06.2018.g.

²¹⁹ Rješenje Agencije br. 02-1162/1 od 07.06.2018.g.

Izveštaj o radu Agencije za elektronske medije za 2018. godinu

<p>televizijske programe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - „TV Vijesti“, za period od 01.07.-30.09.2015.g. i 01.01.-30.06.2016.g.; - „Prva TV“, za period od 01.01.-30.06.2016.g. i 01.01.-31.12.2017.g.; - „TV Pink M“, za period od 01.01.-31.12.2016.g., 01.01.- 30.09.2017.g. i 01.10.-31.12.2017.g. 	
<ul style="list-style-type: none"> - obrascima 1 i 2, u kojima se na osnovu člana 5 Pravilnika o uslovima za ostvarivanje minimalnih programskih kvota za evropska audiovizuelna djela, dostavljaju podaci o pojedinačnim audiovizuelnim djelima i to: datum emitovanja, naziv programa, zemlja porijekla, učešće crnogorskih i EU producenata u produkciji, neto vrijeme emitovanja, kao i podaci o dnevnom vremenu emitovanja za period 2015., 2016. i 2017.g. za televizijske programe: - „TV Vijesti“, za period od 01.01.-30.06.2015.g., 01.10.-31.12.2015.g., 01.07.-31.12.2016.g. i 01.01.-31.12.2017.g.; - „Prva TV“, za period od 01.01.-31.12.2015.g. i 01.07.-31.12.2016.g.; - „TV Pink M“, za period od 01.01.-31.12.2015.g. 	Odbijen zbog neposjedovanja
<ul style="list-style-type: none"> - dokumentima u dijelu koji se odnosi na godišnje izvještaje o sprovođenju stava 1 do 3 člana 61 Zakona o elektronskim medijima kojim se utvrđuje učešće evropskih audiovizuelnih djela u ukupnoj produkciji emiter, kao dokumentima koja su kroz godišnje izvještaje o radu Agencije za elektronske medije za 2015., 2016. i 2017.godinu u dijelu „Ostvarivanje kvota za evropska audiovizuelna djela i audiovizuelna djela nezavisnih proizvođača“/ javno objavljeni i dostupni na internet stranici Agencije za elektronske medije (www.ardcg.org/ PLANOVI I IZVJEŠTAJI/Izvještaji o radu); 	Odbijen kao neosnovan
<p>10. NVO "Centar za građansko obrazovanje", 20.06.2018.²²⁰ / informacije:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Pregled podnešenih prigovora u toku 2015., 2016., 2017. i 2018. godine, - Izvještaje sektora za monitoring koje su izradili u toku 2015., 2016., 2017. i 2018. godine u skladu sa članom 12, stav 1 tačka 9 Zakona o elektronskim medijima, izuzimanjući tematske izvještaje koji su dostupni na sajtu Agencije. 	Usvojen
<p>11. NVO "Centar za građansko obrazovanje", 24.10.2018.²²¹ / informacije:</p>	
<ul style="list-style-type: none"> - Kopije svih ugovora zaključenih sa produkcijskim kućama koje je Agencija za elektronske medije angažovala u toku 2017. godine i na osnovu na osnovu kojih je izvršila uplatu novčanih sredstava - kopije ugovora ili informacija sa kim su ugovori i za koje tačno najmanje sklapani; - Kopije ugovora u kojima su navedeni iznosi koji su gore navedenim subjektima uplaćeni od strane Agencije za elektronske medije u toku 2017. godine i tip usluge koji ti iznosi pokrivaju shodno ugovorima; 	Usvojen
<ul style="list-style-type: none"> - Kopije svih ugovora sa medijskim kućama, agencijama za odnose sa javnošću i agencijama za istraživanje javnog mnjenja koje je Agencija za elektronske medije angažovala u 2017. godini i na osnovu kojih je izvršila uplatu novčanih sredstava - kopije ugovora ili informacija sa kim su ugovori i za koje tačno najmanje sklapani; - Kopija informacije o novčanim transakcijama prema gore navedenim subjektima koje su vršene van navedenih ugovora, uz navođenje osnova transakcije i iznosa uplaćenog novca. 	Odbijen zbog neposjedovanja

²²⁰ Rješenje Agencije br. 02-1389/1 od 05.07.2018.g.

²²¹ Rješenje Agencije br. 02-2070/1 od 07.11.2018.g.